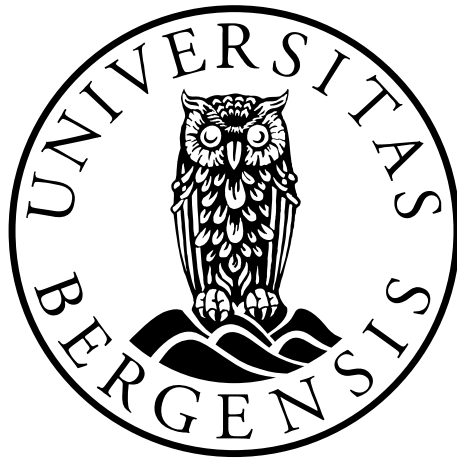


Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT

Kristi Kaldheim



MASTEROPPGAVE

Master i barnevern

Vår, 2013

Det psykologiske fakultet

HEMIL – Senteret

Veileder: Ragnhild Bjørknes

Forord

Masteroppgaven min ”Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT” avslutter studiet Master i Barnevern ved Universitetet i Bergen. Arbeidet med masteroppgaven har gitt anledning til å fordype meg i et tema som har vært av interesse og det har vært en lærerik prosess. Først og fremst ønsker jeg å takke alle syv informantene i denne oppgaven, for at dere tok dere tid til å delta i dette masterprosjektet, til tross for en hektisk hverdag. Uten dere hadde det ikke blitt en oppgave. Samtidig rettes en takk til dere to som tok dere tid til at det ble gjennomført pilotintervju, som bidro til kunnskap og utprøving av rollen som intervjuer.

En stor takk rettes også til Knut Skedsmo som er SLT- veileder og Sonja Iren Eidissen som er seniorrådgiver i Det kriminalitets forebyggende råd (KRÅD), som bidro med innsikt, erfaringer, gode diskusjoner og aktuelle problemstillinger som gav et godt grunnlag for det videre arbeidet med oppgaven min.

Jeg ønsker å rette en spesiell takk til min veileder, Ragnhild Bjørknes, for gode innspill og veiledning gjennom arbeidet med oppgaven. Jeg er takknemlig for at du har utfordret meg med kritiske og konstruktive innspill gjennom hele prosessen.

Jeg må også takke alle uformelle støttespillere jeg har hatt underveis. Takk til min gode venninne Ine Foss for gjennomlesning og kritiske innspill i denne oppgaven. En stor takk rettes også til min kjæreste Arne, for støtte og gjennomlesning. Takk til alle mine medstudenter, spesielt Stine Wålberg for godt samarbeid i forbindelse med datainnsamling og gjennomføring av intervju.

Bergen, Mai 2013

Kristi Kaldheim

Sammendrag

Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende Tiltak (SLT) er en samordningsmodell som tar sikte på å koordinere innsatsen for det forebyggende arbeidet i nærmiljøet. Barnevernet har en sentral plass i det forebyggende arbeidet blant barn og unge. Hensikten med denne oppgaven er å få frem barnevernets perspektiver på det forebyggende arbeidet i SLT. Oppgaven tar utgangspunkt i problemstillingen: Hvilke erfaringer har barnevernet med det forebyggende arbeidet i tilknytning til modellen ”Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak” (SLT)?

Utvalget er strategisk utvalgt og består av syv barnevernsledere/nestledere som har erfaringer fra koordineringsgruppen i SLT. Undersøkelsen baseres på kvalitativ metode, og semistrukturerte intervju ble utført som datainnsamlingsmetode i samarbeid med medstudent Stine Wålberg. Analysen er av tematisk karakter, og ble gjort som en vekselvirkning mellom teori og empiri.

Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT har blitt besvart ut fra temaene: Barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer, Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet, Ufordringer i det forebyggende arbeidet i SLT og Barnevernets bidrag i SLT. Funnene diskuteres opp mot forskning og teori om forebygging og samarbeid. De viktigste funnene i oppgaven er at kommunene har valgt å rette innsatsen sin mot ulike former for forebygging, og kun et fåtall har valgt å ta utgangspunkt i kriminalitetsforebygging. Tidlig innsats, behovet for samarbeidet, behovet for forskning og ulike organisatoriske forhold var fremtredene faktorer for å lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT. Utfordringene i det forebyggende arbeidet i SLT omhandler blant annet ressurser og lovverk, ulik problemforståelse, samt ulik forståelse av begrepet forebygging. Bidrag til kunnskap og informasjon anses som de viktigste oppgavene i SLT- arbeidet. Funnene i studien indikerer at SLT anses som en god modell for at ulike tjenester kan få mulighet til å samles om overbyggende løsninger i det forebyggende arbeidet i kommunen, men det er behov for at det kriminalitetsforebyggende arbeidet i enkelte kommuner tydeliggjøres. Funnene kan fungere som basis for diskusjon i det praktiske SLT- arbeidet, samt i barnevernet generelt i forbindelse med deltakelse i tverrfaglige samarbeid.

Innholdsfortegnelse

1. INTRODUKSJON.....	3
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMAET FOREBYGGING I SLT.....	4
1.2 MÅLSETTING OG PROBLEMSTILLING.....	6
1.3 AVGRENSNING AV OPPGAVEN.....	6
1.4 OPPGAVENS OPPBYGGING.....	7
2. TEMAETS KONTEKST OG BAKGRUNN.....	8
2.1 SAMORDNING AV LOKALE RUS- OG KRIMINALITETSFOREBYGGENDE TILTAK (SLT).....	8
2.1.1 <i>Historikk</i>	9
2.1.2 <i>SLT sine innsatsområder</i>	10
2.1.3 <i>Organisering i SLT</i>	11
2.1.4 <i>Forutsetninger for det forebyggende arbeidet i SLT</i>	13
2.2 BARNEVERNETS ROLLE OG MANDAT.....	13
3. SENTRALE BEGREP OG TEORETISK REFERANSERAMME	16
3.1 FOREBYGGING.....	16
3.1.1 <i>Forebyggingsnivå</i>	16
3.2 KRIMINALITETSFOREBYGGING BLANT BARN OG UNGE.....	17
3.2.1 <i>Risiko og beskyttelsesfaktorer</i>	18
3.3 FORUTSETNINGER FOR DET FOREBYGGENDE ARBEIDET BLANT BARN OG UNGE.....	20
3.4 SAMORDNING OG SAMARBEID TIL BARNES BESTE.....	21
3.4.1 <i>Forutsetninger og utfordringer i tverrfaglig samarbeid</i>	22
3.4.2 <i>Samarbeidsmodeller</i>	23
3.5 FORSKNINGSSOPPSUMMERING	25
3.5.1 <i>Nordiske studier</i>	25
3.5.2 <i>Internasjonale studier</i>	28
4. METODE.....	31
4.1 KUNNSKAPSSYN.....	31
4.2 METODEVALG.....	32
4.3 FORUNDERSØKELSE	33
4.4 HOVEDUNDERSØKELSE.....	35
4.4.1 <i>Utvalgsmetode og rekruttering av informanter</i>	35
4.4.2 <i>Utvalg</i>	36
4.4.3 <i>Gjennomføring av intervjuene</i>	38
4.4.4 <i>Analyse</i>	39
4.5 FORSKNINGSETISKE VURDERINGER	42

4.6	KVALITET: PÅLITELIGHET, GYLDIGHET OG OVERFØRINGSVERDI.....	44
5.	PRESENTASJON AV FUNN OG ANALYSE	46
5.1	BARNEVERNETS ERFARINGER MED DET FOREBYGGENDE ARBEIDET I SLT.....	46
5.2	BARNEVERNETS SYNSPUNKTER PÅ INNSATSOMRÅDER OG ARENAER.....	47
5.3	HVORDAN LYKKES I DET FOREBYGGENDE ARBEIDET I SLT?.....	52
5.3.1	<i>Tidlig innsats</i>	53
5.3.2	<i>Behov for samarbeid</i>	55
5.3.3	<i>Behov for forskning</i>	60
5.3.4	<i>Organisatoriske forhold</i>	62
5.4	BARNEVERNETS UTFORDRINGER I DET FOREBYGGENDE ARBEIDET I SLT	64
5.4.1	<i>Tid, ressurser og lovverk</i>	64
5.4.2	<i>Ulik problemforståelse, rolleavklaring og profesjonskamp</i>	67
5.4.3	<i>Ulik forståelse av begrepet forebygging</i>	70
5.5	BARNEVERNETS BIDRAG I SLT.....	72
5.5.1	<i>Kunnskap og kompetanse om den unge</i>	72
5.5.2	<i>Informasjon og veiledning til samarbeidspartnere</i>	74
6.	OVERORDNET DISKUSJON	77
6.1	BARNEVERNETS SYNSPUNKTER PÅ INNSATSOMRÅDER OG ARENAER.....	77
6.2	HVA SKAL TIL FOR Å LYKKES I DET FOREBYGGENDE ARBEIDET I SLT.....	78
6.3	BARNEVERNETS UTFORDRINGER I DET FOREBYGGENDE ARBEIDET I SLT.....	83
6.4	BARNEVERNETS BIDRAG I SLT.....	85
6.5	FUNNENES KVALITET OG OVERFØRINGSVERDI.....	86
7.	AVSLUTNING.....	87
7.1	SENTRALE FUNN.....	87
7.2	BEGRENSNINGER VED OPPGAVEN.....	88
7.3	IMPLIKASJONER FOR VIDERE FORSKNING	89
	LITTERATUR.....	90
	VEDLEGG NR. 1.....	97
	VEDLEGG NR. 2.....	99
	VEDLEGG NR. 3.....	101

1. Introduksjon

Forebygging er en av barneverntjenestens viktigste oppgaver (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b). Barnevernet har spilt en sentral rolle i forebyggingsarbeidet for utsatte barn og unge. Barnevernloven gir mulighet for å sette i verk tiltak for barn som har vist alvorlige atferdsvansker, blant annet ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet (Justis- og politidepartementet, 2005). Det sentrale målet for barnevernets forebyggende virksomhet er å bidra til trygge og gode oppvekstvilkår for barn og unge, og forhindre problemutvikling som eksempelvis kan føre til kriminalitet (Barne- og familiedepartementet, 2005). Kommunene bestemmer selv hvordan de ønsker å organisere det generelle forebyggende arbeidet innenfor gjeldende regelverk, og samarbeidet mellom de ulike etatene om det konkrete arbeidet. Dette arbeidet vil preges av lokale hensyn, behov, utfordringer og særtrekk (Gjertsen, 2007). I en kommune kan det finnes mange gode tiltak som forebygger kriminalitet. Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) er en modell kommunene kan benytte for å koordinere og samordne det kriminalitetsforebyggende arbeidet (Justis- og politidepartementet, 2009b). Denne oppgaven tar utgangspunkt i barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT.

Forebygging handler om å legge til rette for en positiv utvikling uten at konkrete problemer er identifisert, samtidig dreier forebygging seg om å stanse en negativ utvikling som er identifisert eller har vokst frem (Gjertsen, 2007). Kriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem som påfører samfunnet store kostnader og rammer mange (Justis- og politidepartementet, 2009a). Ungdom, og spesielt unge menn har alltid vært overrepresentert i kriminalstatistikken (Stene, Thorsen & Lid, 2008). Likevel viser Falck (2000) til at det viktigste bilde av barne- og ungdomskriminaliteten er at det bare er et mindretall av barn og unge som blir registrert for forbrytelser årlig. Det vil på tross av dette fremdeles være behov for å ha fokus på området.

Det vil være hensiktsmessig å se utviklingen av barne- og ungdomskriminalitet i sammenheng med risiko- og beskyttelsesfaktorer. Årsakene til kriminalitet blant barn og unge er mange, og det vil være fornuftig å bruke kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer i forebyggings- og tiltaksarbeidet blant barn og unge (Kaufmann, 1991). Både nasjonal og internasjonal forskning påpeker imidlertid at en del faktorer

går igjen og kan forklare kriminell atferd (Justis- og politidepartementet, 2005). Det forebyggende arbeidet mot barn og unge har ofte fokus på fysisk- og psykisk helse og lærevansker eller negativ atferd knyttet til vold, mobbing, kriminalitet og rus (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). For at det forebyggende arbeidet skal fungere best mulig, kreves det særlig handling på tre nivåer: tidlig intervensjon, styrket kunnskapsforankring og tiltak som er basert på kunnskap, samt samordning og samarbeid (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007).

1.1 Bakgrunn for valg av temaet forebygging i SLT

En av de viktigste investeringene i et samfunn er forebygging, både ut fra menneskelige hensyn, men også ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv (Justis- og politidepartementet, 2009b). Regjeringen fremhever i Soria Moria- erklæringen at det forebyggende arbeidet må styrkes og settes høyt på den politiske dagsorden. Forebygging krever samordning, helhetlig og kunnskapsbasert innsats, og seks departement har gått sammen for å sette søkelyset på og løfte det forebyggende arbeidet (Bunkholdt & Sandbæk, 2008; Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Forebyggende virksomhet er nedfelt i en rekke lovverk, deriblant barnehageloven, opplæringsloven, kommunehelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven, barnevernloven, politiloven og alkoholloven (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Dette indikerer at det forebyggende arbeidet er prioritert og gjeldene innenfor flere instanser.

SLT er en modell der målet er å utvikle et effektivt samarbeid mellom ulike virksomheter, og hvor de ulike aktørene kan støtte og utfylle hverandre i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet (Bugge, Halvorsen, Harviken, Sæther, Skedsmo & Ørslie, 2011). Utgangspunktet for SLT- modellen er at kriminalitet er et uønsket fenomen som kan bekjempes blant annet gjennom forebygging, som der igjen krever samarbeid. Dette kan oppnås ved at ulike etater møtes regelmessig for å utveksle kunnskap og erfaring, bli kjent med hverandres arbeidsmetoder og kulturer, samt samordne tiltak og oppgaver. Ved hjelp av dette kan de forskjellige etatene arbeide mer effektivt og målrettet for å forebygge kriminalitet og rus. Signaler kan fanges opp og spres raskere, slik at tiltak kan settes inn tidligere og mer presist. Samtidig som at dobbeltarbeid og overlapping kan reduseres (Bugge et al., 2011).

SLT er en modell som i økende omfang implementeres i kommunene for å organisere

det kriminalitetsforebyggende arbeidet blant barn og unge. Samtidig peker regjeringen på behovet for å forebygge mer, og reparere mindre. Dette har gjort det ønskelig å undersøke erfaringer med forebyggende arbeid i SLT. Det er tidligere ikke gjort studier som får frem barnevernets perspektiver på det forebyggende arbeidet i SLT. Det er derfor i denne oppgaven ønskelig å belyse barnevernets erfaringer med dette arbeidet.

Flere offentlige dokumenter understreker også viktigheten av forebyggende arbeid og samarbeid. Høsten 1999 la regjeringen frem Stortingsmelding 17, "Handlingsplan for barne- og ungdomskriminalitet" (1999-2000). Handlingsplanen vektlegger samarbeid i stor grad, noe som reflekteres i begrunnelsen: Kriminalitetsforebygging er ikke et område som bare angår justissektoren. Regjeringen har valgt å se arbeidet med planen som en del av Regjeringens totale barne- og ungdomspolitik, og Barne- og familiedepartementet ble tillagt det overordnede ansvaret (Barne- og familiedepartementet, 1999). Stortingsmelding nr. 17, la grunnlaget for Handlingsplanen "Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet" (2005-2008). Planens hovedfokus dreier seg om rehabilitering av unge lovbrøyttere og forebygging av fortsatt kriminalitet. Å hindre den enkelte på vei inn mot kriminalitet handler om å oppfylle en av samfunnets viktigste oppgaver, nemlig det å ivareta barnets beste, og dette er også gjeldende når det er begått kriminelle handlinger. Barn og unge under 18 år har fortsatt krav på omsorg, samtidig som det må reageres på lovbruddene. Jo tidligere man setter i gang målrettede tiltak for de som har mange risikofaktorer rundt seg, jo bedre er utsiktene for å kunne stoppe en negativ utvikling (Justis- og politidepartementet, 2005).

I Stortingsmelding nr. 20, "Alternative straffereaksjonar overfor unge lovbrøytarar" (2005-2006), viser Justis- og politidepartementet (2006) til at regjeringens uttrykte oppfatning er at fengselsopphold har uheldige virkninger på barn, samt at den preventive effekten er liten. På bakgrunn av dette var det behov for å finne alternative reaksjoner ovenfor barn og unge som begår lovbrudd. Handlingsplanen "Gode krefter. Kriminalitetsforebyggende handlingsplan." kom i 2009, og legger vekt på å styrke samfunnets forebyggende innsats, og fremmer 35 tiltak for økt trygghet. Hovedvekten i handlingsplanen dreier seg om hvordan samordning kan sikre at kriminalitetsforebygging ivaretas, og målet er å utvikle en helhetlig kriminalpolitikk

med et tydelig forebyggende perspektiv (Justis- og politidepartementet, 2009a). I 2009 la regjeringen også frem ”Regjeringens strategi for forebygging. Fellesskap, Trygghet og utjevning”. Strategien bygger på hvordan god forebygging er en investering i fremtiden, og peker på at alt for mye av samfunnets innsats dreier seg om å bøte på skader og problemer som allerede har inntruffet. Regjeringen vil legge større vekt på forebyggende virksomhet. Det påpekes at man må forebygge mer for å reparere mindre, slik at man beveger seg fra et reparerende samfunn til et forebyggende samfunn (Justis- og politidepartementet, 2009b).

1.2 Målsetting og problemstilling

Oppgaven består av en kvalitativ undersøkelse, der hensikten er å undersøke barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT.

Forebyggingsperspektivet er valgt som teoretisk tilnærming. Jeg har innhentet empiri fra 7 informanter som har organisert SLT- modellen i kommunen de tilhører, og informantene består av barnevernledere som har erfaringer fra deltakelse i koordineringsgruppen i SLT. Målsetting med denne undersøkelsen er å få frem barnevernets perspektiv på det forebyggende arbeidet i SLT. Jeg ønsker at denne undersøkelsen skal være med å øke kunnskapsgrunnlaget om barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. På bakgrunn av dette har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

Hvilke erfaringer har barnevernet med det forebyggende arbeidet i tilknytning til modellen ”Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak” (SLT)?

For å besvare problemstillingen har jeg slik Hatch (2002) anbefaler det, konkretisert følgende utdypende forskningsspørsmål:

- Hva er barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer i SLT?
- Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT?
- Hvilke utfordringer melder seg i det forebyggende arbeidet i SLT?
- Hva kan barnevernet bidra med i det forebyggende arbeidet i tilknytning til SLT?

1.3 Avgrensning av oppgaven

I denne oppgaven søkes det kunnskap om barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Det er derfor tatt utgangspunkt i barnevernet som aktør

inn i SLT- arbeidet, og andre instanser sine erfaringer og opplevelser er blitt utelatt. SLT- modellen legger til rette for forebygging gjennom samarbeid. I denne oppgaven vil hovedfokuset være på det forebyggende arbeidet i SLT. Man vil likevel ikke komme unna at samarbeid mellom de ulike aktørene ses som vesentlig for å lykkes med det forebyggende arbeidet. På bakgrunn av dette vil oppgaven også omhandle samarbeidet i SLT. Ettersom SLT tar utgangspunkt i kriminalitetsforebygging blant barn og unge, vil også dette være et sentralt fokus i oppgaven.

Det er gjort mye forskning omkring forebygging både internasjonalt og nasjonalt. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i teori om forebygging og kriminalitetsforebygging, om risiko- og beskyttelsesfaktorer, samt forutsetninger for forebygging. Det er også tatt utgangspunkt i teori om samarbeid som teoretisk rammeverk for denne oppgaven.

Det er blitt gjort en avgrensning når det gjelder forskning i denne oppgaven. SLT er en modell som er utviklet og anvendt i nordiske land. Nordiske studier vil derfor være det primære fordi det er norske forhold som er den viktigste referanserammen for denne oppgaven. Men det er samtidig klart at det vil være viktig å trekke inn studier som finnes internasjonalt, på grunn av at det ikke finnes det samme spekteret av ulike studier i Norge. Det er da behov for å gjøre vurderinger i forhold til de studiene som er foretatt internasjonalt, på bakgrunn av at disse studiene kan være fjernere fra den norske virkeligheten.

1.4 Oppgavens oppbygging

Masteroppgaven min er bygget opp i syv kapitler. I kapittel 2 tar jeg for meg oppgavens bakgrunn og kontekst, i form av at SLT- modellen og barnevernets rolle og mandat presenteres. Kapittel 3 omtaler aktuell teori om forebygging og samarbeid, samt eksisterende forskning som er av relevans for oppgaven. Gjennom kapittel 4 gjøres det rede for metode- og analysevalg, før jeg i kapittel 5 presenterer de viktigste funnene og analyserer og drøfter funnene opp mot relevant teori og tidligere forskning. I kapittel 6 vil en overordnet diskusjon ved denne studien tas opp. Til slutt følger en avslutning med sentrale funn, begrensninger og implikasjoner for videre forskning i kapittel 7.

2. Temaets kontekst og bakgrunn

Dette kapittelet omhandler temaets kontekst og bakgrunn, hvor masteroppgavens tema er «barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT». For å gi leseren en god forståelse av temaet og bakgrunnen i oppgaven ses det som nødvendig å presentere SLT- modellen og barnevernets rolle og mandat. I dette kapittelet vil derfor SLT- modellen beskrives, for å gi et helhetlig bilde av modellen vil også historien bak og fremveksten av modellen bli belyst. Innsatsområder i SLT vil forklares i forhold til begrepene byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende. Deretter vil organiseringen i SLT bli illustrert, samt forutsetninger for det forebyggende arbeidet i SLT. Til sist vil barnevernets rolle og mandat når det gjelder forebygging bli presentert.

2.1 Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)

Kommunene står ovenfor flere utfordringer med hensyn til forebygging av kriminell atferd og det å ivareta unge som er på vei mot en kriminell karriere (Falck, 2000). I et forebyggende perspektiv vil samarbeid og koordinering av tiltak mellom de ulike kommunale instansene være sentralt (Andersson, 2005). SLT er en tverretattlig samarbeidsmodell som er utviklet av Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD) i samarbeid med fem departementer for bruk i norske kommuner. KRÅD er regjeringens spesialorgan for forebygging av kriminalitet og er faglig uavhengig, men administrativt knyttet til Justisdepartementet (Andersson, 2005).

SLT er en samarbeidsmodell mellom kommune, politi og andre offentlige aktører, frivillige organisasjoner og næringslivet. Modellens formål er å koordinere målrettet og øke effektiviteten av den forebyggende innsatsen i nærmiljøet gjennom en forpliktet og formalisert samordning (Bugge et al., 2011). Justisdepartementet ved KRÅD har som intensjon for SLT- modellen å få alle som arbeider med barn og unge i en kommune til å samordne innsatsen og arbeide mot et felles mål. Barn og unge skal få riktig hjelp til rett tid av et hjelpeapparat som samarbeider på tvers av etater og profesjoner (Fridhov & Gjefsen, 1998). SLT- arbeidet er rettet mot enkeltindivider og grupper, hvor den viktigste målgruppen er barn og unge mellom 12-18 år. Flere kommuner har valgt å utvide aldersspennet, men samarbeidsmodellen er ment å dekke forebygging av kriminalitet blant ungdom (Lie, 2011). Noen kommuner har også

valgt et forebyggingsperspektiv som omfatter rusmisbruk (Galvin & Erdal, 2007). KRÅD er ikke ansvarlig for om SLT- modellen oppnår resultater i forhold til forebygging av kriminalitet. Noe som er i tråd med ideen om at lokalsamfunnet selv er best egnet til å vurdere om man oppnår gode resultater på den kriminalitetsforebyggende arena (Gundhus, Egge, Strype & Myhrer, 2008).

2.1.1 Historikk

SSP som står for samarbeid mellom Skole, Sosialetat og Politi ble startet i Danmark. I 1977 fremla Det kriminalpræventive Råd (DKR) i Danmark en plan rundt kriminalitetsforebygging for barn og unge, basert på lokalt samarbeid. Bakgrunnen var at ”utilstrækkelig samarbejde (kan) være en av årsagerne til, at mennesker, der har behov for hjælp, undertiden får den for sent og noget tilfældig” (Kyvsgaard, 1990a, s. 29). Samarbeidet som ble opprettet hadde ikke et teoretisk utgangspunkt, men snarere et praktisk utgangspunkt. Det ble da et behov for å ramme inn samarbeidet og derav ble SSP opprettet (Kyvsgaard, 1990a). DKR la vekt på at SSP- arbeidet skulle ta utgangspunkt i ”ikke belastede ungdom”. Dette kan ses i sammenheng med at stigmatiseringsteorien gjorde seg gjeldene innenfor samfunnsvitenskapen på samme tid som DKR ble etablert. Dette har nok på mange måter påvirket utformingen og retningslinjene som ble laget for det forebyggende arbeidet. Omtrent ti år senere ble det fremhevet at selv om ikke-belastede ungdom var utgangspunkt for SSP- arbeidet, skulle ikke dette forhindre at spesifikke foranstaltninger kunne sette i verk grupper for belastede barn og unge. En kunne dermed anta at fokuset fremover vil dreie seg mer mot tertiærforebygging (Kyvsgaard, 1990a).

Den norske SLT modellen har sitt utspring fra Danmark. I begynnelsen av 1990-årene startet KRÅD i Norge et tre års prøveprosjekt. Fokuset var å prøve ut samarbeidsmodellen for kriminalitetsforebyggende tiltak basert på den danske SSP- modellen i syv kommuner i Norge. Sentrale aktører i prosjektet var barnevernet, helse- og sosialetat, skole og politi (Andersson, 2005). Det ble gjennomført en evaluering av Ulfstad (1993) som ble grunnstammen for samarbeidsmodellen og den ble presentert i SLT- startpermen som ble utarbeidet av Fridhov og Gjefsen (1998). Gjennom dette prosjektet ble det gjort tre ulike erfaringer som peker seg spesielt ut. For det første skal SLT være en modell for samordning og ikke et aktivitetsprogram, som vil si at målet dreier seg om å få mer effekt ut av igangsatte tiltak ved at de ulike

etatene utfyller hverandres arbeid. For det andre må samordningen forankres på topplanet både i kommunen og i politiet for å fungere optimalt. For det tredje så en behovet for å ansette en SLT- koordinator som skal være en pådriver i alle ledd i kommunen og ha det overordnede ansvaret (Fridhov & Gjefsen, 1998; Ulfstad, 1993).

I 2008 ble det gjennomført en evaluering av Gundhus et al. (2008) som pekte på at SLT hadde en utydelig kriminalitetsprofil. Hovedbudskapet i evalueringen var at SLT bør bli mer målrettet og tydelig (Gundhus et al., 2008). På bakgrunn av dette startet KRÅD arbeidet med å revidere innføringspermen fra Fridhov og Gjefsen (1998). I 2011 kom SLT- håndboka (Bugge et al., 2011), for å blant annet møte resultatene som ble fremhevet i evalueringen (Ørslie, 2009). SLT- håndboka fikk denne gangen en tydeligere kriminalitetsprofil (Bugge et al., 2011). Det er opp til hver enkelt kommune om de ønsker å bruke SLT- modellen i sitt forebyggende arbeid. I dag er det per juli 2012 registrert 185 SLT- koordinatører.

2.1.2 SLT sine innsatsområder

Byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende er begreper som er utviklet av Egge, Barland, Ruud og Haaland (2008) for å beskrive arbeidet i de enkelte byene. Disse begrepene er også blitt brukt i SLT- håndboka (Bugge et al., 2011). Begrepene defineres etter hvilke innsatsområder man retter forebyggingen mot. Inndelingen som er blitt valgt må ikke forstås slik at det bare er på den kriminalitetsforebyggende arenaen man forebygger kriminalitet. Gode byggende oppvekstforhold vil være viktige beskyttelsesfaktorer mot en kriminell utvikling (Egge et al., 2008).

I den byggende virksomheten skal samfunnet legge til rette for at alle som vokser opp skal ha gode og trygge oppvekstvilkår. De viktigste arenaene i et barns liv, som er hjem, skole og fritid, skal bidra til at barn utvikler tillit, strategier for konfliktløsning, mestring og myndighet, samt egenskaper som kan være gode beskyttelsesfaktorer når en møter på utfordringer senere i livet. Det er her det meste av primærforebyggingen foregår (Bugge et al., 2011; Ørslie, 2009; Egge et al., 2008). Når den byggende virksomheten ikke er tilstrekkelig skal det iverksettes tiltak som kan bidra til å bedre oppvekstmiljøet der det ikke fungerer optimalt. Det kan være sosialpedagogiske tiltak i barnehage eller skole, styrking av foreldrerollen eller tiltak der barn og unge får hjelp til å bygge nettverk. De forebyggende tiltakene er i første rekke ment for barn og

unge som av ulike grunner er spesielt sårbare. Det er her det meste av sekundærforebyggingen skjer (Bugge et al., 2011). Når problemene utvikler seg i form av eksempelvis kriminalitet eller rus, og unge lever i miljøer med mange risikofaktorer rundt seg, er det behov for mer målrettet arbeid rundt situasjoner og miljøer som er særlig utsatte. Det er på denne arenaen det meste av tertiærforebyggingen skjer. Spesifikke tiltak innenfor den rus- og kriminalitetsforebyggende arena kan ha som målsetting å endre situasjoner som er kriminalitetsskapende, dette kalles situasjonell forebygging. Tiltakene kan også være lokalorienterte eller rette seg mot det sosiale, psykologiske eller det marginaliserende ved ungdommene selv, foreldrene eller nærmiljøet (Egge et al., 2008).

2.1.3 Organisering i SLT

Kommuner i Norge organiseres ulikt, og det er i hovedsak to typer av organisering. En av hovedtypene er organisering etter en tonivåmodell med resultatenheter, hvor lederne for de utøvende tjenestene rapporterer direkte til rådmannsnivået. Den andre er faktorinndeling, hvor etatssjefer er de øverste lederne for de utøvende tjenestene. I tillegg er det også kommuner som kombinerer disse to organisasjonsformene. Nesten halvparten av SLT- kommunene i Norge er organisert etter en tonivåmodell med resultatenheter (Gundhus et al., 2008). Det er grunn til å påpeke at for de kommunene som representerer tonivåmodellen til SLT, vil man kunne møte på problemer på grunn av et manglende naturlig mellomnivå. Dette kan resultere i at koordineringsnivået i modellen svekkes, fordi koordineringsnivået blir dårlig forankret og lite aktivt (Gundhus et al., 2008). SLT- modellen består i utgangspunktet av en koordinator og en trenivåmodell for organiseringen av det kommunale samarbeidet. De tre nivåene er styringsgruppe, koordineringsnivå og utføringsnivå. De tre ulike nivåene skal sørge for å fordele ansvaret for styring, koordinering og utføring av det forebyggende arbeidet (Bugge et al., 2011). Koordinatoren skal ha oversikt over alle aktørene i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, samt koordinere behov og ressurser. I tillegg skal koordinatoren fungere som et bindeledd og en pådriver blant de ulike aktørene. Koordinatoren skal legge til rette for et godt samarbeid mellom ulike profesjoner og instanser. Kjernen av koordinatorens virksomhet kan beskrives med fire nøkkelord, nemlig det å identifisere problemområder, innhente og formidle kunnskap, initierte tiltak og gi ansvar, samt aktiv samordning (Bugge et al., 2011).

På det styrende nivået har man ansvar for kommunens samlede innsats innenfor det rus- og kriminalitetsforebyggende feltet. Det anbefales at ordfører og rådmann, eventuelt kommunalsjef med rådmannens myndighet, og relevante toppledere innen oppvekst som fagfelt deltar som aktører i styringsgruppen. Politiet med høyeste politimyndighet bør også være representert i denne gruppen, samt SLT- koordinator. Styringsgruppen skal i hovedsak møtes 4-6 ganger i året. Styringsgruppens oppgaver dreier seg om å gi klare mål og prioriteringer innenfor rus- og kriminalitetsforebygging og innarbeide dette i kommunens planverk, samt innhente den nødvendige kunnskapen om feltet (Bugge et al., 2011).

Det koordinerende nivået har ansvaret for praktisk koordinering av det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i kommunen. Deltakerne i koordineringsgruppen, som tidligere ble kalt arbeidsutvalget, skal være sentralt plassert i sine virksomheter. De skal ha kjennskap til utfordringene og beslutningsmyndighet innenfor sin sektor. Deltakere som er aktuelle i koordineringsgruppen er ledere fra etater som politi, barnevern, skole, kultur, helse, NAV, PPT, utekontakt, teknisk etat, konfliktråd, oppfølgingsteam og videregående skole. SLT- koordinator deltar også på møtene i koordineringsgruppen. Det påpekes at koordineringsgruppen bør møtes månedlig, for å sikre tett kontakt mellom de ulike etatene og sektorene. Koordineringsgruppen skal fatte beslutninger og sette inn ressurser etter det som er besluttet i styringsgruppen. Videre skal koordineringsgruppen avdekke problemer og utfordringer i kommunen. Gruppen skal også fremskaffe kunnskap om hvordan kommunen kan møte disse utfordringene, og sette i verk tiltak og koordinere innsatsen på tvers av etatene. Koordineringsgruppen skal sørge for at hver sektor bidrar med kunnskap, og ut i fra det gi råd om hva hver sektor bør sette i gang med av både kortsiktige og langsiktige tiltak. Det skal også foreslås hva som trengs å evalueres og sikre en effektiv utnyttelsen av ressursene (Bugge et al., 2011).

På det utførende nivået finner vi det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i praksis. Alle som er i direkte kontakt med barn og unge er deltakere i denne gruppen. Det utførende nivåets oppgaver er å sette i gang tiltak etter hva som er tidsaktuelle problemstillinger i den enkelte kommune. Det er viktig at det er tett kontakt mellom utførernivået og koordineringsgruppen. Dette for å sikre at styringsgruppens mål omsettes til praktisk handling av det utførende nivået (Bugge et al., 2011).

2.1.4 Forutsetninger for det forebyggende arbeidet i SLT

Sentrale forutsetninger må ligge til grunn for at SLT- modellen skal fungere og bidra til å heve kvaliteten på det forebyggende arbeidet i de ulike kommunene. SLT arbeidet må ha en solid forankring, som vil si at kommunens øverste nivå må forplikte seg til å delta, samtidig som forebygging må forankres i kommunens fagplaner. Det påpekes at det er behov for en koordinator som skal være bindeleddet i samarbeidet mellom de ulike etatene og profesjonene. Koordinatoren må i tillegg ha myndighet ut fra kommunens mål om hva som ønskes oppnådd og hvordan målene skal oppnås. Det trengs en ryddig organisering, noe som tilsier at det må bygges opp dokumenterte strukturer og rutiner for et formalisert samarbeid. Videre er det viktig med en målrettet kartlegging av utsatte miljøer, og på bakgrunn av dette kan relevante tiltak iverksettes. Det vektlegges at en felles problemforståelse blant aktørene som deltar i SLT- arbeidet er viktig, for å komme frem til en felles forståelse av kommunens viktigste utfordringer og hvilke tiltak som kan settes inn. Koordinerte tiltak er en forutsetning for å lykkes i det forebyggende arbeidet og er selve kjernen i SLT- arbeidet. Samtidig er det nødvendig med evaluering av kommunens forebyggende arbeid, og en kritisk vurdering for å sikre utvikling og kvalitet i det forebyggende arbeidet (Bugge et al., 2011).

2.2 Barnevernets rolle og mandat

I denne oppgaven søkes det etter barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT, og det vil derav være behov for å gå nærmere inn på barnevernets mandat i forhold til forebygging. Barnevernet har hatt omfattende forebyggingsoppgaver gjennom tidene (Einarsson & Sandbæk, 1997). I Innst.S. nr. 121 (2002-2003) blir det pekt på viktige målsettinger for det fremtidige barnevernet. Det legges blant annet vekt på at tilbudene i barnevernet må styrkes og det forebyggende arbeidet må prioriteres høyere, samt at samarbeidet mellom de ulike tjenestene for barn og unge må holdes oppe og utvikles videre (Familie- og kulturkomiteen, 2003).

Forebyggingstanken finner man allerede i vergerådsloven av 1896. Barnevernsloven fra 1953 gjorde forebygging som man kjenner til i dag til en realitet. Mens barneloven av 1992 legger enda større vekt på forebygging enn de foregående lovene (Sandbæk, 1992). I barnevernslovens (1992) formålsparagraf, § 1-1, fremkommer det at

hoveddimensjonen med loven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Loven skal også bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992). De politiske målene for barnevernets virksomhet gjenspeiles i formålsparagrafen, og skal være retningsgivende for prioriteringer i barneverntjenesten (Bunkholdt & Sandbæk, 2008).

Om forebyggende virksomhet i barnevernloven (1992) heter det i § 3-1 at kommunen har ansvar for å følge nøye med i de forhold barn lever under og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgsvikt og atferdsproblemer. Kommunen pålegges det overordnede ansvaret. Ansvaret løftes opp på et høyere politisk nivå for å gi barn og unge gode oppvekstvilkår, som også er i tråd med arbeidsdelingen mellom politikk og administrasjon som samsvarer med kommuneloven. Det er behov for en helhetlig barne- og oppvekstpolitikk, og denne arbeidsdelingen gir gode rammer for å veie ulike interesser opp mot hverandre. Spesielt kan dette bety at utsatte barns interesser og behov blir ivaretatt innenfor skolesystemet, kultur og barnehage. Ansvaret for utsatte barn blir ikke barneverntjenestens ansvar alene (Bunkholdt & Sandbæk, 2008). Barneverntjenesten har et spesielt ansvar for å avdekke og sette inn tiltak i forhold til omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at en kan unngå varige problemer. I tillegg påpekes det i barnevernloven (1992) at barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser også ivaretas av andre offentlige etater og organer, jf. § 3-2 i bvl. (1992), samt samarbeid med frivillige organisasjoner, jf. § 3-3 i bvl. (1992).

Barnevernet er en viktig aktør i det forebyggende arbeidet, og kan bidra med kunnskap om identifisering av barn som er utsatt for risiko og til konsekvenser av ulike tiltak innenfor sitt fagområde. Samtidig som at barnevernet kan bidra med å få en samlet oversikt over tilgjengelige og nødvendige tiltak (Barne- og familiedepartementet, 2002). Barnevernet oppholder seg sjelden på arenaer der barn og unge er, og er primært ingen oppsøkende tjeneste som selv fanger opp barn som har behov for hjelp. Barnevernet er derfor avhengig av at andre som møter barn og unge i det daglige, identifiserer risiko og melder fra om forhold rundt barnet. Slik at barn og unge som har behov for hjelp får riktig hjelp til rett tid (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2012). Barneverntjenesten er dermed avhengig av å ha

et tverrfaglig og tverretatlig samarbeid for å lykkes med det forebyggende arbeidet (Gjertsen, 2007).

Barn og ungdom lever sitt liv på flere arenaer, det er i familien, i barnehagen og på skolen, samt blant venner og fritidsaktiviteter. Det er behov for en koordinert innsats fra flere instanser for at barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. Forebygging er og må ses som et felles ansvar (Killen, 2005). Barn og unges utfordringer og problemer utvikler seg ikke innenfor en enkelt etat sitt ansvarsområde, og for å forebygge at problemer oppstår og hindre at det utvikler seg er det behov for samordning og tverrfaglig samarbeid (Gjertsen, 2007). Forebyggende arbeid blant barn og unge handler generelt om å hjelpe dem til å mestre familieliv, skolegang, vennskap og samhandling med andre. Risikoutsatte barn kan ha utrygge oppvekstvilkår, psykiske vansker, lærevansker eller atferdsproblemer (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b). Forebygging handler om å sette inn tiltak som fanger opp disse så tidlig som mulig, og følge dem opp så lenge de er i risikozonen (Gjertsen, 2007).

Departementet har gitt uttrykk for at barneverntjenestens rolle i det forebyggende arbeidet bør bli tydeligere. Det ble pekt på at kommunene burde vurdere å gi barnevernet en mer sentral koordinator og pådriverrolle i det forebyggende arbeidet (Barne- og familiedepartementet, 2005). En av grunnene til å gi barnevernet denne rollen var fordelene ved at barnevernet ikke har sektorinteresser som eksempelvis skole, helse og kultur har. Barnevernets hovedoppgave er å sikre at problemutsatte barn og unge kan leve et så godt som mulig liv. Praksis har vist at utviklingen i liten grad har tatt denne veien (Barne- og familiedepartementet, 2002, s. 212).

Barneverntjenesten har vanskeligheter med å følge opp den økende mengden av meldinger og tiltak som er pålagt etter barnevernloven (1992). Dette kan virke inn på barnevernstjenestens prioritering av det forebyggende arbeidet. Dette indikerer også at det i mange kommuner er behov for mer ressurser til samarbeid om forebygging og tidlig intervensjon, slik at man kan lykkes med å komme tidlig nok inn, og å unngå ”brannslukking” i stedet for vellykket forebygging (Brandtzæg, Håkonsen & Lunder, 2010).

3. Sentrale begrep og teoretisk referanseramme

Dette kapitlet presenterer oppgavens sentrale begreper og teoretiske rammeverk. Innledende vil forebygging forklares og det vil bli redegjort for forebyggingsnivåer. Det vil også bli forklart hva som legges i kriminalitetsforebygging. Risiko- og beskyttelsesfaktorer vil bli sett i sammenheng med kriminalitet blant barn og unge, og dette vil bli utdypet. Videre vil jeg vise til forutsetninger for effektiv og god forebygging. Betydningen av tverrfaglig samarbeid for vellykket forebygging har blitt viet mye oppmerksomhet, og dette vil også presenteres i oppgaven. Jeg vil derfor ha en teoretisk fremstilling av begrepet samarbeid, samt utdype forutsetningene og utfordringene omkring tverrfaglig samarbeid. Det er også tatt blitt tatt utgangspunkt i Galvin og Erdals (2007) modell for suksesskriterier, Bronsteins (2003) modell som beskriver ulike faktorer som påvirker tverrfaglig samarbeid og Willumsen og Hallberg (2003) sitt studie om tverrfaglig samarbeid. Avslutningsvis vil jeg presentere relevant forskning på SLT- modellen. Det er foretatt tre evalueringer av SLT- modellen i Norge, henholdsvis av Ulfstad (1993), Egge et al. (2008) og Gundhus et al. (2008). I Danmark har SSP- samarbeidet blitt evaluert av Boolsen (2000), som er tilsvarende den norske modellen. Til slutt vil internasjonale studier på samarbeidsmodeller presenteres og de viktigste funnene oppsummeres. Det som presenteres i dette kapitlet vil fremlegges som det teoretiske rammeverket for diskusjonen i oppgaven.

3.1 Forebygging

I denne masteroppgaven forstås begrepet forebygging på følgende måte: ”Å forebygge innebærer å hindre at uønskede tilstander oppstår eller forverrer seg” (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s. 151). Definisjonen inkluderer dermed både det å unngå at problemer oppstår, samtidig som en forhindrer en forverring av en tilstand som allerede er tilstede (Gjertsen, 2007). Det har vært en diskusjon i fagmiljøet at forebygging er et vidt begrep, og derav kan det være utfordrende å få en felles definisjon på begrepet (Schancke, 2003; Erstad, 1997; Gjertsen, 2007).

3.1.1 Forebyggingsnivå

Begrepene primær-, sekundær- og tertiærforebygging ble opprinnelig utviklet innenfor medisinen (Caplan, 1964). Primærforebygging skal settes inn tidlig, og skal hindre at problemer oppstår. Tiltakene er generelle i formen, og retter seg mot hele

befolkningen (Bunkholdt & Sandbæk, 2008). Ifølge Helland og Øia (2000) kan tiltakene innenfor primærforebygging oppleves som så generelle at det ofte blir vanskelig å nå utsatte grupper. Sekundærforebygging retter seg mot risikogrupper og skal forhindre utbredelse eller utvikling av problemer hos identifiserte risikogrupper. Tertiærforebygging retter seg mot risikoindivider, og handler om å hindre videre følger av et problem (Bunkholdt & Sandbæk, 2008). Hardiker (referert i Gjertsen, 2007, s. 21) tar i bruk et fjerde forebyggingsnivå som består i at en ønsker å hindre en forverring av en tilstand som allerede er tilstede. Gjertsen (2007) peker på at ved å inkludere Hardiker sitt fjerde forebyggingsnivå blir det hensiktsmessig å prate om forebygging også etter eksempelvis en omsorgsovertakelse har funnet sted eller forebygging av gjentakende kriminalitet.

Det er også viktig å understreke at skillene mellom de ulike formene for forebygging ikke er absolutte og nivåene er heller ikke gjensidig utelukkende (Helland & Øia, 2000). I litteraturen er det også gjort en inndeling i henholdsvis universell-, selektiv- og indikert forebygging. Flertallet av mine informanter i denne masteroppgaven benyttet seg av begrepene primær-, sekundær- og tertiærforebygging, og det anses som hensiktsmessig å benytte disse begrepene videre i oppgaven.

3.2 Kriminalitetsforebygging blant barn og unge

Med utgangspunkt i forebyggingsbegrepet hevder Kutchinsky (1990) at for å kunne hindre at kriminalitet oppstår, er det behov for å vite hva kriminalitet er, og hvordan og hvorfor den finner sted. Kaufmann (1991) påpeker at i stedet for å snakke om årsaker til kriminalitet, er det mer hensiktsmessig å snakke om risikofaktorer som vil si mulige forløpere til kriminalitet. Kriminalitet blant barn og unge kan ses i sammenheng med andre former for avvikende eller uønsket atferd. Dette blir ofte omtalt som atferdsvansker eller antisosial atferd, mer spesifikt som problemer forbundet med rusmidler, skoleskulk og vagabondering. Kriminalitet inngår dermed ofte som et element i et bredere symptombilde (Egge et al. 2008; Kaufmann, 1991). Symptomer på slik atferd kommer til syne på flere arenaer som hjem, skole, fritid og lignende. (Egge et al., 2008). Einarsson og Sandbæk (1997) viser til at barn og unges utvikling og læring er avhengig av at disse arenaene fungerer godt, og at det er positive bånd mellom dem. Det blir på bakgrunn av dette nødvendig å se risiko- og beskyttelsesfaktorer i sammenheng med kriminalitet blant ungdom, som jeg vil

komme mer inn på senere i kapittelet.

Lober og Stouthammer- Lober (1987) har arbeidet med tidlig identifisering av risikobarn i forhold til forebygging, med tanke på å finne frem til bestemte alderstrinn som er spesielt sårbare for utvikling av kriminalitet. På bakgrunn av dette vil man kunne sette inn forebyggende tiltak som er mer treffsikre og målrettede. Det ble konkludert med at omtrent 50 prosent av barn i høyrisikogrupper utvikler seg i retning av å bli ungdomskriminelle. Videre ble det på bakgrunn av andre studier (Olweus, 1979; Farrington, 1978) konkludert med at man bør være oppmerksomme på tidlig ungdomsalder. Det er i denne alderen det vil være størst sannsynlighet for at antisosial atferd utkrystalliserer seg, og hvor en da kan forutsi en kriminalitetsutvikling. Mange forskere påpeker derfor at effektive forebyggende tiltak vil gi størst virkning i denne tiden og før (Kaufmann, 1991).

3.2.1 Risiko og beskyttelsesfaktorer

Risikofaktor defineres av Gjertsen (2007, s. 24) på følgende måte: ”En hvilken som helst faktor hos individet eller oppvekstmiljøet som kan assosieres med økt sannsynlighet for negativ psykososial utvikling i fremtiden, for eksempel atferdsproblemer”. Videre defineres beskyttende faktor som: ”En hvilken som helst faktor hos individet eller i oppvekstmiljøet som kan assosieres med en redusert sannsynlighet for fremtidig negativ psykososial utvikling” (Gjertsen, 2007, s. 24). Beskyttende faktorer kan ha forebyggende virkning, ved at man fremmer kompetanse og positiv utvikling, og kan bidra til å redusere negative innvirkninger av risikofaktorer (Nordahl, Sørli, Manger & Tveit 2005).

Både internasjonal og nasjonal forskning viser til at det er en del risikofaktorer som går igjen og kan forklare kriminell atferd. Kjellsberg og Friestad (2008) har foretatt en undersøkelse av innsatte i norske fengsler om sosiale faktorer som påvirker til gjentakende kriminalitet. Risikofaktorer som det vises til i undersøkelsen er blant annet opplevd fengsling av et familiemedlem i barndommen, kontakt med barnevernet i løpet av oppveksten og nåværende narkotikaproblemer. Undersøkelsen viser blant annet at 31 % av deltakeren har vært i kontakt med barnevernet i løpet av oppveksten. Det blir konkludert i undersøkelsen at det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet bør starte tidlig i livet. Clausen (2004) retter i sin artikkel søkelyset på sammenhengen

mellom ulike former for mishandling i barne- og ungdomsskolealder og senere kriminell atferd blant personer som har vært registrert i barnevernet. Studien bekrefter resultater fra tidligere internasjonal forskning om at mishandling og omsorgssvikt er en risikofaktor for at barnet begår kriminelle handlinger på et senere tidspunkt. Clausen (2004) peker videre på at hjelpeapparatet bør være oppmerksomme på barn som kommer inn i barnevernet på grunn av omsorgssvikt. Forskning har også vist at det er viktig å gripe inn så tidlig som mulig, på bakgrunn av at det blir vanskeligere og vanskeligere å endre et barns atferdsmønster jo eldre barnet er. Thornberry, Henry, Ireland og Smith (2010) legger også vekt på dette, at det er behov for å utvikle effektive tjenester, både i henhold til å redusere mishandling i barndommen, men også for å redusere de negative konsekvensene og ettervirkningene dette kan ha for ungdommene på sikt. Videre påpekes det at forebygging av mishandling er sannsynlig å ha store fordeler for samfunnet, gitt de omfattende skadene mishandling synes å ha for ungdommen senere fungering.

Kunnskapen om risiko- og beskyttelsesfaktorer legger en rekke føringer for hvordan man bør utforme tiltak. Forskning viser at det aldri bare er en årsak til at barn utvikler atferdsvansker. Nordahl et al. (2005) peker på at man må forstå atferdsvansker som at det er flere faktorer som virker sammen, og at det ikke lenger kan forklares ut fra en bestemt årsak. Det er behov for å se individuelle vansker i sammenheng med de komplekse problemene som skal avhjelpes. Ifølge Håkansson (1991) er forebyggende tiltak alt for ofte rettet inn mot et delproblem, dette kan eksempelvis være rusmisbruk eller vold, og at en dermed overser at sosiale problemer henger sammen og vanskelig kan ses atskilt fra hverandre. Mye kan tyde på at kompleksiteten omkring atferdsproblemer har blitt oversett, og det vil derfor være svært viktig at dette tas hensyn til i utviklingen av forebyggende tiltak.

Tiltaksutviklingen i Norge har i begrenset grad vært basert på teoretisk og empirisk kunnskap om eksempelvis atferdsproblemer eller virksomme intervensjoner, og få av disse er blitt evaluert. Internasjonale evalueringer viser at det trengs differensierte tiltak ovenfor barn og unge med atferdsproblemer. Internasjonale studier, sammen med nasjonale evalueringstudier har konkludert med at tiltak som iverksettes av skolen, rettsvesenet eller barnevernet har hatt liten eller ingen effekt. Dette betyr at innsatsen i det forebyggende arbeidet ikke står til resultatene, samtidig som at barn og

unge utsettes for forebyggende tiltak og intervensjoner med lite utbytte. Det er på bakgrunn av dette behov for utvikling av og endring av tiltak for å kunne hjelpe barn og unge med atferdsproblemer (Nordahl et al., 2005). Det er likevel viktig å understreke at man ikke kan komme frem til en metode, et tiltak eller en strategi som vil kunne forebygge eller stoppe utvikling av atferdsproblemer. Men kunnskapen om risiko- og beskyttelsesfaktorer kan likevel gi noen indikasjoner på innhold og områder som bør vektlegges i utformingen av tiltak (Nordahl et al., 2005). I tillegg kan kunnskapen gi en felles forståelse for fagfolk i et tverrfaglig samarbeid. Dette kan videre gi grunnlag for et bedre samarbeid og felles konklusjoner når det gjelder forebyggende tiltak og oppdaging av risikogrupper, for å sette i verk tidlig intervensjon (Kvelling, 2008, s. 226).

3.3 Forutsetninger for det forebyggende arbeidet blant barn og unge

Det er behov for å sikre at det forebyggende arbeidet får nødvendig status og prioritet, dette kan oppnås ved å forankre det forebyggende arbeidet på øverste politiske og administrative nivå i kommunen. Samtidig må det utvikles forpliktende organisasjonsformer for de instansene som har daglig kontakt med barn og unge (Bunkholdt & Sandbæk, 2008; Gjertsen, 2007). En god kommunal struktur for det ordinære arbeidet med barn og ungdom er en forutsetning for at de mer målrettede tiltakene skal fungere. Virksomheten må inngå i en formalisert struktur for å unngå at det forebyggende arbeidet blir tilfeldig og fragmentert. Både administrativ og politisk ledelse er forpliktet til å engasjere seg i arbeidet (Bunkholdt & Sandbæk, 2008).

Forebyggende arbeid blir ofte satt i gang innenfor ulike etater, uten at en nødvendigvis undersøker hva som finnes i andre etater. Tiltak eller prosjekter kan rette seg mot samme målgruppe, og kan ha en overordnet målsetting som er tilnærmet lik. Resultatet av dette er dobbelt arbeid og dårlig utnyttelse av ressursene som hindrer en helhetlig innsats. Tiltak blir ofte satt i gang av ildsjeler ut fra interesse for et spesielt fagfelt, eller det kan være at tiltak settes i gang avhengig av de satsingsområdene som prioriteres fra statelig side. Slike tiltak varer sjelden over tid og forsvinner gjerne når ildsjelene slutter eller pengene brukes opp. Kunnskapen en får forsvinner gjerne også, på bakgrunn av at tiltakene bare tilfeldig blir gjenstand for evaluering. Viktig kunnskap kan dermed gå tapt, som kunne gitt et grunnlag for utvikling av nye metoder og tilnærminger (Barne- og familiedepartementet, 2000).

Brostrøm (2002) peker på at andre utfordringer i det forebyggende arbeidet kan være å ha oversikt over tilbud og ressurser som finnes i den enkelte kommune, utnyttelse av de ressursene som finnes og koordinering av disse, samt uklare satsingsområder. En annen grunn til at forebyggende arbeid mot barn og unge oppleves som vanskelig, kan dreie seg om at det er problematisk å måle resultater. Man vet ikke nøyaktig i hvor stor grad det enkelte tiltaket når den målgruppen det er tenkt for, og eventuelle virkninger er vanskelig å etterprøve (Helland & Øia, 2000). Vellykket forebyggingsarbeid er vanskelig å se og i så fall kommer resultatene lenge etterpå (Baklien & Rossow, 2006).

Kunnskap basert på utviklingsarbeid og forskning trekker frem tre viktige prinsipper for å lykkes med det forebyggende arbeidet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Dette er tidlig intervensjon, tiltak basert på kunnskap, og samordning og samarbeid. Disse prinsippene bør få en viktig plass i det forebyggende arbeidet. Tidlig intervensjon benevnes også som tidlig innsats og kan brukes i to ulike sammenhenger, enten ved å hjelpe barn i en tidlig fase av deres liv, eller i en tidlig fase av et problem (Kvello, 2008). Det påpekes at jo tidligere man går inn, jo større sjans for en positiv utvikling. Det kreves faglig trygghet, oversikt over kunnskap og kompetanse, samt hvilke tiltak som vil virke ovenfor ulike målgrupper (Kvello, 2008). Tiltak basert på kunnskap tillegges stor vekt på bakgrunn av barnets beste. Barn og unge bør ikke utsettes for tiltak som man ikke vet om fungerer eller har effekt. Forebyggende arbeid bør basere seg på kunnskapsbaserte tiltak for å styrke sannsynligheten for god, effektiv og treffsikker forebygging og behandling (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). I kapittel 3.4 vil jeg komme nærmere inn på samordning og samarbeid som anses som det siste prinsippet for å lykkes med det forebyggende arbeidet.

3.4 Samordning og samarbeid til barns beste

Samordning blir brukt om organisatorisk samarbeid, og blir gjerne sett på som en tvungen koordinering som en tredje part står for. Samordning indikerer pålegg om at noen koordinerer informasjon og ressurser. Mens samarbeid i motsetning skjer frivillig fra mange parter om en felles innsats, og at man frivillig kan gå inn og ut av avtaleforpliktelser (Gjertsen, 2007). Tverrfaglig samarbeid innebærer at flere yrkesgrupper med ulik fagbakgrunn arbeider sammen om en oppgave (K. Lauås & P.

Lauås, 2004). Hver enkelt yrkesgruppes kompetanse er kjent for alle parter i samarbeidet, og yrkesgruppene kjenner grensene for egen kompetanse, og en må kunne bruke og utfylle hverandre i arbeidet (Barne- og familiedepartementet, 2000). Tverretatlig samarbeid er ofte tverrfaglig, men har i tillegg den dimensjonen at det handler om samarbeid mellom organisasjoner eller etater, som for eksempel mellom skole, barnevern eller politi (K. Lauås & P. Lauås, 2004, s. 42).

Gode samarbeidsrutiner og strukturer bør etableres, lokale forhold, rammebetingelser, muligheter og utfordringer bør tas i betraktning, og det må finnes en felles retning og et mål for samarbeidet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). For å kunne sikre at barn og unge får god omsorg og oppvekstvilkår er det nødvendig at relevante tjenester samarbeider både på kommunalt og statlig nivå (Willumsen & Hallberg, 2003). Gjertsen (2007) peker på at det i flere sammenhenger blir vist til fra styringsmaktens side at samarbeid og samordning på tvers er viktig for at det forebyggende arbeidet skal preges av helhet, langsiktige løsninger og sammenheng. Samtidig som at samarbeid mellom ulike tjenester må opprettholdes og utvikles videre. Hovedformålet med tverrfaglig samarbeid er å effektivisere og maksimere barn og unges trivsel i forhold til utdanning, helse, sosiale og personlige forhold (Morrison & Glenny, 2011). Det blir vektlagt at et samhandlende og koordinert hjelpeapparat vil være viktige virkemidler for at barn og unge skal lykkes på de viktigste samfunnsarenaene (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b).

3.4.1 Forutsetninger og utfordringer i tverrfaglig samarbeid

Tverrfaglig samarbeid kan både være en ressurs og en utfordring. Galvin og Erdal (2007) viser til at samarbeidet kan bestå av interessekonflikter, kamp mellom profesjoner, faglig uenighet og uklar rollefordeling. I tillegg kan utfordringen dreie seg om ulike røtter og tradisjoner innenfor ulike fagmiljø. Forskjellige lovverk som gir ulike fullmakter og oppdrag, samt fortid av gjensidig frustrerte forventninger kan også by på utfordringer. Galvin og Erdal (2007) og Knudsen (2004) påpeker at enkelte etater verner om egne arbeidsoppgaver, og dersom det oppleves som truende kan det oppstå konflikt om mandatområder som gjør at samarbeidet oppleves som vanskelig. Dersom deltakerne i samarbeidet opplever at det investeres mer enn de får igjen for samarbeidet kan motstand mot samarbeid vise seg. Deltakere i samarbeidet har ulik yrkesutdanning og kan ha lite kjennskap til samarbeidspartnere sitt

innsatsområde, noe som igjen kan påvirke tilliten til samarbeidspartneres kompetanse. Etatene har ofte ulike oppgaver knyttet til samme målgruppe og det kan føre til motstridene interesser blant de ulike etatene i samarbeidet. Pålagt samarbeid og manglende ressurser kan føre til at det ofte blir vanskelig å prioritere samarbeid. Motforestillinger mot endring, kompetansestrid, regler om taushetsplikt og mangel på tid er faktorer som utfordrer tverrfaglig samarbeid (Brostrøm, 2002). Erfaringer fra både utlandet og i Norge viser at forutsetningene for et helhetlig samarbeid er at det er satt klare og realistiske mål, at rollene er definert og at sterk ledelse styrer på tvers av tjenestene, samtidig som det er gode system for å dele informasjon (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b).

3.4.2 Samarbeidsmodeller

En rekke forutsetninger må være på plass for å få til et godt og fungerende tverrfaglig samarbeid. Galvin og Erdal (2007) fremhever elleve suksesskriterier som har betydning for tverrfaglig samarbeid. Med *forankring* menes det at samarbeidssystemer må forankres i kommunens planer. Tverrfaglig samarbeid krever at alle instanser forplikter seg og har dette med i sitt planarbeid. Det er viktig med *felles målsettinger* for partene i samarbeidet. Samarbeidspartnerne må ha et *realistisk syn på samarbeidsmuligheter* og evne til å ta selvkritikk i egen enhet og se at andre har noe å bidra med. *Nytteopplevelse*, at partene opplever samarbeidet som nyttig. Med *nødvendighet* menes at samarbeidet skal være en arbeidsmetode for å oppnå et mål, og at det er en felles forståelse av viktige oppgaver og hvordan disse skal løses. *Trygghet* handler om å kjenne seg trygg i samarbeidet for å bidra, og at de ulike partene kjenner til hverandres muligheter og begrensninger. Med *respekt* menes at det er en gjensidig respekt for partenes ulikheter og faglighet. *Tillit* innebærer å ha tillit til at andre enn seg selv har relevante kunnskaper og at en selv opplever at andre har tillit til seg. *Kunnskap om hverandre* innebærer at aktørene i samarbeidet kjenner til hverandres kompetanse, oppgaver, roller og ansvarsområder. *Kompetanse* betyr i denne sammenheng at deltakerne i samarbeidet må ha en felles kompetanse i tillegg til fagkompetanse, slik at alle har en felles forståelse for viktigheten av arbeidet. Det siste kriteriet dreier seg om *faktorer som er av betydning for den praktiske gjennomføringen av det tverrfaglige samarbeidet*. Dette kan være at det er faste deltagere med felles plattform, faste møter og tydelig ansvarsfordeling, eller en koordinator med overordnet ansvar.

Bronstein (2003) har utviklet en modell som beskriver ulike faktorer som påvirker tverrfaglig samarbeid. Modellen er basert på en gjennomgang av relevant litteratur på området og studier av sosialarbeidere. Den første faktoren er profesjonsrolle. En sterk profesjonsrolle inkluderer verdier og yrkesetikk som kommer til syne i samarbeid med andre. Dette innebærer at man har lært ulike ferdigheter og holdninger gjennom erfaring eller utdanning på feltet. Den andre faktoren er strukturelle betingelser. Det kan være strukturelle aspekter som antall saker, tid, støtte og ressurser som kan påvirke yrkesutøverens arbeid. Den tredje faktoren som vil påvirke er personlige karakteristika. Med dette menes hvilke holdninger personene som inngår i samarbeidet har til hverandre. Det å vise respekt for hverandre er en avgjørende faktor i tverrfaglig samarbeid. Den fjerde faktoren er erfaringer med samarbeid, og dette vil kunne påvirke samarbeidsprosessen (Bronstein, 2003).

En studie gjort av Willumsen og Hallberg (2003), søker etter å få bedre kunnskap om tverrfaglig samarbeid i barnevernet, gjennom tilstrekkelige modeller for organisering og samarbeid mellom de profesjonelle, og mellom familier/barn og de profesjonelle. Tre kategorier dukket opp som viktige for et effektivt tverrfaglig samarbeid. For det første er det viktig å bygge nettverk som etablere kanaler for kommunikasjon, finne format for samarbeid, bygge relasjoner, ha rom for tilgjengelighet og kontinuitet. For det andre vil utvikling av tillit påvirke interaksjonen, en anerkjennelse av forskjellige bidrag, deling av erfaringer, åpenhet og eksplisitt kommunikasjon vil være viktig. For det tredje vil det å bruke fleksibilitet være nyttig. Dette omfatter ansvarsforhold, forhandlinger, refleksjon, bruk av makt, sjenerøsitet, respons til uforutsigbarhet og åpenhet for å endring. Balansen mellom å gi og ta vil være essensiell for et godt samarbeid mellom fagfolk som håndterer barn og unges situasjon. For å få et tverrfaglig samarbeid til å fungere er det viktig å være åpen for ulike oppfatninger av den saken en arbeider med, samt at fagfolk bør være villig til å revurdere ens syn i henhold til andre fagpersoners perspektiver. Likevel er mangfoldet betydningsfullt for å få en anerkjennelse av ulike synspunkter og tilnærminger som kan gi et bedre bilde av mange nyanser i den saken en arbeider med og dermed også en mulighet for en rekke alternative løsninger (Willumsen & Hallberg, 2003).

3.5 Forskningsoppsummering

3.5.1 Nordiske studier

SLT og SSP har i forholdsvis liten grad vært gjenstand for forskning sett i sammenheng med antall år modellen har eksistert. Tre evalueringer er gjort i norsk sammenheng, og en undersøkelse er blitt gjort i Danmark. I Danmark er undersøkelsen gjennomført i to deler, der den ene omhandler alle kommuner med et formalisert SSP- samarbeidet, mens den andre er gjennomført i København.

SLT ble vitenskapelig evaluert første gang av Ulfstad (1993) og dannet grunnlaget for rapporten: *Forebygging på tvers? Organisering og arbeidsprosesser i prosjektene "Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak"*. Boligforskningen ved BYGGFORSK ble engasjert av Det kriminalitetsforebyggende råd for å studere organisasjonsmodeller i det kriminalitetsforebyggende arbeidet i fire kommuner. Konklusjoner fra dette arbeidet handler blant annet om at kommunene må klargjøre hva man vil med det kriminalitetsforebyggende arbeidet og hvordan arbeidet skal gjennomføres. KRÅD sine anbefalinger for en trenivåmodell ser ut til å være hensiktsmessig, samtidig som lokale forhold må tas i betraktning. Rapporten viser også til at et formalisert samarbeid anses som nødvendig, og det anbefales å ha en SLT- koordinator med et overordnet ansvar. Avklaring av de ulike etatenes roller, og at kommunenes ledelse er engasjert i arbeidet, samt at det forankres i topplanet i kommunen fremheves som viktig for at modellen skal fungere.

Det har blitt gjort en evaluering av SLT sitt kriminalitetsforebyggende arbeid i fem ulike storbyer, henholdsvis i Bergen, Kristiansand, Oslo, Stavanger og Trondheim. Storbyene har valgt ulike innsatsområder i SLT- arbeidet, noen har valgt den kriminalitetsforebyggende arena som sitt innsatsområde, mens andre har valgt å ha innsatsen inn mot den byggende og forebyggende arenaen, mens andre igjen beveger seg innenfor alle tre arenaene. Sentrale funn viser at det innenfor forebyggingsfeltet er en dreining bort fra troen på at generelle forebyggende tiltak har effekt i forhold til de gruppene som er eksponert for kriminalitet, mot en tro på mer spesifikk og målrettet innsats. Dette betyr ikke at nærmiljøtiltak, gode fritidstilbud og tilstedeværelse er uten betydning for ungdomsgruppen generelt, men at det er vanskelig å påvise at det virker spesielt kriminalitetsforebyggende. Det påpekes også at det kan se ut som at modellvalget for forebyggingsfeltet er forsøkt tilpasset kommunal organisering og

struktur, og i liten grad skapes på grunnlag av kunnskapen om den faktiske kriminaliteten og årsakene bak. Det rapporteres om at barnevernet spiller en sentral rolle mange steder, men at barnevernet ikke har ressurser til å gå inn i det forebyggende arbeidet, og bare bidrar inn mot den tyngste problematikken. Videre er det identifisert tre faktorer gjennom intervjuene som ser ut til å være utslagsgivende når det gjelder hindring av kriminalitet. Disse er avdekking, målrettede og tilpassede tiltak, samt forutsigbarhet og gjenkjennelighet i møte med hjelpeapparatet og politiet. Rapporten peker også på at de fem byene preges av lite konsekvent eller entydig begrepsforståelse, og at sentrale begreper får ulike betydninger. Forebygging og kriminalitetsforebygging har eksempelvis for noen en overlappende betydning, mens for andre et skarpt skille (Egge et al., 2008).

Det har blitt gjort en forskerevaluering av SLT- modellen, slik den anbefales av KRÅD i dag. I rapporten fremkommer det at byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende innsatsområder blir vektlagt på lik linje. Dette gir et signal om at den mest utsatte ungdomsgruppen ikke har et tilstrekkelig fokus i SLT- arbeidet. Samtidig har SLT- permen (Fridhov & Gjefsen, 1998) og det praktiske arbeidet vist liten forståelse og vektlegging av at tiltak som iverksettes etter at lovbrudd er begått hører til det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Evalueringen kommer frem til at SLT- permen har en utydelig kriminalitetsprofil som gir utslag i uklarhet når det gjelder forebyggingsnivå. Evalueringen hevder at SLT står ovenfor et veiskille. Den ene veien fører til at SLT- arbeidet dreier seg om all type forebygging, og tiltakene som iverksettes tilhører alle innsatsarenaer, og at SLT- koordinatorens rolle i større grad dreier seg om oppvekst enn en kriminalitetsforebyggende koordinator. Den andre veien å gå omhandler å utvikle SLT mot en mer spissing av det kriminalitetsforebyggende arbeidet, der det fagmetodiske og innholdsmessige må tydeliggjøres (Gundhus et al., 2008).

Voldssekreatariet, Narkotikarådet og DKR i Danmark gjennomførte i 1998 en undersøkelse av SSP- modellen. Formålet var å undersøke hvilke kommuner som hadde et formalisert SSP- samarbeid, og det viste seg at på daværende tidspunkt hadde de fleste kommuner etablert et slikt samarbeid. Danmarkskort undersøkelsen ble derfor gjennomført i 1999. Det ble her lagt vekt på å få mer systematisk kunnskap om SSP- samarbeidets målgruppe, organisering, arbeidsområder og metoder

(Boolsen, 2000).

Undersøkelsen viser til at den generelle kriminalitetsforebyggende innsatsen blir i større grad prioritert sammenlignet med den spesifikke kriminalitetsforebyggende innsatsen, som der igjen er prioritert i større grad enn den individorienterte innsatsen. De ulike deltakerne har forskjellige betingelser, kulturer, synsvinkler og mål, som preger arbeidets rammer og dermed utførelsen av arbeidet. Det kriminalitetsforebyggende arbeidet finner sted på skolen, i klubber og på ungdomskoler. De fleste kommunene opplyser om at aldersgruppen som det arbeides mot i SSP- samarbeidet er 13-17 år. Videre viser undersøkelsen til at hele 75 prosent av SSP- kontaktene svarer at det ikke er lik problemforståelse innad i SSP- samarbeidet. Det vises en tydelig interesse for å forbedre de metodikker som anvendes i arbeidet. Når man skal peke på resultater fra det forebyggende arbeidet, befinner man seg tradisjonelt i en vanskelig posisjon, fordi det nettopp handler om å forbygge og forhindre at noe skjer, og det er vanskelig å si at hva som hadde skjedd dersom SSP- innsatsen ikke hadde funnet sted. Samtidig som evaluerings- og suksesskriteriene for samarbeidet er utydelige. Undersøkelsens konklusjoner dreier seg i hovedsak om at utviklingen av SSP- arbeidet kan forbedres, da med spesielt fokus på ansettelsestid, ansvar og kompetanse på området og en presisering av roller og funksjoner, samt opplæring av nye deltakere. Samtidig konkluderes det med at det er behov for en holdningsendring blant politikere og ledere for at SSP- samarbeidet skal oppnå bedre betingelser og bedre kvalitet (Boolsen, 2000).

På bakgrunn av kommunistørrelse ble det foretatt en egen undersøkelse i København, som har tatt utgangspunkt i kommunenes lokaleutvalg i stedet for SSP- kontaktene. Formålet og bakgrunnen for undersøkelsen er tilsvarende lik Danmarkskort undersøkelsen, men på metodiske punkt skiller undersøkelsene seg fra hverandre. I København undersøkelsen var respondentene medlemmer av lokalutvalgene, og ikke SSP- kontakter. Direkte sammenligning vil derfor ikke være meningsfylt. Utvalget bestod av 147 personer, og ble også gjennomført i 1999 (Boolsen, 2000).

Undersøkelsen peker på at intervjupersonene innen de tre forskjellige etatene, sosialforvaltningen, skoleforvaltningen og politiet har forskjellige forutsetninger for arbeidet, forskjellige holdninger til det og forskjellig kunnskap. Det er ingen tvil om at grunnleggende kunnskap om metodene i arbeidet, systematisering av observasjoner

og teorier i forbindelse med SSP- samarbeidet er hensiktsmessig, men det teoretiske elementet bør fremheves. Dette fordi praksiserfaringene ikke vil være nok i arbeidet fremover. Skriftlige politiske dokumenter på området anbefales, slik at det ikke oppstår tvil om oppgavene og deltakernes plikter og rettigheter. Samtidig som at det ses som viktig med politisk og ledelsesmessig støtte (Boolsen, 2000).

Oppsummert viser denne nasjonale forskningen at det er behov for å klargjøre hva som skal være SLT sine innsatsområder i forhold til forebygging, og hevder det er to veier å gå videre for å organisere det forebyggende arbeidet. Videre blir det påpekt at det er behov for at SLT- arbeidet forankres i topplanen i kommunen. Det ses som nødvendig med en koordinator med det overordnende ansvaret for å lykkes i det forebyggende arbeidet. I Danmark tas det også utgangspunkt i en generell kriminalitetsforebyggende innsats. Det blir også påpekt at det er behov for å forbedre metoder som anvendes i arbeidet, klargjøre roller og ansvar, og behov for mer støtte blant politikere og ledere.

3.5.2 Internasjonale studier

Det eksisterer mye internasjonal forskning på samarbeidsmodeller innenfor det kriminalitetsforebyggende feltet. Tverrfaglige samarbeidsmodeller ses som formålstjenlig innenfor det kriminalitetsforebyggende arbeidet, og aksepten er stor både i Europa, USA, Canada og Australia (Goris & Walters, 1999; Hughes, 2007). Britisk forskning viser til at samarbeid er hensiktsmessig i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, på bakgrunn av at det er behov for å kommunisere og samordne på tvers av etater og profesjoner (Crawford, 1998; Hughes, 2007).

Samarbeidsmodeller innenfor det kriminalitetsforebyggende feltet kan variere i form, og de kan variere i forhold til autonomi og formalitet når det gjelder kommunikasjon, samarbeid, koordinering og sammenslutning. Det pekes likevel på noen faktorer som er sentrale. Koordinering anses som vesentlig, samtidig som at samarbeidet er forankret slik at det blir mer forpliktende og enklere å følge opp (Crawford 1998, Hughes 2007). Tillit betraktes som en fundamental del av et tverrfaglig samarbeid (Crawford, 1997). Forskning har vist til at effektivt arbeid på tvers av tjenester krever at det etableres tillitsfulle relasjoner mellom samarbeidspartnerne. Et viktig element

vil dermed være at samarbeidspartnerne gjør hverandre kjent med begrensningene i egen etat, slik at det ikke skapes urealistiske forventninger til hva andre skal gjøre. Avklaring av roller og ansvar vil bidra til at tillit kan skapes, og forhindre mistillit i samarbeidet. Mistillit er ofte et produkt av stereotypier, på bakgrunn av liten kontakt med hverandre. Tverrfaglig samarbeid og økt kontakt med samarbeidspartnere kan på denne måten være med å bidra til å hindre mistillit til andre aktører, samt at aktørene i samarbeidet kan få realistiske forventninger til hverandre (Crawford, 1998).

Crawford (1998) peker på at det kan oppstå store konflikter og spenninger når ulike tjenester skal inngå i et tverrfaglig samarbeid. Deltakerne i samarbeidet har som regel ulike kulturer, tradisjoner og ideologier, og kan dermed ha ulike interesser og prioriteringer for arbeidet. utfordringer i samarbeidsmodeller oppstår vanligvis rundt ulike maktforhold mellom tjenestene, ulike samarbeidsnivå, ulik grad av formalitet, hierarki og koordinatorens rolle. Samarbeidsklima og åpenhet rundt konflikter har betydning for vellykket kriminalitetsforebygging. Crawford (1998) viser til at det er behov for et mer åpent, ansvarlig og inkluderende rammeverk for lokal styring innenfor det kriminalitetsforebyggende feltet. Samarbeidsmodeller som tilnærming i det kriminalitetsforebyggende feltet får stadig større oppslutning, men tilnærmingen har likevel vært lite gjenstand for analyse og vurdering. Crawford (1998) påpeker at det er omkring 200 tverrfaglig samarbeid knyttet til det kriminalitetsforebyggende arbeidet i England og Wales, men det er usikkerhet knyttet til hvor godt modellene fungerer i praksis. Flere av samarbeidsmodellene ser ut til å eksistere kun på papiret, hvor formålet er å tilfredsstille finansieringsbehovet.

Samarbeidsmodeller som tilnærming til det kriminalitetsforebyggende feltet er implementert bredt, og resultatene varierer. Walters (1996) peker på at det er stor oppslutning i flere land der regjeringen, kommunale myndigheter og lokalsamfunnet skal arbeide sammen for å forebygge og forhindre kriminalitet. Resultatene fra denne tilnærmingen til kriminalitetsforebygging viser blandende resultater. Maktkamper, ideologiske spenninger, konkurrerende interesser og kulturelle ulikheter danner et sett av ulike forventninger, prosesser og resultater når ulike tjenester og nivåer skal arbeide sammen for å løse problemer på det kriminalitetsforebyggende feltet. Walters (1996) presiserer derfor at det er behov for at formålet, forventningene og ønskede resultater med det tverrfaglige samarbeidet avklares. Det å avklare mål og

intervensjoner ses som de viktigste oppgavene for å lykkes med kriminalitetsforebyggende arbeidet. Goris og Walters (1999) tar utgangspunkt i Belgia, hvor det i 1992 ble satt i gang en rekke lokale kriminalitetsforebyggende initiativ hvor både offentlige og lokale myndigheter, samt lokalsamfunnet var involvert. Det blir vist til vanskeligheter omkring tverrfaglig samarbeid som maktkamper og spenninger mellom ulike samarbeidsnivå i det kriminalitetsforebyggende feltet, og det påpekes at det mangler et praktisk utgangspunkt og et teoretisk grunnlag for arbeidet. Dette er også gjeldene i andre land, som England, Wales, Canada, Australia og New Zealand. Likevel blir det vist til at det finnes lovende initiativ som tyder på at samarbeidsmodeller som tilnærming til det kriminalitetsforebyggende arbeidet kan gi positive utfall. Videre forskning er derfor nødvendig for å beskrive og analysere forutsetninger for utarbeidelse av disse initiativene.

Oppsummert viser den internasjonale forskningen at samarbeid som tilnærming til det kriminalitetsforebyggende feltet har gitt varierende resultater. Det er stor oppslutning omkring denne tilnærmingen, og faktorer som å avklare roller, tydeliggjøring av hva man vil med arbeidet og etablere tillit blant samarbeidspartnerne kan gi positive utfall.

4. Metode

I dette kapittelet gjøres det rede for metodiske valg som er tatt fra prosjektets start til ferdigstilling av rapporten. Metode kan i denne sammenheng forstås som hvordan man skal gå frem for å studere et valgt fenomen (Silverman, 2011). I dette kapittelet presenteres først kunnskapssyn og metodevalg. Videre består denne oppgaven av en forundersøkelse og en hovedundersøkelse. I forundersøkelsen beskrives arbeidet som er gjort forut undersøkelsens start. Hovedundersøkelsen består av datainnsamling som er gjort i form av intervju, utvalgsmetode og rekruttering av informanter og det endelige utvalgt, samt analyse. Rekruttering og datainnsamling er gjort i samarbeid med medstudent Stine Wålberg. Analysen er gjort i tråd med Braun og Clark (2006) sitt rammeverk for tematisk analyse. Til slutt presenteres etiske vurderinger og studiets kvalitet i lys av pålitelighet, gyldighet og overføringsverdi.

4.1 Kunnskapssyn

Den vitenskapsteoretiske fortolkningsrammen danner grunnlaget for den forståelsen forskeren utvikler i løpet av forskningsprosessen, og i tillegg gir den til en viss grad retningslinjer på hva forskeren fokuserer på (Thagaard, 2006). Til grunn i min undersøkelsen ligger et syn om at virkeligheten er sosialt konstruert. Det vil si at kunnskapen er konstruert av de som deltar i sosiale sammenhenger og relasjoner. Hvordan vi oppfatter verden, hvordan vi ser oss selv og andre, er subjektivt og foranderlig.

Kunnskapen som denne masteroppgaven generer ses på som konstruert i samhandlingen mellom meg som forsker og informanten som intervjues, og begge parter har innflytelse på kunnskapsutvekslingen som dannes i denne prosessen (Thagaard, 2006). I det konstruktivistiske perspektivet er kunnskapen i denne masteroppgaven et resultat av møte med mine spesifikke informanter, i deres spesifikke kontekst, og i lys av deres geografiske, kulturelle og historiske erfaringer og opplevelser (Creswell, 2007). Det søkes etter kompleksiteten av informantenes synspunkter. Det baseres et syn på at informantene har en god hensikt og et ønske om å formidle ærlig om deres opplevde virkelighet som konstrueres i intervjusituasjonen. Jeg har satt min lit til mine informanters formidling av deres erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Konstruktivistisk tilnærming gir grunnlag for

refleksjoner om hva de mellommenneskelige forholdene i forskningsprosessen kan bety for forskningens resultater (Thagaard, 2006). Det blir derfor viktig at jeg som forsker erkjenner at min bakgrunn og erfaring er med på å påvirke det som skjer i intervjusituasjonen, og at jeg er bevisst på min rolle i møtet med de som intervjues. Resultatene i denne masteroppgaven vil avhenge av min forståelse for hva som er gyldig kunnskap. Min hensikt som forsker er å gi mening til den oppfatningen informantene har om verden og sosiale fenomener (Thagaard, 2006; Creswell, 2007).

4.2 Metodevalg

Kvalitative data beskriver først og fremst egenskaper eller karaktertrekk til et fenomen. Når et fenomen undersøkes og det blir etablert en mening; er en av styrkene i kvalitativ forskning at man har mulighet til å stille informanten spørsmål som videre kan gi mer utfyllende svar om fenomenet. Samtidig som at meningen kan utforskes i den konteksten hvor fenomenet oppstår (Silverman, 2011). Fellestrekket for kvalitativ tilnærming er at de data forskeren analyserer er i form av tekst. Teksten kan beskrive personers handlinger, utsagn, intensjoner eller perspektiver (Thagaard, 2006). Ved å velge kvalitativ metode har en mulighet til å gå i dybden og vektlegge betydning, noe som er målet med denne masteroppgaven. Det ønskes i denne oppgaven å overføre kunnskap om barnevernets erfaringer når det gjelder det forebyggende arbeidet i SLT. På bakgrunn av dette vil kvalitativ metode være formålstjenlig for denne masteroppgaven.

Det kvalitative forskningsintervjuet er spesielt egnet for å gi innsikt i personers synspunkter, erfaringer og opplevelser, som igjen vil kunne gi mulighet for å få frem hvordan de forstår sine erfaringer og gjør sine verdener forståelige (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). Det som produserer vitenskaplig kunnskap er den menneskelige interaksjonen som skjer i intervjuene (Silverman, 2011). I denne masteroppgaven søkes det innsikt i sosiale fenomener slik de forstås av personene som studeres. Intervju er derfor et godt utgangspunkt for å få innsikt og kunnskap om hvordan enkeltpersoner opplever og reflekterer over sin situasjon. Jeg har på grunnlag av dette valgt å samle inn data i form av intervju.

Forskningsspørsmålene i denne masteroppgaven er åpne og etterspør detaljerte og vide beskrivelser av barnevernslederens erfaringer med det forebyggende arbeidet til

SLT. Kunnskapen som søkes i denne oppgaven er informantenes opplevelser, refleksjoner og vurderinger. Slik at det kan opparbeides en dybdekunnskap om temaet. Det ble derfor overveid at kvalitative semistrukturerte intervjuer anses som den mest hensiktsmessige metoden for å besvare forskningsspørsmålene i denne masteroppgaven. Det semistrukturerte intervjuet kjennetegnes ved at temaene forskeren ønsker å utforske er fastlagt på forhånd. Det eksisterer likevel ikke en bestemt rekkefølge for når de ulike temaene skal tas opp i intervjuet. Fordelen med denne type intervju er at forskeren får den informasjonen vedkommende ønsker, samtidig som informanten får anledning til å fortelle fritt (Thagaard, 2006; Kvale, Rygge & Brinkmann, 2009). Samtalen ble styrt av forberedte spørsmål, samtidig som jeg var åpen for å følge informantens tråder. Det ble også lagt vekt på å sikre at den ønskede informasjonen ble samlet inn. Metoden er fleksibel, og det tematiske fokuset i samtalen sikres (Hatch, 2002).

Det ble utviklet en intervjuguide (se vedlegg nr. 2) med brede tematiske punkter som kombineres med klare definerte spørsmål. Det ble satt opp hovedspørsmål og tema, hvor spørsmålene er åpne og informanten skal selv formulere svarene. Spørsmålene beveget seg fra generelle (Hvor lenge har du vært involvert i SLT arbeidet?) til mer spesifikke (Kan du fortelle om dine erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT?). Intervjuguiden ble organisert ut i fra fire hovedtema. Det første tema omhandler erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Deretter omhandler det andre temaet hvordan SLT har påvirket det forebyggende arbeidet for barnevernet. Det tredje temaet dreier seg om hvordan SLT «virker», og det siste temaet omhandler hva barnevernet opplever som viktig i det forebyggende arbeidet i SLT. Hvert tema hadde mer definerte underspørsmål, disse ble brukt dersom informanten beveget seg utenfor tema. Det ble gitt rom for at informantene fikk snakke ferdig, og underspørsmålene ble brukt for å innhente informantene tilbake på temaet. Ved flere anledninger tok informantene opp tema som fanget min oppmerksomhet, og spontane spørsmål kunne stilles. Denne fleksibiliteten var med på å bidra til relevant informasjon.

4.3 Forundersøkelse

Det ble gjort en forundersøkelse for å få mer informasjon og oversikt over hvordan SLT fungerer, samt for å finne ut hvilket utvalg som var mest hensiktsmessig for å

besvare spørsmålene i denne masteroppgaven. Et møte med en SLT- koordinator ble gjennomført, noe som bidro til ny kunnskap om hvordan SLT- systemet fungerer. Dette gav et grunnlag for å utvikle ideen videre. Det ble også avholdt et møte med Knut Skedsmo som er SLT- veileder og Sonja Iren Eidissen som er seniorrådgiver i KRÅD. Sistnevnte har også lang erfaring fra kommunalt barnevern. De bidro med innsikt, erfaringer, gode diskusjoner og aktuelle problemstillinger i SLT- arbeidet. Jeg deltok også på en KRÅD konferanse der temaet var ”rus, kriminalitet og psykiatri”. Viktige temaer som "kriminalitet og rus/psykiatri: hvordan henger det sammen, og hva kan vi gjøre?”, ”Hvordan forebygge at unge begynner å ruse seg” ble tatt opp. Innlegg av politiinspektør og leder av Politiskolen i Danmark, Michael Rasmussen, delte sine erfaringer fra Danmark i samarbeidet mellom "politi, sosialvæsen og psykiatri" (PSP). Deltagelse på konferansen gav inspirasjon og ideer til problemstillinger som ville bli aktuelle for denne masteroppgaven.

Forundersøkelsen gav et godt grunnlag for det videre arbeidet. Dette bidro til en bedre forståelse av hvordan SLT- arbeidet fungerer, samt at det bidro til oppklaringer av problemstillinger som oppstod ved lesing av SLT- rapporter og evalueringer. Jeg fikk også forståelse av at kommunene organiserer SLT- arbeidet ulikt, og at det ofte er en lokal oppfattelse av hva som er rus og kriminalitetsforebyggende arbeid. Dette bidro til ideer til spørsmål i intervjuguiden, samt aktuelle tema som ble viktig å diskutere i masteroppgaven. Samtidig fikk jeg en klarhet i barnevernets rolle i SLT- arbeidet og at de anses som en viktig aktør for å nå barn og unge i risiko. I og med at barnevernets deltakelse inn i SLT- arbeidet varierer fra kommune til kommune, gav dette grunnlag for å presisere i informasjonsskrivet vårt at vi ønsket informanter som var aktive i SLT sin koordineringsgruppe.

Som en del av forberedelsen ble det gjennomført pilotintervjuer. Første intervju ble gjennomført med en SLT- koordinator, dette bidro til at jeg fikk mye kunnskap, samt at noen av spørsmålene i intervjuguiden ble prøvd ut. Vi fikk derimot ikke ”kjørt” gjennom hele intervjuguiden på grunn av tidspress og så derfor et behov for en gjennomkjøring av hele intervjuguide. Vi hadde på bakgrunn av det enda et pilotintervju med en barnevernsleder som har organisert SLT i kommunen. Dette var ønskelig for å prøve ut hele intervjuguiden, og for å undersøke om spørsmålene hadde en hensiktsmessig rekkefølge og at de var åpne og forståelige. Pilotintervjuene bidro

også til å oppklare om mengden og utformingen av spørsmålene var velegnet. En del spørsmål ble tatt ut, og noen formuleringer ble endret. Noen spørsmålsformuleringer var ledende, som kunne være med å påvirke svarene. Dette var eksempelvis ”Hvordan virker SLT?”. Dette ble endret til ”Opplever du at SLT virker, og i så fall på hvilken måte?”, og på den måten ble spørsmålet mer åpent. Spørsmålene ble grundig gjennomgått etter pilotintervjuene for å gjøre dem mer konkrete, som rådes av Trost (2005). Pilotintervjuet gav også mulighet for å bli tryggere i intervjurollen, samtidig som det gav anledning til å teste ut teknisk utstyr. Dette bidro til å ordne opp i forhold som kan være med å påvirke intervjusituasjonen negativt, og som igjen kan påvirke troverdigheten i datamaterialet (Hatch, 2002; Trost, 2005).

Vi kontaktet også KRÅD for å undersøke om SLT var forankret i en spesifikk teori. De henviste oss videre til DKR i Danmark. Vi ble opplyst om at modellen stammer tilbake fra 1977, og ikke hadde et spesifikt teoretisk utgangspunkt, snarere et praktisk utgangspunkt. Dette forstås på den måte at det her var behov for en ramme rundt det samarbeidet som allerede foregikk. Denne rammen kunne være med å bidra til et smidigere og bedre samarbeid blant annet i utveksling av personopplysninger. På bakgrunn av dette startet utviklingen av SSP- samarbeidet. Det har dermed vist seg at SLT- modellen ikke er forankret i teori, men snarere er erfaringsbasert.

4.4 Hovedundersøkelse

Hovedundersøkelsen består av utvalgsmetode og rekruttering av informanter, og det endelige utvalget beskrives. Intervju som datainnsamlingsmetode og gjennomføring av intervju presenteres og den tematiske analysen beskrives steg for steg.

4.4.1 Utvalgsmetode og rekruttering av informanter

Utvalget er et strategisk utvalg, som vil si at man velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2006). Snøballmetoden var en aktuell metode for å velge ut informanter som er tilgjengelige for meg som forsker. Fremgangsmåten for denne metoden består av at vi først tar kontakt med noen få personer som har de egenskapene eller kvalifikasjonene man ønsker og som kan være med å bidra til å belyse det som studeres. Videre bes disse personene om navn på andre personer som har tilsvarende egenskaper (Thagaard, 2006, Grønmo, 2004).

Vi tok kontakt med SLT- rådgiver, Knut Skedsmo fra forundersøkelsen som anbefalte oss 20 ulike kommuner som det kunne være aktuelt å kontakte. Disse 20 kommunene hadde organisert SLT i kommunen, og forslaget baserer seg på bakgrunn av geografi, innbyggertall og organisering. Ut i fra denne listen valgte jeg og min medstudent ut 8 kommuner og sendte ut e-post til SLT- koordinatorene. Vi spurte om de kunne videresende denne e-posten til den personen som deltok i SLT sin koordineringsgruppe fra barnevernets side. Vi valgte de 8 ulike kommunene ut i fra geografisk nærhet til hjemstedene våre. Etter første e-post fikk vi ingen svar, og sendte derfor ut en purre e-post til SLT- koordinatorene en liten uke etter. Tre av SLT- koordinatorene hadde videresendt e-posten, og vi fikk tilbakemelding fra tre barnevernlederne at de ville delta som informanter. To SLT- koordinatorene gav oss opplysninger som gjorde at vi kunne kontakte barnevernlederne som deltok i koordineringsgruppen per e-post, og vi fikk på den måten to informanter til.

Videre tok vi kontakt per e-post med tre nye kommuner ut fra en liste med oversikt over ulike SLT- koordinatorene som vi hadde tilgjengelig. Men denne gang tok vi direkte kontakt med barnevernlederne. Der fikk vi et positivt svar, og enda en informant. Til slutt tok vi direkte kontakt per telefon til syv nye barnevernledere som hadde SLT i kommunen, og fikk en informant til. Totalt tok vi kontakt med 18 ulike kommuner i perioden 09.10.12 til 19.12.12. Rekrutteringsprosessen viste seg å være ressurskrevende med tanke på tid. De som ikke hadde anledning til å delta informerte enten om for stort arbeidspress eller at de ikke oppfylte kriteriene om erfaring fra SLT- arbeidet.

4.4.2 Utvalg

Informantgruppen i masteroppgaven består av syv informanter. Dette anses som et tilstrekkelig antall for å belyse forskningsspørsmålene, samtidig som det gir mulighet for å gå i dybden. Informantene er seks kvinner og en mann, og kommer henholdsvis fra Vestlandet og Østlandet. Antallet informanter i denne masteroppgaven er vurdert ut i fra en kombinasjon av hvor mye tid og ressurser som er tilgjengelige for undersøkelsen, samt at et økt antall informanter utover et visst punkt vil tilføre stadig mindre ny kunnskap (Silverman, 2011; Thagaard, 2006). Antallet informanter er også vurdert i henhold til at det skal være mulighet for foreta dyptgående analyser og at jeg som forsker kan gå i dybden på de fenomenene som studien fokuserer på (Kvale &

Rygge, Brinkman, 2009; Silverman, 2011).

Det som er felles for informantene er at de deltar i SLT sin koordineringsgruppe, med unntak av en person som ikke er deltagende i denne gruppen. Dette kan forklares på bakgrunn av at SLT- arbeidet i denne kommunen er organisert etter en tonivåmodell, i motsetning til de øvrige kommunene som har organisert SLT- arbeidet etter en trenivåmodell. Organiseringen av SLT- arbeidet i denne kommunen gjør at informanten ikke deltar i koordineringsgruppen, men enhetslederen for barn og unge deltar i SLT- arbeidet på øverste nivå. Denne informanten har likevel mye kunnskap om SLT- arbeidet, ettersom SLT- koordinatoren i den kommunen også har 50 prosent stilling i barneverntjenesten. Informanten anses derfor som viktig på lik linje med resten av utvalget.

Utvalget i masteroppgaven består av seks ledere og en nestleder for det kommunale barnevernet. Barnevernledere i koordineringsgruppen ble ansett som en hensiktsmessig informantgruppe til å besvare forskningsspørsmålene, ettersom det søkes kunnskap om barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. En av grunnene til at det ble nettopp barnevernledere som deltok var at det vanligvis er de som sitter i koordineringsgruppen til SLT. Andre informantgrupper kunne også besvart mine forskningsspørsmål, eksempelvis de som arbeider på utøvernivået direkte med barn og ungdom i SLT- arbeidet. Men ettersom kommunene og barnevernet har organisert det forebyggende arbeidet ulikt ville det da vært vanskeligere å få frem barnevernets perspektiv i SLT- arbeidet.

Tabell 1 viser til variasjoner i utvalget. Utvalget mitt består av barnevernsledere med arbeidsbakgrunn fra 10 til 30 år i barnevernet. Utvalgets erfaringer med SLT- arbeidet varierer fra ca. 1 år til 12 års erfaring. Antall møter i koordineringsgruppen varierer fra 2 ganger i året til 1 gang i måneden. De utvalgte kommunene er organisert etter en trenivåmodell, med unntak av en. Kommunestørrelsen i utvalget er fra 18 000 til 70 000 innbyggere. Variasjonene i utvalget kan påvirker hvordan det forebyggende arbeidet i SLT i de ulike kommunene foregår og fungerer.

Informant	Antall år i barnevernet	Antall år i SLT	Antall møter i året	Organisering	Kommunestørrelse
1	10 år	Ca. 1 år	2 ganger i året	Trenivåmodell	Ca. 25 000
2	14 år	Ca. 2 år	2 ganger i året	Trenivåmodell	Ca. 23 000
3	30 år	Ca. 12 år	1 gang i måneden	Trenivåmodell	Ca. 35 000
4	22 år	Ca. 9 år	4 ganger i året	Trenivåmodell	Ca. 70 000
5	23 år	Ca. 3 år	2 ganger i året	Trenivåmodell	Ca. 21 000
6	26 år	Ca. 8 år	6 ganger i året	Trenivåmodell	Ca. 35 000
7	24 år	Ikke direkte involvert		Tonivåmodell	Ca. 18 000

Tabell 1: Beskrivelse av utvalgets egenskaper.

4.4.3 Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene ble gjennomført i perioden 08.11.12-14.02.13. Lengden på intervjuene varierte fra 38 minutter til 1 time og 14 minutter. Alle intervjuene ble foretatt i barnevernstjenestens lokaler i de respektive kommunene, på informantenes kontor. Å foreta intervjuene på informantens arbeidsplass fungerte optimalt, ettersom det på forhånd var avtalt hvor mye tid de hadde satt av. Ved en anledning ble intervjuet avbrutt ved at barnevernsleder måtte besvare en telefonhenvendelse, men tråden ble raskt tatt opp igjen. Båndopptaker ble benyttet i alle intervjuene. Jeg opplevde ikke at noen av informantene lot seg påvirke av at det ble gjort opptak av samtalen.

Det tematiske fokuset ble ivaretatt ved å gi grundig informasjon om undersøkelsen innledningsvis, samt ved bruk av intervjuguide underveis i samtalen. I hvert intervju ble informasjonsskrivet nøye gjennomgått (vedlegg nr. 1). Det ble lagt særlig vekt på å informere om at informantens konfidensialitet ville bli ivaretatt. Alle informantene underskrev samtykkeerklæring før intervjuet ble igangsatt (vedlegg nr. 1). Gjennom intervjuene ble det søkt etter detaljert kunnskap om barnvernslidernes erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Det ble inviterte til både åpne beskrivelser og

konkrete erfaringer (eksempelvis ”Hvilke erfaringer har du med det forebyggende arbeidet i SLT?”), og refleksjoner rundt betydningen av erfaringer (eksempelvis ”Hva kunne vært gjort annerledes i det forebyggende arbeidet i SLT fra barnevernets side?”).

4.4.4 Analyse

Analyse av datamaterialet innebærer å forenkle informasjonsmengden. Det betyr å kategorisere, se mønstre, identifisere tema og se sammenhenger (Hellevik, 1995, s. 64). Egen forforståelse vil fange hvilke meninger jeg finner i materialet, samt erfaringer fra intervjuene og hvilken teori jeg har valgt som referanseramme.

Tolkning er en begrunnet vurdering av data i forhold til problemstillingen som tas opp i studien, og i forhold til teorier som setter funnene inn i en større sammenheng (Befring, 2002, s. 18).

I denne masteroppgaven ønsker jeg å ta utgangspunkt i tematisk analyse. Braun og Clark (2006) peker på at tematisk analyse baserer seg på å identifisere mønstre i datamaterialet. Tematisk analyse er analyse av materialet som innebærer at jeg som forsker sammenligner informasjon fra alle informantene om hvert tema. En slik sammenligning av informasjon kan gi en dyptgående forståelse av hvert enkelt tema. Sammenligning av informasjon er hovedpoenget med analysen, og da er det viktig at informasjon fra de ulike informantene er sammenlignbar (Thagaard, 2006). Analysen ble i hovedtrekk gjort i tråd med Braun og Clark (2006) sin modell for tematisk analyse. Forfatterne beskriver seks ulike faser i kvalitativ analyse. Det er likevel viktig å understreke at den kvalitative analysen ikke er en lineær prosess, som fasene kan gi uttrykk for. Men man beveger seg frem og tilbake mellom de ulike fasene (Braun & Clark, 2006). Fasene samsvarer i stor grad med min fremgangsmåte, og dannet rammen for min analyse. Fasene er som følger:

1. Gjøre seg kjent med dataene
2. Frembringe de første kodene
3. Lete etter tema
4. Gjennomgang av tema
5. Definere og navngi tema
6. Produsere rapporten

Første fase av analysen bestod av å gjøre seg kjent med dataene. Dette ble gjort ved å foreta intervjuene, transkribere dem og lese grundig gjennom datamaterialet. Gjennomføring av intervjuene og transkribering av materialet, bidro til at jeg allerede hadde en forkunnskap av datamaterialet, samt at noen aspekter allerede hadde fanget min interesse. Å transkribere vil si å overføre talespråk til skriftspråk (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). Transkriberingen ble grundig gjennomført for å sikre at informantens verbale budskap ble omgjort til skriftlig på en mest mulig nøyaktig måte, slik at det var samsvar mellom det muntlige og det skriftlige budskapet. Etersom vi var to studenter som samlet inn datamaterialet sammen, fordelte vi også transkriberingen etter geografisk nærhet i forhold til hvor vi kommer fra. Dette for å unngå minst mulig språklige barrierer og misforståelse av ord og uttrykk som eksempelvis blir mer brukt på vestlandet eller på Østlandet. All transkribering ble nøye gjennomlest to ganger. Første gang ble det notert ned tanker og aspekter som fanget min interesse, mens under andre gjennomlesning ble det laget tankekart til hvert intervju. Disse la grunnlag for neste fase i analysen; koding av datamaterialet.

Tankekartene og notatene som ble laget underveis ble sett i sammenheng med forskningsspørsmålene i neste fase, og de første kodene ble identifiserte. Koder identifiserer elementer i datamaterialet som viser seg interessante for forskeren (Braun & Clark, 2006, s. 88). Koding innebærer å organisere datamaterialet i grupper som gir mening i forhold til forskningsspørsmålene. Tekstene ble kodet vidt, dette for å sikre at viktige momenter og sammenhenger ikke forsvinner i den videre analysen. Kodene i denne fasene omhandlet positive og negative erfaringer ved SLT arbeidet, organisatoriske forhold, innsatsområder og arenaer og barnevernets bidrag i SLT. Analysen er en vekselvirkning mellom teori og empiri. Kodene var ikke bestemt på forhånd, men ble utviklet som følge av systematisk arbeid med datamaterialet. Forestillinger om datamaterialet på forhånd er ikke å komme foruten, men fokuset dreide seg om å være åpen for det som kom frem i materialet.

Kodingen ble gjennomført i Word, der jeg leste gjennom intervjuet, klippet ut det interessante og gav det en kode. Denne prosessen ble gjennomført i alle syv intervjuer. På denne måten endte jeg opp med syv kodede intervjuer. Deretter ble de kodede intervjuene gjennomlest, og sammenlignet. De ulike kodene fikk forskjellige farger og ble klippet inn i et nytt dokument. Slik at de kodene som hadde lik farge ble

samlet i et dokument. Denne prosessen ble gjentatt slik at alle de like kodene fikk samme farge og ble samlet i samme dokument.

I tredje fase av analysen ble det sett etter tema i det kodede materialet. De forskjellige kodene ble sortert i mulige tema. Et tema blir beskrevet av Braun og Clark (2006) som ”noe som er interessant i datamaterialet i forhold til forskningsspørsmålene, og som representerer en viss grad av mønstre og betydning innenfor datamaterialet”. Tema skiller seg fra kodingen ved at de ofte er mer overordnende sammenhenger i datamaterialet (Braun & Clark, 2006, s. 82). Etter hvert som temaene ble tydeligere, ble det gått tilbake i teksten, for å kode på nytt for å sikre at oppbygning av hvert enkelt tema var fornuftig.

I fjerde fase ble temaene systematisk gjennomgått. Den tilhørende teksten til hvert tema ble kritisk gått gjennom for å forsikre at det var sammenhenger i temaene. Det ble også behov for å snevre inn fokuset i oppgaven. Tidlig innsats utkrystalliserte seg som et viktig undertema, og jeg gikk dermed tilbake for å se nærmere på kompleksiteten rundt dette temaet.

I fase fem ble tema definert og navngitt. Temaene ble skilt fra hverandre slik at hvert tema stod i forhold til forskningsspørsmålene, og hadde en konsistent sammenheng. Temaene ble satt sammen til: Barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer. Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet, med følgende undertemaer; tidlig innsats, behov for samarbeid, forskning og organisatoriske forhold. Videre ble utfordringer i SLT arbeidet et eget tema, med undertemaer som tid, ressurser og lovverk, ulik problemforståelse, rolleavklaring og profesjonskamp og ulik forståelse av begrepet forebygging. Siste tema består av Barnevernets bidrag i SLT arbeidet med undertemaene kunnskap og kompetanse om den unge og informasjon og veiledning til samarbeidspartnere.

I den sjettede fasen ble rapporten utformet. I rapporten er det gjort et redigeringsarbeid i forhold til at tankepauser, latter, gjentakelser, samt at grammatiske feil er utelatt fra sitatene. Hatch (2002) peker på at dette kan bidra til å forvrengte meningsinnholdet. Etter grundige avveininger er min vurdering at meningsinnholdet ikke påvirkes av forandringene. Videre har jeg ikke valgt å ”telle” resultatene, men bruker heller

beskrivelser som ”de fleste” eller ”noen”. Å telle resultater i et så lite utvalg, altså beskrive hvor mange som sa hva, vurderes ikke som relevant i forhold til styrken av analysen. Flere valg er tatt på bakgrunn av hvor mye informasjon som skal knyttets til sitatene, der hensynet til konfidensialitet er vurdert viktigst. Eksempelvis er informasjon av kjønn blitt utelatt i sitatene, dette på bakgrunn av at kjønn ikke ses som sentralt for å besvare min problemstilling.

4.5 Forskningsetiske vurderinger

Prosjektet ble søkt inn til Norsk Samfunnsvitenskaplige Datatjeneste (NSD), og ble godkjent i oktober 2012 (se vedlegg nr. 3). Det ble vedlagt informasjonsskriv til informanter og intervjuguide. Tre etiske grunnprinsipp er viktige aspekter å ta hensyn til når en forsker på mennesker, dette er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), 2006). Dette innebærer at informantene som deltar får grundig informasjon om undersøkelsens formål og omfang, konfidensialitet, mulige positive og negative sider ved å delta og muligheten til å kunne trekke seg på ethvert tidspunkt i løpet av prosessen (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009).

Før hvert intervju startet ble det lagt vekt på å klargjøre så godt som mulig ovenfor informantene hva undersøkelsen innebærer, og begrense negative konsekvenser så mye som mulig. Det ble også gitt informantene informasjon om at deltakelse i undersøkelsen er frivillig og at informantene på ethvert tidspunkt har mulighet for å trekke seg. Materialet vil bli presentert i konfidensialitet, som vil si at dersom det fremkommer identifiserende informasjon om informanten skal dette tas ut før rapportering av forskningsresultatene.

Et etisk dilemma som oppstod i denne masteroppgaven var at det var viktig å gjøre avveininger i forhold til presentasjon av funnene. Det er derfor lagt vekt på å ikke presentere de ulike kommunene som er en del av utvalget. Dette på bakgrunn av at det stort sett bare finnes en barnevernleder i hver kommune og hensynet til konfidensialitet er vektlagt. Fylker er heller ikke beskrevet, dette på grunnlag av at det opplyses om kommunestørrelse, og for å sikre at identifiserende informasjon ikke skal fremkomme er dette utelatt. Utvalget beskrives derfor som informanter som kommer fra Vestlandet og Østlandet.

SLT er samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, som vil si at det er ulike instanser som deltar i samarbeidet. Vi var ute etter barnevernets erfaringer med dette arbeidet og la derfor opp spørsmålene i intervjuguiden ut i fra barnevernets perspektiv. I enkelte intervjuer fikk vi informasjon om tredjepersoner (NESH, 2006), som i denne sammenheng forstås som andre samarbeidende instanser. Det å fortelle om negative erfaringer, kan være vanskelig, da det kan oppleves som å angi sine samarbeidspartnere. Det blir derfor viktig for meg at informasjonen som ble gitt ikke får negative konsekvenser for deltakernes videre samarbeid, og avveininger i forhold til presentasjon av funn er blitt foretatt.

Flere forskere (Braun & Clark, 2006; Hatch, 2002) legger vekt på betydningen av egen posisjon. Enhver person har sin sosiale bakgrunn, og min grad av fortrolighet med fenomenet påvirker forskningen i positiv og negativ retning. Min arbeidserfaring i fengsel har bidratt til et engasjement omkring temaet forebygging, der forebygging ikke har kommet til syne eller i så fall ikke hatt positiv effekt. Jeg er dermed ikke nøytral i forhold til emnet. Å bruke seg selv i forskningsprosessen kan ha både fordeler og ulemper (Hatch, 2002). Fordelen dreier seg om at min bakgrunn kan være en ressurs, eksempelvis kan det ha vært med og bidratt til at min motivasjon for å finne ut mer om det forebyggende arbeidet har hevet kvaliteten i intervjuene eller kompleksiteten omkring temaet. Ulempen er at det kan ha bidratt til at betydningsfulle data ble utelatt eller oversett. Det har derfor vært viktig for meg å være mine holdninger bevisst slik at jeg er i stand til å objektivt vurdere den betydningen de kan få.

Et annet sentralt aspekt i hensynet til egen posisjon, er maktrelasjonen i forhold til informantene. I møte med barnevernlederne kan relasjonen sies å være asymmetrisk. Dette trer først og fremst i kraft av rollene vi inngikk i, i henholdsvis intervjuer og informant, ettersom det er jeg som definerer situasjonen ved å bestemme emnet for samtalen (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). I tillegg var vi to intervjuere i intervjusituasjonen. Dette kan ha blitt opplevd som ubehagelig, der barnevernledere eksempelvis kan ha fått opplevelsen av å bli satt ”på prøve” som fagpersoner når spørsmål ble stilt. Egen opplevelse av å være to intervjuere har vært positiv. Inntrykket er at informantene følte det som en ufarlig prosess, og målet var å vise en interesse for informantenes bidrag, samt at deres erfaring ble ansett som viktig.

Maktrelasjonen er likevel et forhold som jeg har vektlagt i møtet med informantene. Dette har blant annet hatt betydning for at jeg har fokusert på å tilrettelegge for en god atmosfære i intervjusituasjonen, samtidig som jeg har vært imøtekommende og engasjert i informantenes bidrag.

Det er også viktig å understreke at opptakene vil bli slettet når prosjektet avsluttes. Materialet har vært nedlåst gjennom hele prosessen og datamaskinen som er brukt har passordbeskyttelse.

4.6 Kvalitet: Pålitelighet, gyldighet og overføringsverdi.

I kvalitativ forskning blir det diskutert hvorvidt det er mulig å formulere universelle kriterier for kvalitet (Silverman, 2011). Kvalitet henger nøye sammen med at forskeren stiller kritiske spørsmål gjennom hele prosessen, dette har vært en målsetting fra prosjektets start til ferdigstilling av denne masteroppgaven. Pålitelighet og gyldighet handler om at resultatene i undersøkelsen kan stoles på.

I forhold til denne oppgaven, kan påliteligheten økes ved å benytte åpne, ikke-ledende spørsmål i intervjuene. Dette for å unngå at informantene gav svar de trodde jeg ønsket (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). Det er derfor blitt lagt vekt på at spørsmålene er åpne og utforskende. Ved å gjennomføre pilotintervjuene var det mulighet for å prøve ut spørsmålene, og gå grundig gjennom intervjuguiden. Dette førte til at spørsmålene kunne justeres, som eksempelvis førte til omformuleringer. Drøfting av egen posisjon, og hvorvidt mine handlinger, spørsmål og tolkninger har påvirket denne prosessen har også vært sentralt i arbeidet med masteroppgaven. Bakgrunn, erfaringer og forutinntatte meninger kan ha vært med å påvirket datainnsamlingen, analysen og tolkningene. Bruk av båndopptaker, grundig transkribering like etter intervjuet og systematisk analysearbeid, er med på å fremme oppgavens pålitelighet. Et annet element som øker påliteligheten er det faktum at vi har vært to om datainnsamlingen. Dette har gitt mulighet for at en annen person har hatt godt kjennskap til mitt datamaterialet, som igjen har bidratt til gode diskusjoner og tilbakemeldinger i denne masteroppgaven.

Studiets gyldighet søkes oppnådd gjennom kritisk refleksjon i hele forskningsprosessen, samt ved å stille spørsmål om mine funns gyldighet i forhold til

problemstillingen (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). Spørsmål som jeg bør stille meg er for eksempel, var det dette jeg lurte på? Gir utvalget og datamaterialet grunnlag til å gi svar på de spørsmål som stilles? Er teorien egnet til å forstå det jeg ønsker å belyse? I tillegg vil studiets gyldighet økes ved eksempelvis å sammenligne egen forskning med tidligere gjennomført forskning innenfor samme felt (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). Studiets gyldighet vil også avhenge av hvorvidt utvalget treffer for å besvare de aktuelle problemstillingene. Utvalget mitt består i hovedsak av barnevernsledere som deltar i SLT sin koordineringsgruppe, og problemstillingen min etterspør barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Barnevernsledere anses derfor som en god informantgruppe til å dele sine erfaringer fra det forebyggende arbeidet i SLT.

Overføringsverdi handler om i hvilken grad kunnskap kan overføres fra en situasjon til en annen situasjon (Kvale, Rygge & Brinkmann, 2009). Overføringsverdi kan være en utfordring i kvalitativ forskning. En av grunnene til dette er at utvalget ikke er av stort omfang eller tilfeldig utvalgt fra populasjonen. Masteroppgaven kan likevel brukes som en rettleiding for hva som kan komme til å skje i en situasjon (en kommune), som også kan være gjeldende for andre situasjoner (Kvale, Rygge & Brinkman, 2009). De resultatene jeg kommer frem til, kan være med å bidra til nye ideer og kunnskap som andre kommuner kan dra nytte av i koordinering i det forebyggende arbeid for barn og unge.

Det er lagt opp til at leseren skal kunne vurdere kvaliteten og overføringsverdien av kunnskapen som produseres. Dette er blant annet gjort ved å redegjøre for teoretisk utgangspunkt, fremgangsmåter under datainnsamling, opplegg for analyse og hvordan resultatene tolkes og etiske vurderinger underveis. Masteroppgavens utforming vil også være med å påvirke studiets gyldighet.

5. Presentasjon av funn og analyse

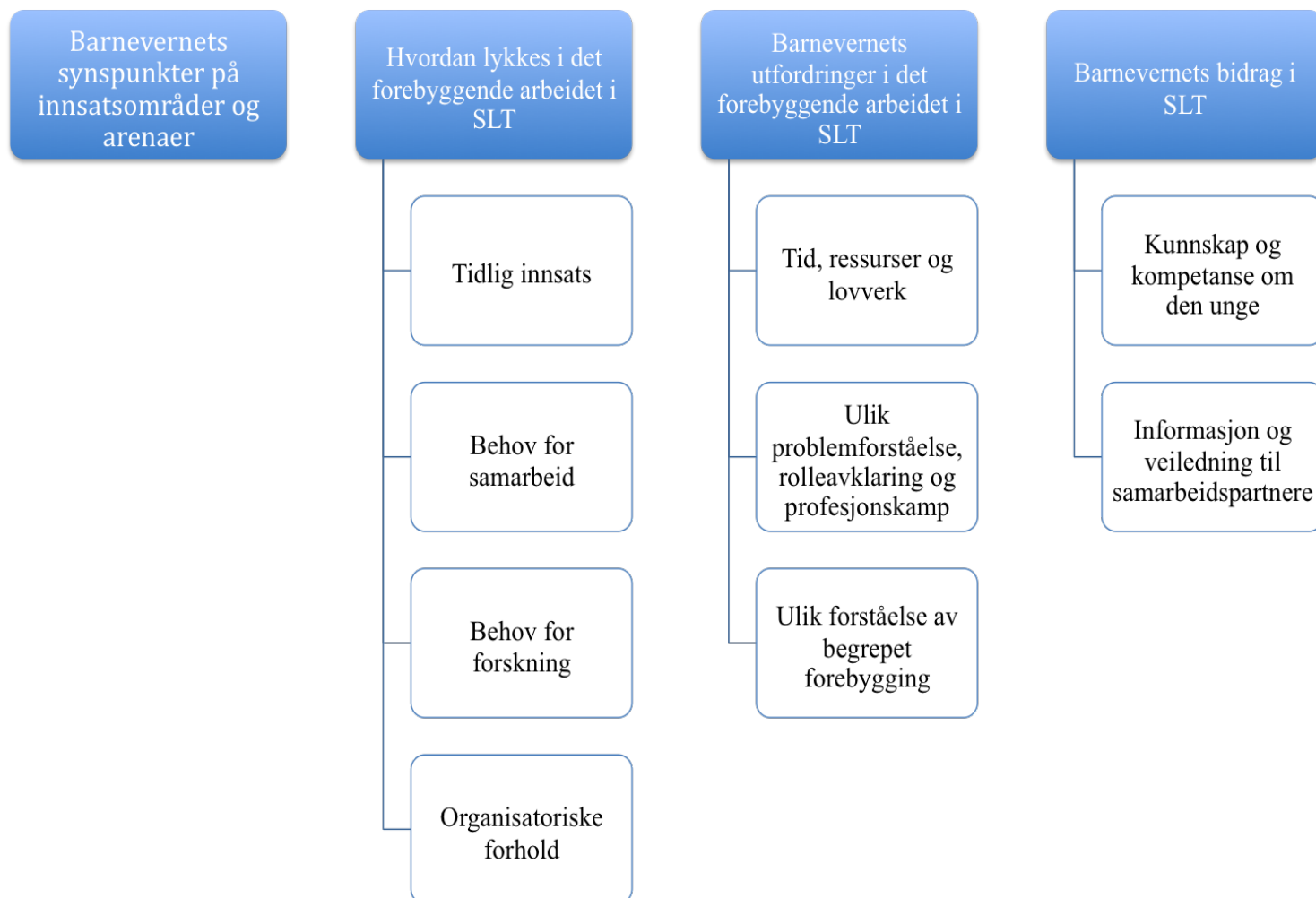
I dette kapittelet vil jeg presentere og analysere funn i tilknytning til problemstillingen: ”Hvilke erfaringer har barnevernstjenesten med det forebyggende arbeidet i SLT?”. Problemstillingen vil bli belyst i form av fire overordnede tema. Under hvert tema vil hovedfunnene bli oppsummert, før funn og diskusjon presenteres. Kapittelet er bygd opp på følgende måte; funn med direkte sitater, egen forståelse av funnene som rammer inn sitatene, for så å presentere et teoretisk analysenivå. Jeg har valgt å benytte forholdsvis mange direkte sitater da jeg mener det gir et godt bilde på hvordan informantene forstod det forebyggende arbeidet i tilknytning til SLT. Disse sitatene er uthevet i kursiv. Det første analysenivået er egen forståelse som er presentert mellom sitatene for å binde sammen resonnementet og fremheve analysekategoriene. Det andre analysenivået tar for seg resultatene sett i sammenheng med teoretisk forståelse. I denne analysen er også Braun og Clark (2006) sitt rammeverk brukt for å rapportere og analysere mine funn.

Jeg vil diskutere hvert enkelt tema for seg selv, sammen med de tilhørende undertemaene. Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT vil bli presentert i Figur 1, deretter vil barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer bli diskutert. Faktorer som bidrar til hva som skal til for å lykkes med det forebyggende arbeidet vil bli belyst og diskutert. Samtidig er det enkelte informanter som peker på en del utfordringer som oppstår i SLT- arbeidet, og det tredje tema som vil bli diskutert omhandler derfor barnevernets utfordringer i det forebyggende arbeidet i SLT. Til slutt vil barnevernets bidrag i SLT bli drøftet.

5.1 Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT

Fire overordnede tema var særlig fremtredende når det gjelder barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Det første tema er knyttet til barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer. Det andre tema omhandler hva som skal til for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT. Tredje tema omhandler barnevernets erfaringer med utfordringer i det forebyggende arbeidet i SLT, og det siste tema dreier seg om barnevernets bidrag i SLT. En rekke undertema ble identifisert i tilknytning til disse overordnede temaene. De fire overordnede temaene ses som barneverntjenestens erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT.

Problemstillingen vil bli belyst i form av de overordnede temaene og de tilknyttende undertemaene. Overordnede erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT og tilhørende undertemaer illustreres på følgende måte i Figur 1.



Figur 1: ”Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT”.

5.2 Barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer

Hovedfunn: *Blant informantene er det ulike synspunkter på hvor SLT bør rette innsatsen i forhold til forebygging. Noen forteller at innsatsen rettes mot primærforebygging, mens andre beveger seg mellom de ulike nivåene. Et fåtall av informantene påpeker at innsatsen skal rettes mot tertiærforebygging – således mot det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet som er utgangspunktet i SLT. Samtlige informanter er enige om at skolen er en viktig arena for forbygging, samtidig som det å være åpen for endringer er av betydning.*

I datamaterialet fremkom det ulike meninger om hvor fokuset skulle rettes i forhold til

forebygging. Informantene ble spurt om hvor de mente innsatsen bør rettes i det forebyggende arbeidet i SLT. Noen av informantene forteller at SLT har valgt å rette innsatsen kun mot primærforebygging. Informanten forteller: ”*Jeg opplever at det er, og særlig SLT så er det liksom primærforebygging. Jeg opplever at det er fokus på å ha forebygging før problemer har oppstått og gjerne før de har blitt for store*”.

Primærforebygging kan ta utgangspunkt i det fysiske og sosiale miljøet, og faktorer som innebærer at kriminalitet blir en mulighet. Helland og Øia (2000) påpeker at tiltakene innenfor primærforebygging ofte kan oppleves som for generelle slik at det ofte blir vanskelig å nå utsatte grupper. I evalueringen gjennomført av Egge et al. (2008), pekes det på sentrale funn som viser at det innenfor forebyggingsfeltet er en dreining bort fra troen på at generelle forebyggende tiltak har effekt i forhold til de gruppene som blir eksponert for kriminalitet, og heller mer mot en tro på spesifikk og målrettet innsats. Videre påpekes det at dette ikke betyr at nærmiljøtiltak, gode fritidstilbud og tilstedeværelse er uten betydning for ungdomsgruppen generelt, men at det er vanskelig å påvise at det virker spesielt kriminalitetsforebyggende.

SLT- modellen skal omhandle kriminalitetsforebygging rettet mot barn og unge mellom 12-18 år. Jeg mener derfor det kan diskuteres at enkelte kommuner har valgt å rette innsatsen sin mot primærforebygging. Dette kan på den ene siden forstås som at innsatsen i mindre grad er rettet mot den kriminalitetsforebyggende arena. På den andre siden kan det også forstås som at det ofte er en lokal oppfattelse på hva som er rus- og kriminalitetsforebygging. I tillegg blir det påpekt av Egge et al. (2008) at gode primærforebyggende tiltak vil være viktige beskyttelsesfaktorer mot kriminell utvikling. Det at innsatsen rettes mot det primærforebyggende arbeidet kan ses i sammenheng med det Gundhus et al. (2008) fant i sin evaluering av SLT- modellen. I evalueringen fremkommer det at de ulike forebyggingsnivåene blir vektlagt på lik linje, og dette gir et signal om at den mest utsatte ungdomsgruppen ikke har et tilstrekkelig fokus i SLT- arbeidet. Egge et al. (2008) viser til sin evaluering, der det fremkommer at innsatsen i SLT- arbeidet beveger seg mellom de ulike forebyggingsnivåene. Boolsen (2000) påpeker også at innsatsen i SSP- samarbeidet i større grad rettes mot primærforebygging.

Selv om det kan diskuteres at det tas utgangspunkt i primærforebygging står kommunene selv fritt til å velge hvordan de ønsker å organisere det forebyggende

arbeidet. Dette vil kunne preges av lokale hensyn, behov, utfordringer og særtrekk i kommunene (Gjertsen, 2007). KRÅD har ikke et ansvar for å følge opp om SLT-modellen oppnår resultater i forhold til det kriminalitetsforebyggende arbeidet i de ulike kommunene. Dette er i tråd med ideen om at lokalsamfunnet er selv best egnet til å vurdere om man oppnår gode resultater på den kriminalitetsforebyggende arena (Gundhus et al., 2008). I tillegg er det også enkelte kommuner som har valgt å knytte SLT- arbeidet opp mot den forebyggende arena, og hvor en definerer SLT som ”Samordning av Lokale Tiltak”, uten en spesifisering av kriminalitetsforebyggende tiltak (Egge et al., 2008).

Flere informanter uttrykker at de har valgt å rette innsatsen enten mot primær og sekundær forebygging. Mens andre informanter forteller at det er lite fokus på primærforebygging, men mest på sekundær og tertiærforebygging. Informanten beskriver det slik: *”Ja, det har vel gått mest på de to nederste, sekundær og tertiær. Det har gått lite på primærforebygging med en halv stilling, men når det nå blir en hel stilling så vil det også kunne bli primær forebygging”*. Ut i fra dette kan man forstå at det er behov for en avklaring av hvilke innsatsområder og målgrupper SLT skal og bør rette arbeidet sitt mot. Ulfstad (1993) peker i sin evaluering på at kommunene må avklare hva man vil med det kriminalitetsforebyggende arbeidet og hvordan dette skal gjennomføres. Videre viser Gundhus et al. (2008) i sin evaluering at SLT- permen (Fridhov & Gjefsen, 1998) har en uklar kriminalitetsprofil som gir utslag i uklarhet når det kommer til forebyggingsnivå. Det hevdes videre at SLT står ovenfor et veiskille. Den ene veien fører til at SLT- arbeidet skal dreie seg om all type forebygging, at tiltakene som iverksettes tilhører alle innsatsarenaer, og SLT-koordinatorens rolle dreier seg i større grad om oppvekst enn en kriminalitetsforebyggende koordinator. Den andre veien å gå handler om å utvikle SLT- modellen mot en mer spissing av det kriminalitetsforebyggende arbeidet, der det fagmetodiske og innholdsmessige i større grad må tydeliggjøres (Gundhus et al., 2008). I etterkant av dette ble SLT- permen revidert, og SLT- håndboken (Bugge et al., 2011) ble utviklet for å møte resultatene evalueringen pekte på. Likevel kan det se ut som kommunene i mitt utvalget har en noe uklar kriminalitetsprofil til tross for revideringen.

Andre informanter påpeker at hovedfokuset i SLT- arbeidet skal være knyttet opp til

ungdom, og at det skal dreie seg om å arbeide med ungdom i forhold til rus, kriminalitet og atferdsproblemer. En av informantene uttrykker det slik: ”*SLT er samordning av lokale kriminalitets- og rusforebyggende tiltak, det er der det skal ligge. Vi har hatt masse diskusjoner om det, jeg synes mange ganger at SLT legger seg for mye på en sånn kommunal forebygging, det syns jeg er feil*”. Med dette menes det at innsatsen hovedsakelig skal rettes mot tertiærforebygging. Dette betyr at det er behov for målrettet arbeid inn mot de som er mest utsatt for å få en negativ utvikling i form av rus og kriminalitet. Det er nødvendig med skreddersydde tiltak, samt et behov for differensierte tiltak (Nordahl et al., 2005). Spesifikke tiltak innenfor den rus- og kriminalitetsforebyggende arena kan ha som målsetting å endre situasjoner som er kriminalitetsskapende, dette kalles situasjonell forebygging. Det kan også dreie seg om lokalorientert forebygging som omhandler styrking av lokalmiljøet. Samtidig som man kan rette forebygging inn mot sosiale, psykologiske eller marginaliserende faktorer ved ungdommen, ved foreldrene eller ved de nære omgivelsene (Egge et al., 2008). Innenfor tertiærforebygging ser det ut til at det er en bred tilnærming til problemene som har de gunstigste effektene. Samtidig som at tiltakene må ta utgangspunkt i familie, skole og fritidssituasjonen omkring ungdommen dersom de skal ha effekt (Mulvey, Arthur & Reppucci, 1993). Ifølge Helland og Øia (2000) viser det seg at tiltak i nærmiljøet hvor målet er å styrke den unges sosiale funksjonsevne i vante omgivelser, synes å være mer effektiv enn eksempelvis straff og institusjonsplassering. I tillegg vil gjerne tiltak som settes inn mot en bestemt risikofaktor ofte ha liten effekt fordi en overser at sosiale problem henger sammen og vanskelig kan ses atskilt fra hverandre (Kvysgaard, 1990b; Håkansson, 1991; Nordahl et al., 2005).

En av informantene forteller at de har valgt å ta utgangspunkt i alle barn og unge som målgruppe i SLT arbeidet. Da de startet var SLT- arbeidet begrenset til ungdom i forhold til rus og kriminalitet, men etter hvert gikk de ned i alder og spisset tiltakene enda mer. Informanten forteller: ”*Men SLT, altså rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid begynner allerede når ungene er små. Vi så at vi ikke kunne begrense, du må tenke hele løpet liksom, fra tidlig spede begynnelse til ungdomstid*”. Dette samsvarer med det Lie (2011) påpeker, at enkelte kommuner har valgt å utvide alderspennet i SLT- arbeidet. Det er også blitt påpekt at tidlig intervensjon er viktig i det kriminalitetsforebyggende arbeidet, og ved å ta med hele alderspennet har en mulighet

for å intervensere tidlig (Kvello, 2008). Det som kan være problematisk med tidlig intervensjon er at det kan oppstå en stigmatisering. Ifølge Helland og Øia (2000) kan dette løses ved å rette tiltakene prinsipielt ut mot alle, men dette kan derimot føre til at man ikke når de individene tiltaket er tenkt for. SSP- modellen i Danmark tok tidligere utgangspunkt i tiltak rettet mot alle, for å unngå stigmatisering. Men omkring ti år senere så man at det var behov for tiltak mot belastede ungdom. SSP- modellen gjennomgikk da en dreining mot mer tertiærforebygging (Kyvsgaard, 1990a).

Informantene ble også spurt om hvilke arenaer det forebyggende arbeidet bør rettes mot. Alle informantene påpeker at skolen er en viktig arena å drive forebygging. Dette henger sammen med at alle barn stort sett går på skole, og dermed er det lettere å nå ut til ungdommene. I tillegg nevner informanten at forebygging inn mot skole er noe som ikke trenger å koste så mye. Informanten forteller: ”Skoler, er innlysende synes jeg. Der er alle barn fra 6 til hvert fall 16, så er det ikke alle over 16-18 som er på skole, men veldig mange, også har du jo videregående skoler. Det er veldig mye som foregår på skolene, for eksempel foreldremøter i skoler og barnehager, det er mye vi kan sette fokus på, bare vi setter fokus på det så mener jeg at det er veldig mye forebygging som kan skje, uten at det egentlig trenger å koste noe”. Forebygging i skolen baseres på forskningsresultater som viser at lav IQ, lærevansker og negative holdninger, samt dårlige skoleprestasjoner, er relatert til og går forut for ungdomskriminalitet. Man kan derfor anta at bedre tilpasning på skolen reduserer kriminalitet (Helland & Øia, 2000). Dårlig tilpasning på skolen har i flere studier vist seg å samvariere med kriminalitet (Helland & Hegna, 1998; Bakken, 1998; Øia, 1998; Holin, 1992). Ungdomstiden er preget av overganger, som i utgangspunktet kan være risikopregede. Dette kan dreie seg om overgangen mellom ulike skolenivå eller vennemiljøer, og for noen er disse overgangene mer utrygge enn for andre (Ingerselv, 2012). Tiltak som skal bidra til å lette overgangene, eksempelvis mellom barneskolen og ungdomskolen, slik at elevene blir kjent med hverandre og med lærere har blitt gjort i SLT- regi i en av kommunene. I forlengelsen av dette peker informantene på at det er viktig å drive forebygging inn mot skolen på bakgrunn av at det i dagens samfunn stilles andre krav enn tidligere når det gjelder utdanning. Skolen er en av dagens viktigste samfunnsarenaer, og det vil derfor være behov for å rette oppmerksomheten mot dette. Barn og unge som er utsatt for eksempelvis omsorgssvikt, vold, overgrep eller har utviklet alvorlige atferdsproblemer i tidlig alder

har større sannsynlighet for å falle utenfor skole- og arbeidsliv (Clausen & Kristoffersen, 2008). Det er viktig å ha fokus på konsekvensene dette har å si for ungdommenes senere liv (Ingerselv, 2012).

Informantene peker også på at det å være på arenaer der ungdommene er; er viktig i det forebyggende arbeidet. Det understrekes av informantene at det å følge ungdommens trender vil være av betydning, samtidig som en klarer å endre forebyggingen etter det. Informanten forteller: ”Du vet ungdommen er jo på veldig mange arenaer, man må jo være der de er, og være på. Og hele tiden kunne endre seg å følge med trendene og hva som skjer”. Dette kan gi uttrykk for at det er behov for differensierte tiltak, samtidig som at fagfolk hele tiden streber etter å oppnå ny kunnskap og kompetanse. Dette er også i tråd med en av de viktigste forutsetningene for vellykket forebygging, nemlig kunnskapsbaserte tiltak (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Det å følge ungdommenes trender kan også forstås dit hen at det er behov for å inkludere ungdommene i det forebyggende arbeidet, og se på ungdommene som aktive samfunnsdeltakere. Brukerevalueringer benyttes i stadig større grad og nyere forskning viser at brukerne har verdifulle og nyttige kommentarer som bør kunne påvirke praksis i en positiv retning. En økt satsing på kommunikasjon med brukere vil være viktige bidrag for å evaluere og dermed videreutvikle det forebyggende arbeidet (Backe- Hansen & Haavik, 1997). Det påpekes i tidligere evalueringer av SLT- modellen at ungdommenes bidrag i arbeidet har en lite sentral plass, og at de er en underrepresentert gruppe i SLT- arbeidet. På denne måten mister man en viktig kilde i forhold til kunnskap om dagens ungdomsmiljø. Samtidig som den offentlige forvaltningens stadig tydeligere intensjon om deltakelse og medvirkning fra denne gruppen i liten grad blir fulgt opp (Gundhus et al, 2008; Egge et al., 2008).

5.3 Hvordan lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT?

Hovedfunn: Informantene forteller om flere faktorer som er av betydning for å lykkes med det forebyggende arbeidet i tilknytning til SLT, deriblant tidlig innsats. Tidlig innsats betyr for noen informanter å komme inn på et tidlig tidspunkt i et barns liv, mens andre informanter vektlegger det å komme tidlig inn i forhold til et problem. Videre forteller informantene om behovet for tverrfaglig samarbeid for å kunne lykkes i det forebyggende arbeidet for utsatte barn og unge, og at SLT bidrar til å

sette dagsorden på dette behovet. Informantene forteller også at det er viktig i det forebyggende arbeidet å nyttiggjøre seg av effektforskning. Samtidig som det er behov for flere evalueringer av ulike tiltak. Informantene uttrykker at organisatoriske forhold som det at kommunene har vedtatt at SLT- modellen skal organiseres, at SLT er forankret fra øverste til nederste nivå i kommunen, og at man har en koordinator med det overordnede ansvaret er betydningsfulle faktorer for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT.

5.3.1 Tidlig innsats

I intervjuet fremkom tidlig innsats som en av de viktigste faktorene for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT. Informantene har likevel forskjellig forståelse for hva tidlig innsats innebærer. For noen betyr tidlig innsats å komme inn på et tidlig tidspunkt i et barns liv, mens andre forstår tidlig innsats som å komme tidlig inn i forhold til et problem. Samtlige informanter fortalte i intervjuene at tidlig innsats var vesentlig innenfor det forebyggende arbeidet blant barn og unge. Informanten forteller: *”Ja, det er jo å begynne veldig tidlig. Helst fra 0 år. Starte veldig tidlig. Det begynner vi å ha mer fokus på. Så sånn sett skulle en jo på landsbasis hatt mye mer fokus på tidlig innsats blant de yngste, ikke blant ungdommene som allerede er et problem. For de har hatt en lang historikk før de ble ungdommer”*. Noen av informantene uttrykker at det er behov for et større fokus på tidlig innsats blant de yngste på landsbasis, og ikke på ungdommene som allerede har et problem. Tidlig intervensjon har fått økt fokus i løpet av de senere årene og er helt avgjørende for at barn i risikogrupper får en normal kognitiv og emosjonell utvikling. Det påpekes at jo tidligere man kommer inn i forhold til et problem, jo større er sjansen for en positiv utvikling (Kvelling, 2008).

Noen av informantene påpeker at det er for sent å komme inn når de er blitt ungdommer og allerede har utviklet en del problemer. Informanten uttrykker: *”Jeg tenker jo da så tidlig som før barnet er født jeg da, at det er slik en må tenke eller så kommer man ingen vei. Det er for sent når ungen har blitt 14-15 år og allerede er ute og kjører”*. Effektstudier av tiltak for barn med moderate og alvorlige atferdsvansker har størst effekt opp til barnet er 8 år gammelt. Effekten reduseres noe i alderen 8-10 år, med en ytterligere reduksjon i effekt fra 10-12 år. Mange av disse barna henvises først til hjelpeapparatet eller får først massive tiltak i alderen 8-12 år. Det er derfor

behov for å intervensere tidlig, for å få mulighet til å oppdage og gripe inn i forhold til disse barna (Ogden & Hagen, 2008). Informantenes uttrykk for behovet for tidlig innsats, og det som beskrives ovenfor kan derfor diskuteres i forhold til SLT sin målgruppe. SLT skal jo i utgangspunktet omhandle ungdom i alderen 12-18 år, men ut i fra informantene kan man forstå at det er et ønske om større fokus på tidlig innsats blant de yngste på landsbasis. Dette kan på den ene siden ses som et ønske om å utvide SLT sin målgruppe, ved å gå ned i alder. Noen av kommunene i utvalget har også gjort dette. På bakgrunn av dette kan man stille spørsmålet om SLT kommer for sent inn med en målgruppe fra 12-18 år. På den andre siden kan man forstå at informantene uttrykker tidlig innsats som det å komme tidlig inn i forhold til et problem. Lober og Stouthammer- Lober (1987) viser til at man må være oppmerksomme på tidlig ungdomsalder på bakgrunn av at det er i denne alderen er størst sannsynlighet for at antisosial atferd utkrystalliser seg, og hvor en da kan forutsi en kriminalitetsutvikling. Ut i fra slike studier kan man da anta at SLT sin målgruppe ses som hensiktsmessig.

SLT- arbeidet er i hovedsak for ungdommer, og informanten forteller at når hjelpeapparatet kommer i kontakt med mange av ungdommene har de allerede utviklet problemer. Informanten beskriver det slik: ”Å komme for sent, så tidlig som mulig”. Dette kan gi uttrykk for at man kommer for sent inn, og det kan ses i sammenheng med regjeringens satsing på forebyggende virksomhet. Det har blitt påpekt at alt for mye av samfunnets innsats omhandler det å bøte på skader og problemer som allerede er inntruffet (Justis- og politidepartementet, 2009b). Større satsing på tidlig intervensjon er derfor viktig for å kunne snu en uheldig utvikling (Kvelling, 2008). Samtidig er det utfordringer knyttet til tidlig innsats. Helland og Hegna (1998) peker på utfordringene med tidlig innsats i følgende paradoks: desto tidligere man kommer inn i et problematisk forløp, desto vanskeligere er det å vite hvem som er i faresonen og hvem forebygging skal rettes mot. På den andre siden er det slik at jo senere man kommer inn i et problematisk forløp, desto vanskeligere er det å snu en uheldig utvikling. Samtidig vil de barn og unge som allerede har utviklet problemer og eksempelvis har begått lovbrudd være en del av målgruppen i SLT (Gundhus et al., 2008; Egge et al., 2008). Det handler om å ivareta prinsippet om barnets beste og dette vil også være gjeldende når det er begått kriminelle handlinger (Justis- og politidepartementet, 2005). Det vil derfor være nødvendig at SLT- arbeidet

retter sin innsats også mot de som har begått kriminalitet. En tidligere evaluering av SLT- arbeidet har pekt på at lite av innsats rettes mot de mest utsatte – eksempelvis de som allerede har begått lovbrudd (Gundhus et al., 2008). I SLT- permen (Fridhov & Gjefsen, 1998) er det lite vektlegging og forståelse for at også tiltak som iverksettes etter at lovbrudd er begått tilhører det kriminalitetsforebyggende feltet.

Vi må innse at man ikke kan forebygge alt (Ogden, 2010; Killen, 2013). Det er lite fristende å arbeide med barn og unge som gir uttrykk for at de ikke ønsker hjelp, og som aktivt motarbeider forsøk som prøver å få dem til å fungere sosialt i skole, hjem og fritid. Ofte kommer hjelpen for sent, problemene har vokst i familien og i omgivelsene. Innsatsen kan ha vært for lite treffsikker og gitt dårligere resultater enn ventet (Ogden, 2010). Dette understrekes også av noen av informantene. Informanten uttrykker: *”Men av og til kan det være for sent å begynne med de som allerede har kommet skjevt ut. For noen av de på en måte er toget gått for. Og det er sånn som en egentlig ikke har lov å si, men som en likevel erfarer”*. Ut i fra det informanten uttrykker kan man forstå at det er et ønske om at SLT i større grad kommer inn på et tidligere tidspunkt eller tidligere inn i forhold til et problem. Andre informanter har igjen et annet syn, og påpeker at det ikke er for sent for SLT å komme inn med tiltak når de er ungdommer. Killen (2013) viser til at selv om det finnes begrenset med kunnskap av hva som virker i det forebyggende arbeidet, begynner man å få rikelig med dokumentasjon på hva som skjer når vi ikke forebygger.

5.3.2 Behov for samarbeid

Samarbeid er nødvendig for å få til effektiv forebygging. Dette understrekes også i en rekke offentlige dokumenter (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b; Barne- og likestillingsdepartementet, 2007; Justis- og politidepartementet, 2009b; Justis- og politidepartementet 2005). Gjennomgående trekker informantene frem positive erfaringer med samarbeidet i SLT, og samtlige informanter gir uttrykk for at det er behov for samarbeid for å lykkes med det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

En av informantene uttrykker at SLT har bidratt til at man fant formen på hvordan man skulle organisere det forebyggende arbeidet i kommunen. Informanten beskriver det slik: *”Det er ikke noe nytt det at forebygging er lurt liksom. Men det som ofte skjedde var at vi ofte aldri fant tonen, fant aldri formen for at liksom hvis du ikke*

hadde saker så "gadd" ikke folk å komme. Folk prioriterte det ikke sant. Så ble det sånn noen møtte og så ble det sånn "haltende". Men SLT gjorde at vi fant formen". Ut i fra det informanten uttrykker kan man forstå at SLT anses som en god modell for det forebyggende arbeidet i kommunen. Informanten forteller om tidligere erfaringer med tverrfaglige forum, og det kan se ut som at det ikke har fungert optimalt. Bronstein (2003) påpeker at tidligere erfaringer med samarbeid kan være med å påvirke samarbeidsprosessen. Det kan være flere grunner til at SLT har bidratt til at man fant formen på hvordan man skulle organisere det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Flere informanter påpeker at SLT er politisk forankret, slik at SLT er noe alle skal delta i. Dette har vært en faktor som har bidratt til at SLT ikke kan velges bort, og som har gjort at man har lykket med i det forebyggende arbeidet. Samtidig uttrykker informantene at de opplever samarbeidet som nyttig. Galvin og Erdal (2007) understreker at nytteopplevelse og forankring er to av flere suksesskriterier for å lykkes i et tverrfaglig samarbeid. Hver enkelt aktør må oppleve å få noe igjen for innsatsen og tiden de bruker på samarbeidet. Samarbeid må gi en eller annen form for gevinst (Galvin & Erdal, 2007).

Flere informanter uttrykker at det er behov for samarbeid på bakgrunn av at SLT fungerer som et system for hele kommunen. SLT gir muligheten for å legge overbyggende planer i kommunen, og ikke bare ut i fra en enhet når det gjelder forebygging. Informanten uttrykker: *"SLT virker i den forstand at vi har et forum, du har et system. Det blir mer sånn systemtenkning, altså du har et system som er med å lage en del strategier som man sørger for å følge opp sant. Hadde man ikke hatt SLT som system så hadde vi ikke vært der vi er i dag. Så ideen om å samle folk til jevnlig kontakt og legge planer å tenke overbyggende, fra hele kommunen, ikke bare fra en enhet det er viktig. Sånn at vi alltid har visst hvor vi skal, og vært i utvikling".* Walters (1996) presiserer også at det å avklare mål, forventninger og ønskede resultater er en av de viktigste oppgavene for å lykkes med det kriminalitetsforebyggende arbeidet gjennom samarbeid. Gundhus et al. (2008) peker på at det blir viktig med en oversikt over de største utfordringene i kommunen. På bakgrunn av dette har man mulighet til å samordne tiltak og oppgaver, som kan være med på en mer målrettet og effektiv forebygging. Signaler kan fanges opp raskere, og en kan dermed sette inn tiltak tidligere og mer presist. I tillegg vil dobbeltarbeid og overlapping reduseres (Bugge et al., 2011). SLT bidrar til muligheter for å koordinere arbeidet på en effektiv måte, og

koordineringen er selve kjernen i SLT (Gundhus et al. 2008). Funn fra britisk forskning på samarbeidsmodeller peker på at koordinering er nøkkelen for å lykkes i det tverrfaglige samarbeidet (Crawford, 1998; Hughes, 2007).

Informantene forteller om flere faktorer som har vært med på å bidra til et godt fungerende samarbeid. SLT har bidratt til at man får en oversikt over ungdomsarbeidet og hvordan det utvikler seg. På denne måten kan alle aktørene i SLT arbeidet dele erfaringer og samles om løsninger for å møte de utfordringene kommunene står ovenfor. Flere av informantene påpeker at i SLT- arbeidet får man informasjon om ungdommene, slik at man har mulighet til å vurdere om de tiltak og tilbud som er satt i gang er hensiktsmessige. Informanten beskriver det slik: *”Det at noen har en oversikt på det koordinerende arbeidet. Rett og slett det treffpunktet, det at noen vet hva som skjer, hvor kan du starte. Det er jo ofte det, det handler om. Hva trenger en kommune, hvis det er noen arenaer som går veldig dårlig ut, bruker mye penger på noe som det er ingen ungdommer tilstede, vet man ofte ikke om det. Det er noe med at da må de legge om tilbudet, koordinere tider med hverandre som kanskje er feil”*. Willumsen og Hallberg (2003) påpeker at det å bygge nettverk som etablerer kanaler for kommunikasjon og finne et format for samarbeidet, samt tilgjengelighet og kontinuitet er viktige faktorer i et tverrfaglig samarbeid. Videre vil utvikling av tillit, anerkjennelse av ulike bidrag, deling av erfaring, åpenhet og kommunikasjon være viktig for et effektivt samarbeid. Det å bruke fleksibilitet, eksempelvis i åpenhet for endring vil være faktorer som bidrar til et godt samarbeid. SLT er et forum som kan brukes til å planlegge og vurdere de forebyggende tiltakene, eventuelt revurdere de tilbud som er i kommunen. En av oppgavene til koordineringsgruppen består nemlig av det å vurdere om utnyttelsene av ressursene i SLT- arbeidet blir brukt effektivt (Bugge et. al., 2011). Samtidig som det er viktig å koordinere tiltak og tider med hverandre, som også pekes på av informanten. Koordineringsgruppen kan fatte beslutninger ettersom deltakerne i gruppen vanligvis består av ledere med beslutningsmyndighet innenfor sine respektive virksomheter. På denne måten kan gruppen samles om problemer og utfordringer i kommunen, og hvordan disse kan løses. En av fordelene med et slikt samarbeid er at et mangfold av ulike synspunkter og tilnærminger kan gi et bilde av mange nyanser i det en arbeider med og at en på bakgrunn av det har mulighet for en rekke alternative løsninger (Willumsen & Hallberg, 2003).

Betydningen av at alle som inngår i SLT- arbeidet bidrar med sin kompetanse trekkes frem som betydningsfullt i datamaterialet. Flere viste til viktigheten av å være åpen for andres bidrag og kompetanse. Dette samsvarer også med andre studier. Willumsen og Hallberg (2003) fant i sitt studie at det er viktig å være åpen for andre yrkesutøveres kompetanse og problemløsningsevne, samt at man må være villig til å prøve nye og annerledes måter for løsninger. Informanten beskriver det slik: *”Men jeg tror at det at du har et forum som skal brukes, og at folk får lytte til hverandre og høre hvordan folk resonner, bli kjent, bli trygge på hva kan du tilby, altså hva kan vi gjøre for hverandre. For av og til har vi urealistiske forventninger til hva andre skal løse for oss. Og det å få innsikt i det, det tror jeg, det er viktig. Og hvis du ikke møtes så blir du heller ikke trygg. Så er det når du drøfter saker så tenker du jo høyt i lag. Da blir en bedre kjent. Vi får vite litt hvordan de jobber. Da ser man jo at plutselig blir det trygt å samarbeide”*. Når man tillater at andre får kunnskap om hvordan man arbeider, ser man også at det blir trygt å samarbeide. Galvin og Erdal (2007) trekker også frem trygghet, respekt, tillit, kunnskap om hverandre og kompetanse som viktige suksesskriterier i samarbeidet. Bronstein (2003) viser også til at samarbeidspartnernes holdninger er en avgjørende faktor i tverrfaglig samarbeid, og trekker frem det å vise respekt for hverandre som vesentlig for å lykkes. Crawford (1997) peker på at tillit betraktes som en fundamental del av et tverrfaglig samarbeid. Forskning viser til at det å etablere tillitsfulle relasjoner mellom tjenesten er avgjørende for et effektivt arbeid på tvers av tjenester (Crawford, 1998). Flere av de faktorene som trekkes frem av informanten bidrar til å få til et bedre samarbeid. Dersom samarbeidspartnerne ikke har kjennskap til hverandre kan dette påvirke tilliten til deres kompetanse og bidra til motstand og konflikt (Knudsen, 2004).

Kunnskap om hverandre er en forutsetning for samarbeid (Baklien, 2009). DKR (2012) viser til viktigheten av at aktørene som inngår i SSP- samarbeidet har kjennskap og kunnskap om hverandre. Det er flere informanter som påpeker at det å bli kjent og få kjennskap til hverandre er med på å bidra til at man tar lettere kontakt. Informanten uttrykker: *”Det å kjenne og bli kjent med de du samarbeider med. Det ser jeg har løst utrolig mye for min del. Du kjenner fjesene, du tar mye lettere kontakt. Du har et overblikk over hvem som gjør hva, om ikke i detalj. Du vet hvem du kan ringe, hvem kan jeg kontakte hvis jeg har den utfordringen. Du kommer lettere inn, fortære inn hvis du har disse kontaktene”*. Baklien (2009) peker også på dette, der

eksempelvis barnehageansatte som verken har ansikt eller navn på noen i barneverntjenesten opplever terskelen for å ta kontakt som høy. Dette kan ligge i de ulike aktørenes umiddelbare og ureflekterte oppfatninger. Aktørene kan ta for gitt og handle ut fra slike virkelighetsbilder, uten at det egentlig er bevisst. Alt samarbeid vil preges av den virkelighetsforståelsen partene har, og denne virkeligheten kan være viktigere enn hvordan det faktisk er (Baklien, 2009). Crawford (1998) viser også til at tverrfaglig samarbeid og økt kontakt med samarbeidspartnere bidra til å hindre mistillit til andre aktører, samt at aktørene i samarbeidet kan få realistiske forventninger til hverandre. Informantene forteller også at det å møtes kan bidra til å bli kvitt negative forestillinger og antakelser om hverandre. Harker, Dobel-Ober, Berridge og Sinclair (2004) viser til at desto flere ganger aktørene i et samarbeid møtes, desto større er sannsynligheten for at aktørene blir kjent med hverandre og på denne måten lykkes i samarbeidet. Bugge et al. (2011) viser til at koordineringsgruppen bør møtes månedlig. I Figur 1 om utvalgets egenskaper vises det til at det er variasjoner i hvor ofte koordineringsgruppen møtes. Bare en av kommunene møtes månedlig. Det fremkommer ikke i datamaterialet bakgrunnen for at de andre kommunene møtes sjeldnere enn anbefalt.

Informanten peker på at SLT har bidratt til at barnevernet har mulighet for å komme i posisjon i forhold til tidlig forebygging. Informanten uttrykker: *”Hadde det ikke vært for SLT og den tverretatlige biten der så hadde ikke vi heller kommet i posisjon i forhold til tidlig forebygging”*. Dette kan indikere at SLT er en god samarbeidsmodell for forebyggende arbeid. Noen av informantene påpeker også at samarbeidet i SLT har bidratt til at det har vært en økning i meldinger blant de yngste. Informanten forteller: *”Og, ja for i 2006 for eksempel eller rundt der, så hadde vi knapt nok barn, altså barn under 6 år, tilmeldinger på de var veldig sjeldent, eller 0-3. Ofte så fikk vi de når de begynte og bli store og krevde mer. Nå har vi utrolig mye barn, nå er den hyppigste tilmeldingsgruppen 0-6 år faktisk. Så vi har jo hatt som mål om å komme tidlig inn, men vi har jo ikke gjort det. Men det er jo også et resultat av at vi har fått mye mer samarbeid”*. Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser til antall saker som ble undersøkt i perioden 1997-2006, at bare tre prosent ble meldt fra barnehager (SSB, 2007). Situasjonen omtales ofte som at barnehagepersonalet får skylden for at det kommer så få bekymringsmeldinger. Men sett på en annen måte kan skylden også legges til barnevernstjenesten selv. Flere av mine informanter forteller at det i regi av

SLT er lagt opp til faste møter mellom barnevernet og barnehager. Samtidig er det opprettet faste kontakter fra barnevernet som besøker de samme barnehagene for at terskelen for å ta kontakt skal bli lavere. Informantene uttrykker at etableringen av SLT i kommunen har bidratt til at det finnes gode kanaler for kommunikasjon mellom de ulike etatene i kommunen, som eksempelvis mellom barnevernet og barnehager.

5.3.3 Behov for forskning

Informantene forteller at forskning er et viktig element i forhold til forebygging i SLT, samtidig som det er betydningsfullt å evaluere tiltakene som det satses på i SLT-arbeidet. Dette er også i tråd med regjeringens fokus på behovet for kunnskapsbaserte tiltak (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Tiltak basert på kunnskap er grunnet i at barn og unge ikke skal utsettes for tiltak som man ikke vet om fungerer eller har effekt (Barne- og likestillingsdepartementet, 2007). Informanten uttrykker: *”Men litt sånn, så tenker jeg å bruke det forskning sier har effekt”*. Forebyggende arbeid har vært preget av for lite systematisk forskning og evaluering om hva som virker og gir effekt (Nordahl et al, 2005). Utgangspunktet for forebygging var tidligere erfarings- og praksisbasert (Erstad, 1997). Dette har også vært utgangspunktet for SLT- modellen, som ikke er forankret på bakgrunn av teori eller vitenskapelig forskning. SLT- modellen tar utgangspunkt i erfaringsbasert kunnskap, og bakgrunnen for oppstarten var at man så behovet for å ramme inn et samarbeid blant de ulike aktørene i det kriminalitetsforebyggende arbeidet omkring barn og unge. Boolsen (2008) peker i sin undersøkelse på at det teoretiske elementet i SSP-samarbeidet i Danmark bør fremheves, fordi praksiserfaringene ikke er nok i arbeidet fremover. Internasjonal forskning viser også til at flere samarbeidsmodeller i det kriminalitetsforebyggende feltet mangler et teoretisk grunnlag for arbeidet (Goris & Walters, 1999).

Kvelling (2008) peker på at forskning på effekten av tiltak viser at det i dag både i barnehage, skole, og hjelpeapparatet benyttes metoder med lav, ingen eller ukjent effekt. Men i de senere årene har forskningen fått en mer sentral plass som premissleverandør for utvikling av praksis. Parallelt med at forebyggingsperspektivet er blitt styrket i senere årene, er det også blitt utviklet og implementert en rekke programmer, metoder og andre tiltak som på forskjellige måter involverer og bygger på ressurser som finnes i familien og nærmiljøet (Barne- og familiedepartementet,

2005). Killen (2013) viser til at det er mye vi ikke vet, men at man likevel har atskillig mer kunnskap enn den som anvendes i praksis i forebyggende arbeid i dag, er tilgjengelig. Gjennom bruk av kunnskapsbasert tiltak kan man styrke sannsynligheten for god, effektiv og treffsikker forebygging (Justis- og politidepartementet, 2009b). Dette blir også viktig i SLT sitt forebyggende arbeid, selv om det ikke foreligger føringer om at SLT- modellen skal ta utgangspunkt i kunnskapsbaserte metoder og tiltak.

KRÅD har ikke et ansvar for å følge opp om SLT- modellen oppnår resultater i forhold til det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet i de enkelte kommunene. Dette på bakgrunn av ideen om at lokalsamfunnet selv er best egnet til å vurdere dette. Informanten forteller om at det er behov for evaluering av tiltakene som settes i gang i SLT. Informanten uttrykker: *”Det er hvert fall noe forebygging som det gjerne kan stilles spørsmål ved, har vi klart å måle noe ved denne forebyggingen. Eller er det riktig å bruke ressursene sånn eller skulle vi vurdert om vi skulle gjort det på en annen måte. Kanskje kunne det vært sunt å gjort noe annet, for det er tiltak i vår kommune som på en måte alltid har vært der. Men vi kunne gjerne stilt spørsmålet er det vits, er det en annen måte å bruke ressursene mer effektivt og der man treffer mer”*. I SLT- håndboka (Bugge et al. 2011) fremkommer det at koordineringsgruppen i SLT skal foreslå hva som trengs å evalueres. Samtidig skal kunnskap fremskaffes for å møte utfordringene kommunen står ovenfor og sikre at utnyttelsen av ressursene blir brukt hensiktsmessig. Bugge et al. (2011) peker også på at det er nødvendig med en evaluering av kommunens forebyggende arbeid og en kritisk vurdering. Dette for å sikre utvikling og kvalitet i det forebyggende arbeidet.

Innenfor den internasjonale litteraturen er det blitt påpekt at evaluering enten har vært totalt fraværende ved forebyggende tiltak, eller blitt gjennomført mangelfullt (Nordahl et al., 2005). En av grunnene til at forebyggende arbeid rettet mot barn og unge er vanskelig, er at det er problematisk å måle resultater. Det er vanskelig å måle hvorvidt tiltak som rettes mot utsatte barn og unge når den målgruppen det er tenkt for. Eventuelle virkninger er vanskelig å etterprøve, og vellykket forebyggingsarbeid synes ikke (Helland & Øia, 2000; Baklien, 2006). Boolsen (2000) peker også på at når man skal måle resultater fra det forebyggende arbeidet, befinner man seg i en vanskelig posisjon, fordi det nettopp handler om å forebygge og forhindre at noe

skjer. Det er derfor vanskelig å si hva som hadde skjedd dersom SSP- innsatsen ikke hadde funnet sted. Samtidig vises det til at evaluerings- og suksesskriteriene for SSP-samarbeidet er utydelige (Boolsen, 2000). Internasjonal forskning viser også til at samarbeidsmodeller som tilnærming i det kriminalitetsforebyggende feltet har i liten grad vært gjenstand for analyse og vurdering (Crawford, 1998). Erstad (1997) peker på at det i løpet av de senere årene har det i langt større grad enn tidligere blitt satt som krav om at tiltak skal evalueres.

Det er gjort forholdsvis lite forskning på SLT- modellen i løpet av de 23 årene den har eksistert i Norge. Samtidig må dette ses i sammenheng med at det i Norge har i begrenset grad blitt gjennomført evalueringer, og det ses derfor som positivt at SLT har vært blitt evaluert. Det blir understreket i Gundhus et al. (2008) at til tross for at SLT- ordningen ble etablert på begynnelsen av 1990-tallet, oppgir fire av fem av koordinatorene at deres kommune har praktisert SLT i 5 år eller mindre. SLT- arbeidet er dermed en ung ordning i mange kommuner. Det er gjennomført tre evalueringer i norsk kontekst. Per juli 2012 var det registrert 185 SLT- koordinatorene og på bakgrunn av dette kan man forstå at forholdsvis mange kommuner har valgt å benytte seg av SLT- modellen i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. I Danmark ble modellen introdusert i 1977, og det finnes en evalueringer gjort av Boolsen (2000). Etter en tid er det nødvendig at modellen blir evaluert med henblikk på målsetting, organisering og oppnådde resultater. Justeringer vil ofte være nødvendig når man har prøvd ut en ny modell (Galvin & Erdal, 2007). Bugge et al. (2011) viser til at det er nødvendig med en kritisk vurdering for å sikre kvalitet og utvikling i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Det fremheves også av Bronstein (2003) som peker på nødvendigheten av kritisk refleksjon over arbeidet for å sikre at arbeidet går i riktig retning. Jeg mener dette indikerer et behov for mer forskning omkring SLT- modellen og hvorvidt modellen oppnår resultater innenfor det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. Dette spesielt med tanke på antall år den har eksistert og omfanget av antall kommuner som har valgt å ta modellen i bruk.

5.3.4 Organisatoriske forhold

KRÅD har lagt opp til anbefalinger om hvordan SLT- modellen bør implementeres i kommunene for at den skal fungere optimalt. Det er imidlertid opp til hver enkelt kommune hvordan de vil organisere modellen. Det anbefales fra KRÅD sin side at det

etableres et styringsnivå, hvor de øverste lederne i kommunen deltar og innehar den nødvendige myndighet for gjennomføring av SLT- arbeidet i kommunen.

Informantene påpeker at det som gjør at SLT fungerer er at det er politisk vedtatt. Det er også viktig at SLT er implementert fra øverste nivå til nederste nivå i kommunen.

Informanten forteller: *”Det er nok det at SLT rett og slett politisk vedtatt, og et styringsdokument som gjelder alle som jobber under oppvekst, både barn- og ungeenheten, barnehager og skoler, det skal utvikles et godt tverrfaglig samarbeid. Og det har nok blitt implementert nedover så det er alle klar over og alle er innstilt på det og gjør så godt en kan selv om det er en del skjær i sjøen. Så det er kanskje det at det er tatt et grep i fra oven rett og slett som gjør at det er høyt i bevisstheten da”.*

Dette blir også påpekt av Ulfstad (1993), der det fremkommer at det er behov for å ha et formalisert samarbeid, og det ses som nødvendig at SLT- arbeidet forankres i topplanen i kommunen.

I SLT- modellen blir det pekt på at en rekke sentrale forutsetninger må ligge til grunn for at kvaliteten på det forebyggende arbeidet skal fungere best mulig. Deriblant at SLT- arbeidet må ha en solid forankring, som vil si at kommunenes øverste nivå må forplikte seg til å delta, og at forebygging forankres i kommunens fagplaner. Det må være tydelige og avklarte retningslinjer for hvordan det tverrfaglige samarbeidet skal gjennomføres og følges opp (Bugge et al., 2011). Dette sier også Galvin og Erdal (2007) og Egge et al. (2008) seg enig i. De viser også til at de beste betingelsene for tverrfaglig samarbeid er at samarbeidet er nedfelt i kommunens planer, og er godt forankret i ledelsen med gode rutiner. Videre rådes kommunen som helhet til å inngå i et samarbeidssystem, slik som det også anbefales at SLT implementeres (Bugge et al. 2011). Forankring kan bidra til at det blir en langvarig organisasjonsmessig forandring, og kan på bakgrunn av det ses som både et middel og et mål (Baklien, Pape, Rossow & Storvoll, 2007). Det blir videre hevdet av Gundhus et al. (2008) at dersom SLT- arbeidet er godt forankret øker sannsynligheten for at SLT opprettholdes i kommunene, selv om eksempelvis prosjektmidlene fra KRÅD tar slutt. På denne måten kan SLT bidra til å skape endring i organisasjonen.

Flere av informantene påpeker også at det å ha en aktiv koordinator som sitter høyt i systemet og som kan bidra til å påvirke politikerne, er viktig i SLT arbeidet. *”Men jeg kan jo si at det som gjør at det er bra er at vi har en koordinator som tar tak i dette*

her, det er det som er bra. Hvis alle sammen rundt omkring skulle ha, ja da hadde det ikke blitt greie på noe. Vi trenger en som koordinerer og holder oss i øret". I Ulfstad (1993) sin evaluering av SLT- modellen, ble det også pekt på at det var behov for en koordinator med det overordnede ansvaret. Galvin og Erdal (2007) viser også til at det å ha en koordinator med det overordnede ansvaret kan bidra til å lykkes i et forebyggende tverrfaglig samarbeid. Funn fra britisk forskning fremhever også behovet for en koordinator med det overordnede ansvaret, og dette anses som vesentlig for å lykkes i arbeidet (Crawford, 1998; Hughes, 2007). Gundhus et al. (2008) fant i sin evaluering at koordineringstillingen oppfattes som viktig i SLT-arbeidet. Det vises til at en 100 prosent stilling vil ha et bedre utgangspunkt for sitt arbeid. I 2008 la KRÅD en føring som krever at koordinatoren må minst ha 30 prosent stilling uavhengig av kommunestørrelse. Danmarkskort undersøkelsen (1999) fant at med en liten koordineringsstilling kan arbeidet bli kvalitetsmessig varierende. Dette på bakgrunn av at det blir for krevende å skape overblikk over faktorer som aktører, arbeidsoppgaver og innsatsområder. Undersøkelsen konkluderte med at man så viktigheten av en større stillingsprosent for å løse alle oppgavene i SSP-samarbeidet (Boolsen, 2000).

5.4 Barnevernets utfordringer i det forebyggende arbeidet i SLT

Hovedfunn: Informantene påpeker at de største utfordringene i forhold til det forebyggende arbeidet i SLT dreier seg om tid og ressurser, samtidig som at barnevernets lovverk kan være vanskelig for andre samarbeidspartnere å forstå. Videre kan SLT arbeidet by på utfordringer som omhandler ulik problemforståelse, roller og profesjonskamp. Det kommer også frem i datamaterialet at begrepet forebygging er noe uklart, og noen hevder at forebygging i barnevernets kontekst forstås annerledes enn i SLT.

5.4.1 Tid, ressurser og lovverk

De fleste informantene var enige om at tid og ressurser er en utfordring for barnevernet i det forebyggende arbeidet. Informanten beskriver det slik "Så er det jo det å finne tid til at en treffes, sette av tid til det. Det er ressurser, tid. Det er det første. Det er jo, vi gjør det vi må gjøre først. Så det er klart at SLT må prioriteres og det må settes av tid". Ut i fra det informanten uttrykker forstår jeg at det er et ønske om mer ressurser slik at det blir lettere å prioritere SLT arbeidet og det forebyggende

arbeidet. Det har vært en økning i andelen av barn som er omfattet av barneverntiltak, og lite tyder på at denne økningen vil stoppe opp. Et økt omfang av barnevernstjenester krever åpenbart høyere bemanning for å håndtere et økende antall meldinger og undersøkelser, samt administrere den voksende mengden tiltak. Det har blitt flere ansatte i kommunenes barneverntjenester, men stillingsveksten holder ikke følge med veksten i antall barn med tiltak (Brandtzæg et al. 2010). Det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet er tidskrevende. Det kreves planlegging, opplæring, møtevirksomhet og dokumentasjon. Dette kan medføre motstand hos aktørene som skal delta i SLT- arbeidet. Aktører som har mange arbeidsoppgaver og knappe ressurser fra før vil kunne føle at samarbeidet går ut over primæroppgavene (Galvin & Erdal, 2007). Regjeringens barnevernsløft har bidratt til at det har blitt flere ansatte i kommunens barneverntjenester, hvor det ble lagt opp til 400 nye stillinger i kommunalt barnevern i 2011 (Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet, 2011). Dette kan bidra til at barnevernet kan delta mer inn mot forebygging, og i tverrfaglig samarbeid.

Informantene forteller videre at de opplever at det er mye som kunne vært gjort annerledes fra barnevernets side med mer tid, penger og stillinger. Informanten uttrykker: ”*Ja, vi kunne gjort mye annerledes hvis vi bare hadde hatt tid, penger og stillinger. Nei, det handler litt om tidsfrister. Det å ha tid. Det å ha en stilling som prioriterer det, for ellers blir barnevernsarbeid veldig altoppslukende*”. Ut i fra dette kan man forstå at informantene har et ønske om å bidra mer inn i det forebyggende arbeidet, men at man først og fremst må forholde seg til de oppgavene man er pålagt etter loven, og de tidsfrister som må følges. Ifølge Einarsson og Sandbæk (1997) har barneverntjenesten lenge har vært kritisert for å være for isolert i forhold til andre tjenester som arbeider med de samme menneskene, men på andre arenaer. Det har vært et stort antall prosjekter knyttet til generelle tiltak og tverrfaglig samarbeid. Dette kan gjerne ses som et uttrykk for at barnevernstjenesten har tatt denne kritikken alvorlig og sett behovet for en mer samordnet ressursbruk og en bredere innsats. Flere av informantene gav uttrykk for at SLT bidro til samordning av ressursbruken i kommunen. Videre viste informantene til at man på sikt vil få noe igjen for SLT samarbeidet, i form av at flere barn og unge vil få hjelp på et tidligere tidspunkt, og at de komplekse problemene rundt et barn løses av flere etater og profesjoner. Man kan også utnytte hverandres ressurser, og på den måte lette arbeidspresset på egen tjeneste

(Bugge et al. 2011).

Flere informanter forteller om at det hadde vært ønskelig med egne stillinger til å drive forebyggende arbeid. Informanten beskriver det slik: *”Jeg tenker at det handler nok veldig mye om ressurser. At både skoler, barnevern og politi hadde ønsket rett og slett noen som kunne drive forebyggende arbeid, og hatt noen stillinger til det, det tror jeg, da hadde det nok kunne skjedd mye mer”*. I datamaterialet fremkommer det at flere kommuner har egne stillinger tilknyttet forebygging, dette kan være i regi av skolen, politiet eller underlagt barnevernet, i form av oppsøkende miljøarbeidere eller utekontakt. I Egge et al. (2008) blir det påpekt at barnevernet spiller en sentral rolle mange steder, men at barnevernet ikke har ressurser til å gå inn i det forebyggende arbeidet, og bare bidrar inn mot den tyngste problematikken. Bronstein (2003) påpeker at antall saker, tid og ressurser kan være med å bidra til å påvirke samarbeidet. Dette inntrykket fremkom også i mitt datamaterialet blant enkelte av informantene. Barnevernet har lovpålagte oppgaver som først og fremst må løses, og dette vil dermed gå på bekostning av det forebyggende arbeidet og deltakelse i tverrfaglig samarbeid. Likevel var de aller fleste informantene svært positive til SLT-arbeidet og så nytten av å delta i dette samarbeidet.

De fleste informantene enes i at barnevernstjenesten er presset på primæroppgavene. Det vil si meldinger, undersøkelser, hjelpetiltak og plasseringer, disse omhandles i kapittel 4 i Lov om barneverntjenester (1992). Flere av informantene uttrykker at forebygging ikke er en av primæroppgavene. Likevel påpekes det i Barnevernloven (1992) at barnevernet skal arbeide forebyggende. Informantene forteller at man ofte glemmer kapittel 3 i barnevernloven som omhandler forebyggende virksomhet, samt samarbeid med andre instanser. Informanten beskriver det slik: *”Barnevernet er primært kapittel 4. Men så glemmer barnevernet veldig ofte en veldig sentral rolle og det er kapittel 3. § 3-1, 3-2 og 3-3 så står det at barnevernet skal påse at andre offentlige instanser, ikke sant? Barnevernet skal gi råd og veiledning sånn at andre kan utføre sine oppgaver, og det glemmer barnevernet litt også tenker de at det er kommunen. Sånn at når, når jeg på en måte sånn går ut så sier jo jeg at i SLT-samarbeidet da så skal vi være tilgjengelige og gi informasjon om hvilke muligheter og begrensninger barnevernet kapittel 4 har”*. Barneverntjenesten har vanskeligheter med å følge opp den økende mengden av antall meldinger og tiltak som de er pålagt

etter barnevernloven (1992). Dette kan derfor virke inn på barnevernstjenestens prioriteringer av det forebyggende arbeidet. Det kan også kan få konsekvenser for deltakelsen i SLT- arbeidet. Dette indikere at det er behov for mer ressurser til forebygging og tidlig intervensjon, slik at barnevernet kan lykkes med å komme tidlig nok inn, og unngå ”brannslukking” i stedet for vellykket forebygging (Brandtzæg et al., 2010).

Videre presiserer informantene at det forebyggende arbeidet ikke trykker på, man må holde fokus og være bevisst for å ikke glemme det forebyggende arbeidet.

Informanten uttrykker: *”Det er viktig i forebyggende arbeid å holde fokus. Ha fokus på det forebyggende arbeidet, det er det viktigste. At man holder fokus og ikke sovner. Det at det hele tiden, det forebyggende arbeidet er ikke sånn som trykker på. Ellers i barnevernet så kommer meldingene inn og da må du bare, i det forebyggende så er det jo sånn at du selv må trykke på og være bevisst”*. Informanten forteller at presset på primæroppgavene kan dermed medføre at barnevernstjenesten ikke er så aktive i det forebyggende arbeidet som de skulle ønske. utfordringene ved presset på primæroppgavene kan dermed påvirke barnevernets deltakelse i SLT- arbeidet. Andre instanser kan dermed oppleve at barnevernet ikke vil være med å bidra i det forebyggende arbeidet i SLT. Men barnevernet har som alle andre et lovverk å forholde seg til. utfordringen vil dermed være å få de andre instansene til å forstå barnevernets lovverk og forholde seg til lovverket. SLT kan dermed være en viktig kommunikasjonskanal for barnevernets del, og på denne måten kan andre samarbeidspartnere få innsikt og informasjon om barnevernets muligheter og begrensninger. SLT- arbeidet kan dermed være bidragsytende til at tilliten til barnevernets økes.

5.4.2 Ulik problemforståelse, rolleavklaring og profesjonskamp

Informantene viser til at noen av utfordringene i et samarbeid dreier seg om ulik problemforståelse, uklare roller og kamp mellom profesjoner. Galvin og Erdal (2007) peker på at samarbeidet kan bestå av interessekonflikter, kamp mellom profesjoner, faglig uenighet og uklar rollefordeling. I tillegg kan utfordringen dreie seg om ulike røtter og tradisjoner innenfor ulike fagmiljø og ulike lovverk som gir ulike fullmakter og oppdrag. Ifølge Crawford (1998) peker også på at det kan oppstå store konflikter og spenninger når ulike tjenester skal inngå i et tverrfaglig samarbeid. Deltakerne i

samarbeidet har som regel ulike kulturer, tradisjoner og ideologier, og kan dermed ha ulike interesser og prioriteringer for arbeidet.

Informantene ser i stor grad ut til å enes om at det ikke foreligger felles problemforståelse i SLT- samarbeidet. Informanten uttrykker: ”*En av utfordringene i SLT er jo å få et sånn felles utgangspunkt for hva man skal gjøre, hva som er og hva som kan bli et problem. Jeg har sett i mange år en utfordring som går på det med en litt sånn ulik problemforståelse. Så jeg tenker at det er en utfordring på en måte å definere og bli litt sånn sammenfallende om hva er på en måte intensjonen med det forebyggende arbeidet*”. Utgangspunktet for SLT- modellen er å få en felles problemforståelse om kommunens viktigste utfordringer og hvilke tiltak som kan settes inn (Bugge et al. 2011). Dette blir også påpekt av Galvin og Erdal (2007), der en av suksesskriteriene for å lykkes i et tverrfaglig samarbeid avhenger av at deltakerne i samarbeidet klarer å samles om en felles problemforståelse. Det handler om å samle relevant informasjon, definere problemområder og ressursgrunnlag, samt å vurdere og gjennomføre relevante tiltak (Galvin & Erdal, 2007). Boolsen (2000) viser til Danmarkskortundersøkelsen der hele 75 prosent av SSP- kontaktene svarte at det ikke var lik problemforståelse innad i SSP- samarbeidet. De ulike deltakerne har forskjellige betingelser, kulturer, synsvinkler og mål, som preger arbeidets rammer og dermed utførelsen av arbeidet (Boolsen, 2000). Selv om målsettingen med SLT- arbeidet er tydelig på at man skal samordne lokale kriminalitetsforebyggende tiltak, er den i mindre grad tydelig når det gjelder hvordan dette skal gjennomføres. Informantene uttrykker at det er ulike oppfatninger blant deltakerne i SLT- arbeidet om hva som oppfattes som et problem, og hvordan dette bør løses. Når hver etat og tjeneste kommer inn i SLT- arbeidet med sin faglige kompetanse og sin personlige erfaring kan dette by på utfordringer for å enes om en felles problemforståelse.

En av informantene beskriver at det ikke er laget noen klare handlingsplaner i kommunen og dermed heller ikke klare satsingsområder. Dette kan da være med å påvirke at SLT kan være litt vanskelig å forstå. Informanten uttrykker: ”*Det har ikke vært utarbeidet en handlingsplan i forhold til SLT. Jeg er en av de som ønsker at vi kunne hatt noen satsingsområder. Men vi har ikke klart å fått opp en handlingsplan, med satsingsområder, hadde vi gjort det, tror jeg vi hadde vært enda klarere og tydeligere på hvordan vi skulle jobbet ut i kommunen*”. Dette kan bidra til at SLT kan

oppleves som vanskelig å forstå, samtidig som det kan påvirke det forebyggende arbeidet i kommunene. En av de viktigste forutsetningene for å lykkes i det forebyggende arbeidet er å ha klare retningslinjer av hva man vil med samarbeidet og hvor innsatsen skal rettes (Galvin & Erdal, 2007). Dette blir også påpekt av flere (Wilumsen & Hallberg, 2003; Morrison & Glenny, 2011).

En av informantene påpeker også at det kan oppstå en profesjonskamp i et slikt tverrfaglig samarbeid som SLT er. Det er derfor viktig å fokusere på hva som er hensikten med samarbeidet og hvem man skal arbeide for; med andre ord ha brukeren i fokus. Informanten forteller: *”Også er det profesjonskamp som kan komme og som kan være. Men jeg tror at når man har fått jobbet en tid og blir kjent med hverandre og trygg på hverandre at det blir litt bedre. Jaja, og holde opp hva er det vi jobber for, hva er målet vårt. Det er den ungdomsgjengen der og de og de kan ta det”*. Ut fra det informanten uttrykker forstår jeg at det kan være problematisk å inngå i samarbeid med ulike profesjoner og etater, og informanten opplever det som viktig å ha målet for arbeidet i fokus – nemlig ungdommen. Galvin og Erdal (2007) og Knudsen (2004) påpeker at enkelte etater verner om egne arbeidsoppgaver, og dersom det oppleves som truende kan det oppstå konflikt om mandatområde som gjør at samarbeidet oppleves som vanskelig. utfordringer i samarbeid oppstår vanligvis i form av ulike maktforhold mellom tjenestene, ulike samarbeidsnivå, ulik grad av formalitet, hierarki og koordinatorens rolle. Samarbeidsklima og åpenhet rundt konflikter har betydning for vellykket kriminalitetsforebygging (Crawford, 1998). Deltakere i samarbeidet har ulik yrkesutdanning og kan ha lite kjennskap til samarbeidspartnere sitt innsatsområde, som igjen kan påvirke tilliten til samarbeidspartnerne sin kompetanse. Etatene har ofte ulike oppgaver knyttet til samme målgruppe og det kan føre til motstridene interesser blant de ulike etatene i samarbeidet (Knudsen, 2004).

Informantene forteller også om at uavklarte roller kan være en utfordring i SLT-arbeidet. Noen av informantene legger vekt på at eksempelvis kultur og fritid kan ha vanskeligere for å finne sin rolle i et slikt samarbeid, ettersom de ikke driver med saksbehandling men har en mer fristilt rolle. Det blir derfor viktig at man har en felles forståelse av hva forebygging er og hva den enkeltes rolle i SLT arbeidet. Informanten forteller: *”At fritidsklubbfolk forstår at hovedjobben sin er å forebygge, ikke å få en god relasjon. Sånn at hvis du ser noe som er urovekkende så kommer din plikt til å*

forhindre at den ungdommen utvikler en mer negativ atferd, kommer foran at du vil ivareta din relasjon. Sånn at det å jobbe med en felles forståelse i SLT, tenker jeg at er en utfordring da". Det er derfor viktig at det blir utarbeidet en felles forståelse av viktige oppgaver og hvordan disse skal løses i SLT- arbeidet (Bugge et al., 2011). Det er viktig å løfte og avklare rollene underveis i samarbeidet (Galvin & Erdal, 2007). Erfaringer fra både Norge og internasjonalt viser at forutsetningene for et helhetlig samarbeid er at det er satt klare og realistiske mål og at rollene er definert, samtidig som det er gode system for å dele informasjon (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009b).

Selv om ulik problemforståelse, uavklarte roller og profesjonskamp kan bidra til å utfordringer i samarbeidet, kan SLT bidra til å overkomme disse hindringene. Dette på bakgrunn av at SLT er et tverrfaglig samarbeid hvor faste deltakere i form av etater med en felles plattform møtes. Aktørene i SLT kommer sammen og diskuterer, og bidrar med ulike fagkunnskaper. Det pekes på at dette bidrar til at man arbeider sammen mot et felles mål. SLT gir gode rammer for å kunne finne felles metoder og enklere enes om tiltak for å nå målene en har satt seg. En bevisstgjøring når det gjelder hva man vil oppnå med samarbeidet er derfor nødvendig for å oppnå gode resultater. Informantene påpeker at det vil være viktig at det innad i SLT enes om avklaring av roller, fordeling av ansvar og at aktørene har realistiske forventninger til samarbeidet for å kunne lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT.

5.4.3 Ulik forståelse av begrepet forebygging

Informantene ble spurt om hva de legger i begrepet forebygging. Forebygging er et vidt begrep og ut fra datamaterialet kan det se ut som at informantene seg i mellom har ulik forståelse av hva de legger i begrepet forebygging. Ikke nok med det så kan det også se ut som at de ulike deltakerne i SLT- arbeidet innad i kommunen har ulik forståelse av begrepet forebygging. Dette kan by på utfordringer i SLT arbeidet. Informanten forteller: *"Man er litt sånn uenige i hvor begynner listen liksom i forhold til forebygging. Det er klart det er uenighet om hva som er forebygging, hvor går den grensen, hvor kjapt skal vi agere på forebygging og hvor mye ressurser skal man bruke, det er helt klart. Jeg tror barnevernet og eksempelvis helsesøstrene tenker veldig forskjellig når vi sier forebygging"*. En felles forståelse på begrepet forebygging vil være vesentlig for å få til et godt forebyggingsarbeid i SLT. Det

handler om å få en felles målsetting om kommunens viktigste utfordringer og oppgaver, og hvor innsatsen bør rettes (Bugge et al., 2011).

Ut i fra datamaterialet fremkommer det at forebygging kan forstås på flere måter og det uttrykkes at forebygging er et vidt begrep. Informanten uttrykker: *”Ja, forebygging er jo et vidt begrep. Sånn sett så skulle jeg gjerne ønske det var splittet opp da. Men sånn forebygging vil være å forebygge at det blir et problem”*. Flere av informantene brukte begrepene primær, sekundær og tertiær for å forklare hva som legges i begrepet forebygging, og forstår SLT sin forebygging som sekundær forebygging, mens barnevernets forebygging er mer på tertiær nivå. Begrepene byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende ble også brukt for å forklare hva som legges i begrepet forebygging. Ut i fra det informantene uttrykker forstår jeg at det i enkelte kommuner vil være hensiktsmessig og ha en begrepsavklaring av hva som skal inngå i begrepet forebygging. Det har vært en diskusjon i fagmiljøet at forebygging er et vidt begrep, og derav kan det være utfordrende å få en felles definisjon på begrepet (Schancke, 2003; Erstad, 1997; Gjertsen, 2007). Egge et al. (2008) viser også til i sin evaluering at de fem byene preges av lite konsekvent begrepsforståelse, og at sentrale begreper får ulike betydninger, eksempelvis har kriminalitetsforebygging og forebygging for noen en overlappende betydning, mens for andre et skarpt skille.

Noen av informantene påpeker at barnevernstjenesten sin forebygging og SLT omhandler det samme, at man kommer inn når det allerede er et problem. Informanten forteller: *”Men så er det jo ulike nivåer av forebygging, sånn at barneverntjenesten sin forebygging handle jo om at det allerede er et problem. Så da handler det jo om å forebygge at det skal utvikle seg så da handler det om å holde ting stabilt, og helst få det til å trekke seg tilbake, de tingene som har oppstått. Så vi og det tror jeg gjelder i forhold til mye av SLT arbeidet også, at en komme jo inn når det allerede er noe. Sånn at enn på en måte ikke er på det forebyggende helt grunnleggende”*. Når forebygging forstås på denne måten vil definisjonen inkludere både det å unngå at problemer oppstå, samtidig som den inkluderer forhindring av en forverring av en tilstand som allerede er tilstede (Gjertsen, 2007). Dersom en forstår begrepet forebygging på denne måten blir det også aktuelt å snakke om forebygging etter eksempelvis omsorgsovertakelse eller oppfølging av ungdommer som har begått

kriminelle handlinger (Gjertsen, 2007). Mens andre informanter påpeker at barnevernstjenestens og forebygging i SLT er forskjellig. Informanten uttrykker: *”Det spørs om jeg har SLT- hatten på eller barneverns- hatten på. Det er stor forskjell”*.

Flere av informantene mener at barnevernet ikke driver med forebygging i den forstand, men med reparasjon. Informanten beskriver det slik: *”For altså vi driver jo nesten ikke med forebygging i den forstand, vi driver jo med reparasjon. Det er jo allerede indikerte grupper sant. Så dette med forebyggende arbeid det skjer jo ute, det er i skoler og barnehager det er jo der det arbeidet foregår. Og for de fleste i samfunnet er du langt forbi forebygging når du har kommet til barnevernet”*.

Forebyggende arbeid har fått et stort fokus i de senere årene. Alt for mye av samfunnets innsats dreier seg om å bøte på skader og problemer som allerede har inntruffet, og det blir uttrykt at man må forebygge mer for å reparere mindre (Justis- og politidepartementet, 2009b). En av barnevernets oppgaver blir dermed å etablere et godt samarbeid med andre instanser for å kunne ha muligheten til å komme tidligere inn. Dette kan gjøres i form av SLT- arbeidet. SLT kan bidra til at tilliten til barnevernet øker, og derav vil kanskje flere meldinger komme tidligere, enn når problemer har utviklet seg til å bli alvorlige og man ser ingen annen utvei enn å melde til barnevernet (Brandtzæg et al., 2010). Men likevel kan det diskuteres at informanten uttrykker at barnevernet ikke driver med forebygging, når lovens hovedintensjon omhandler det å bidra til trygge og gode oppvekstvilkår for alle barn og unge, samtidig som at kapittel 3. i barnevernloven (1992) omhandler forebyggende virksomhet.

5.5 Barnevernets bidrag i SLT

Hovedfunn: *Barnevernets bidrag inn i SLT- arbeidet oppleves som viktig i forhold til informantenes egne vurderinger. Informantene uttrykket at barnevernet har en type spiss kompetanse som ingen andre tjenester besitter, og at barnevernet har muligheten for et helhetlig arbeid rundt barn og unge. Videre påpeker informantene at barnevernets viktigste oppgave omhandler det å gi informasjon til deltakerne i SLT- arbeidet om hvilke muligheter og begrensinger som ligger innenfor barnevernets mandat.*

5.5.1 Kunnskap og kompetanse om den unge

Informantene ble spurt om hva barnevernet kunne bidra med inn i SLT- arbeidet og hvordan dette gjøres. Barnevernet er ønsket med i det meste og blir godt hørt i SLT arbeidet, spesielt når det gjelder hvordan man skal tenke i forhold til barn og unge. Informanten beskriver det slik: *”Barnevernstjenesten blir ganske godt hørt i SLT-arbeidet. Ja, det jeg sier i SLT forumet på en måte i forhold til barn og unge blir ganske vektet, i forhold til hvordan man skal tenke når man skal jobbe rundt barn og unge”*. Barnevernet som arbeidsfelt er varierende, komplekst og utfordrende og forutsetter en bred kompetanse. Det kreves kompetanse i form av menneskelig og faglig innsikt, sosiale ferdigheter og etiske holdninger (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009a). Barnevernet kan bidra med kunnskap når det gjelder identifisering av barn som er utsatt for risiko og til konsekvenser av ulike tiltak innenfor sitt fagområde (Gjertsen, 2007). Det er viktig at barneverntjenesten har en aktiv rolle når en skal avklare hvem som skal gi tiltak til barn i ulike risikosituasjoner, samtidig som de skal få en samlet oversikt over tilgjengelige og nødvendige tiltak (Barne- og familiedepartementet, 2002).

Samtidig påpekes det av informantene at barnevernet har en kompetanse når det gjelder å jobbe med vanskelige forhold rundt ungdommen, og at barnevernet besitter en form for spiss kompetanse opp mot det mest alvorlige. Informanten uttrykker: *”Barnevernet har spiss kompetanse på når ting går galt og ja ta opp mot det mest alvorlige, vi jobber med ungdom som begår alvorlige kriminelle handlinger, vi jobber med ungdommer som har alvorlige rusproblemer og vi jobber ikke minst da med disse familiene der disse problemene har oppstått. Og den kompetansen vi har der og fører den tilbake på en måte til familiene, til skolene, til barnehager på et mye tidligere stadiet. Sånn at den kompetansen kan brukes sånn at andre ikke kommer samme plassen, der tenker jeg at vi har mye å gi”*. Det understrekes at barnevernet må ha kompetanse om ulike former for omsorgssvikt og mishandling av barn, atferdsproblemer hos unge, rusproblemer og psykiske lidelser både blant foreldre og unge, og ikke minst en kompetanse til å arbeide med barn og familier på et tidlig stadiet i en problemutvikling (Barne- og familiedepartementet, 2002). Dette gir grunnlag for at barnevernet har en sentral plass i arbeidet med vanskelig og alvorlige saker, og at de er en viktig aktør i SLT- arbeidet.

Barnevernet arbeider ofte med alvorlige saker og skal håndtere dette arbeidet (Gjertsen, 2007). En av informantene forteller at barnevernet har kompetansen til å gå inn i problemene som kanskje foreldre eller andre instanser synes er vanskelig. Mens barnevernet skal være "lært" opp til å håndtere vanskelige situasjoner. Informanten beskriver det slik: *"Vi har nok noen terskler og på, der vi vet, altså foreldre kan henvende seg til oss, skoler kan henvende seg til oss, barnehager kan henvende seg til oss, med noe de opplever er et veldig svært problem. Som ikke nødvendigvis er et så svært, men at vi har kompetanse til å kunne gå inn i de problemene. Og at vi og kan på en måte tørre å konfrontere foreldrene, konfrontere ungdom uten at vi synes det er veldig vanskelig. For andre kan det oppleves veldig sånn invaderende, men det har vi trening i"*. Flere av informantene påpeker at barnevernet kan bidra med en kompetanse som ingen av de andre instansene kan bidra med, dette på bakgrunn av at alle aktørene i SLT- arbeidet har sine hovedfokusområder og sitt blikk inn i saker.

Barnevernet har ofte det helhetlige bilde av barn og unge. Andre instanser som eksempelvis skole har kun informasjon om situasjonen på skolen, men vet eksempelvis lite om familieforholdene. Barnevernet kan på denne måten bidra med helhetlig arbeid rundt barn og unge inn i SLT arbeidet. Informanten beskriver det slik: *"Ikke minst en sånn systemkompetanse, inn til skoler, barnehager, hvordan er det systemet virker, for de er gjerne mer spisset inn mot sin skole, sin barnehage, der vi har mye større bredde på hvordan det store systemet virker og sitter ofte med hele bildet rundt en sak"*. Det har tidligere vært diskutert at kommunene burde vurdere å gi barnevernet en mer sentral rolle i det forebyggende arbeidet, i form av en mer sentral koordinator og pådriverrolle (Barne- og familiedepartementet, 2005). Dette kan ses i sammenheng med det informanten uttrykker at barnevernet har en større bredde på hvordan det store systemet virker, og at en har et helhetlige bilde rundt et barn. Fordelen med å gi barnevernet denne rollen dreier seg om at barnevernet ikke har sektorinteresser som eksempelvis skole og helse har, som også blir uttrykt av informanten. Barnevernets hovedoppgave dreier seg om å sikre at problemutsatte barn og unge får trygge og gode oppvekstvilkår. Likevel har praksis vist at utviklingen i liten grad har tatt denne veien (Barne- og familiedepartementet, 2002).

5.5.2 Informasjon og veiledning til samarbeidspartnere

Informantene forteller at en av barnevernets viktigste oppgaver i SLT arbeidet er å gi

informasjon om hvilke muligheter og begrensninger som ligger i barnevernloven, slik at andre instanser får mulighet til å få innsikt i hva barnevernet kan bidra med.

Informanten forteller: *”Sånn at når jeg på en måte går ut så sier jeg at i SLT-samarbeidet da skal vi være tilgjengelige og gi informasjon om hvilke muligheter og begrensninger barnevernet kapittel 4 har, vi skal gi råd til helsesøstre, skolene eller fritidsklubber om hvordan de kan te seg i gitte situasjoner, hvordan de kan snakke med ungdom og kartlegge før de sender en bekymringsmelding”*. Crawford (1998) påpeker at en av de viktigste forutsetningene i et tverrfaglig samarbeid er å gjøre hverandre kjent med begrensninger og muligheter i egen etat, slik at det ikke skapes urealistiske forventninger til hva andre skal gjøre.

Barnevernets viktigste rolle i SLT-arbeidet er å gi informasjon og være mer åpne. Informanten forteller videre at det å være tydelig på hva som er barnevernets rolle er viktig. Informanten uttrykker: *”Sånn at jeg tenker at å påse den kapittel 3 og være tydelige på hva barnevernets rolle er, og være tydelige på taushetsplikten sin og være tydelig på mulighetene for tverrfaglig samarbeid. Så det er, det tenker jeg at er barnevernets viktigste rolle i SLT-arbeidet, det er å på en måte være åpent og gi informasjon. Så åpnere barnevern det er viktig”*. Et av barnevernets mål er å bli respektert for de oppgavene som tjenesten utfører, og legitimitet hos brukere, samarbeidspartnere, i samfunnet og blant befolkningen generelt er et mål (Barne- og familiedepartementet, 2002). For at barnevernet skal ha mulighet til å oppnå legitimitet må det kommuniseres tydelig og mest mulig åpent om verdier og roller, og hvilke muligheter og begrensninger som ligger innenfor barnevernets mandat. Dersom barnevernet oppnår legitimitet vil de få aksept for de oppgavene som utføres. Det hevdes at åpenhet fremmer legitimitet (Barne- og familiedepartementet, 2002). Det tverrfaglige samarbeidet i SLT er med på å bidra til at barnevernet kan oppnå legitimitet. Dette er på bakgrunn av at SLT gir mulighet for å få innsikt og bli kjent med hverandres arbeidsmetoder, noe som kan bidra til at legitimiteten til barnevernet økes.

Barnevernet har blitt kritisert mye i media, og mye av denne kritikken kan rettes mot mangel på åpenhet og dialog (Barne- og familiedepartementet, 2002). I 2008 ble det utarbeidet en kommunikasjonstrategi *”Et åpent barnevern”*, som peker på at barnevernet må forsterke arbeidet for mer åpenhet rundt sine tjenester både i media og

i lokalsamfunnet generelt (Barn- og likestillingsdepartementet, 2008). Samtidig vises det til at barnevernet må bli en synlig samarbeidspartner for andre etater. Deltakelse i SLT kan bidra til at barnevernet blir mer synlige blant sine samarbeidspartnere. Det vises til at barnevernet er på rett vei når det gjelder å informere om egen tjeneste ved et åpnere barnevern. Befolkningen i Norge har fått et bedre inntrykk av barnevernet fra begynnelsen av 2000- tallet og frem til 2008. Andelen av befolkningen som har et dårlig inntrykk av barnevernet er redusert fra 44 prosent i 2003 til 33 prosent i 2008 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2008). Dette indikerer at man har kommet et stykke på vei, men at det fortsatt er muligheter for forbedring når det gjelder åpenhet. Deltakelse i SLT anses som et skritt i riktig retning for barnevernets del.

Informanten forteller at barnevernet er ingen oppsøkende tjeneste, de er avhengig av at andre instanser kontakter og gir informasjon. Det er derfor viktig at barnevernet som aktør gir informasjon til andre instanser for å informere om hva de kan bidra med og for å ha mulighet til å komme tidlig inn i forhold til forebygging: Informanten uttrykker: *”Men jeg tenker vi er jo ingen oppsøkende tjeneste, vi er jo avhengig av at andre kontakter oss og informerer oss om de ungene som har behov for hjelp. Så jeg tenker at vi er tydelige på å gi informasjon til andre, og at terskelen for å ta kontakt med oss senkes, så vil en også bidra i forhold til å komme tidlig inn i forhold til forebygging”*. Flere av informantene påpeker at barnevernet er avhengige av andre for å kunne forebygge og komme tidlig inn. I tillegg påpekes det av informantene at desto mer treffsikker forebyggingen er, jo mindre vil det bli å gjøre for barnevernet senere. Informantene påpeker at de er avhengige av andre for å kunne ha mulighet til å bidra inn mot forebygging. Barnevernet er primært ingen oppsøkende tjeneste som selv fanger opp barn og unge som har behov for hjelp, samtidig som de sjelden oppholder seg på arenaer der barn og unge er. På bakgrunn av det er barnevernet avhengig av at andre som møter barn og unge i det daglige melder fra om forhold rundt barnet (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2012). Informantene påpeker at SLT- modellen er med på å bidra til et godt samarbeid mellom de ulike etatene i kommunene, og at barnevernet på denne måten får mulighet til å bidra i forhold til forebygging.

6. Overordnet diskusjon

I dette kapitlet presenteres en overordnet diskusjon i lys av teori og informantenes beskrivelser. Det er tatt utgangspunkt i forskningsspørsmålene, slik som det også er gjort i kapittel 5, for å diskutere problemstillingen ”Hvilke erfaringer har barnevernet med det forebyggende arbeidet i SLT? Hvert enkelt tema vil bli diskutert for seg selv, og til slutt fremlegges en oppsummerende diskusjon om funnenes kvalitet og overføringsverdi.

6.1 Barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer

Det fremkom ulike synspunkter på hvor SLT bør rette innsatsen i forhold til forebygging i mitt utvalg. Noen kommuner har valgt å rette innsatsen i SLT mot primærforebygging, som da vil gjelde alle barn og unge. Mens andre kommuner forteller at de beveger seg mellom de ulike forebyggingsnivåene. Kun et fåtall av informantene påpeker at SLT skal rettes mot tertiærforebygging, således mot det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. På bakgrunn av dette kan man forstå at de ulike kommunene i utvalget har ulikt fokus i SLT sitt forebyggingsarbeid. Dette kan diskuteres, ettersom SLT- arbeidets viktigste målgrupper omhandler kriminalitetsforebygging mot ungdom fra 12-18 år. Som nevnt tidligere fant også Gundhus et al. (2008) at det i SLT- arbeidet ikke var et større fokus på kriminalitetsforebygging enn de andre forebyggende nivåene, men at arbeidet er likt fordelt på de ulike nivåene. Det samme er gjeldene i Boolsen (2000) evaluering av SSP- samarbeidet i Danmark, hvor det vektlegges at størst innsats rettes mot det primærforebyggende/generelle arbeidet i forhold til kriminalitet.

Funn i denne oppgaven viser at flere av kommunene retter SLT- arbeidet mot primærforebygging. Jeg mener på bakgrunn av dette at det kan diskuteres om enkelte kommuner i det hele tatt driver med kriminalitetsforebygging. Kritikken som rettes mot primærforebyggende tiltak omhandler at man sjelden når de individene tiltaket er tenkt for (Helland & Øia, 2000). På bakgrunn av dette vil det da være vanskelig å nå den målgruppen SLT tar utgangspunkt i. Likevel er det ikke slik at gode primær- og sekundærforebyggende tiltak er uten betydning for ungdomsgruppen generelt, men at det er vanskelig å påvise at det virker spesielt kriminalitetsforebyggende (Egge et al., 2008). Det kan også forstås som at det er en lokal oppfattelse av hva som er rus- og

kriminalitetsforebyggende, eksempelvis kan dette arbeidet preges av størrelsen på kommunen. Enkelte av informantene påpeker at SLT er samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, og at det er der innsatsen skal rettes. Ut i fra det forstår jeg at noen av kommunene har valgt å følge modellens anbefalinger i forhold til hvor innsatsen rettes, altså inn mot det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. I Gundhus et al. (2008) ble det hevdet at SLT stod ovenfor et veiskille, der den ene veien å gå fører til at SLT skal omhandle all type forebygging og at tiltak som iverksettes tilhører alle innsatsarenaer. Mens den andre veien omhandler det å tydeliggjøre og spisse SLT- modellen mot det kriminalitetsforebyggende arbeidet. KRÅD har tatt resultatene i Gundhus et al. (2008) sin evaluering til etterretning, og har på bakgrunn av dette utarbeidet SLT- håndboken (Bugge et al., 2011) med en tydeligere kriminalitetsprofil. Likevel kan det se ut som utvalget i denne masteroppgaven ikke har et større fokus på det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet til tross for revideringen.

Samtlige av informantene er enige om at skolen er en viktig arena for forbygging, og at SLT må rette innsatsen inn mot skolen. Storparten av alle barn og unge går på skolen, og man kan på den måten nå eller fange opp barn og ungdommer. Samtidig har skolen mye å si for egen fremtid, og konsekvensene ved å droppe ut kan ha stor betydning for ungdommers senere liv og fungering (Ingerselv, 2012). Skolen er dermed en viktig aktør i SLT- arbeidet. Det vektlegges også at SLT sin forebygging må rettes inn mot der ungdom er. Med dette menes det at forebyggingsarbeidet må være klar over at ungdommens trender endres, og at man må følge trendene og kunne endre forebyggingsarbeidet etter det. Det anbefales at SLT- arbeidet i større grad tar ungdom med i beslutninger og møter ettersom de kan bidra med mye kunnskap og informasjon om ungdomsmiljøet. Dette er også i tråd med hva nyere forskning har pekt på, at brukere kan bidra med nyttige kommentarer som kan bidra til å påvirke praksis i positiv retning. Gundhus et al. (2008) fant også at ungdom var en underrepresentert gruppe i SLT- arbeidet. Jeg mener ungdom kan være et viktig bidrag til videreutvikling og evaluering av SLT- arbeidet.

6.2 Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT

Informantene forteller om flere faktorer som er av betydning for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT. Tidlig innsats var en av faktorene som utkrystalliserte

seg som vesentlig innenfor det forebyggende arbeidet i SLT. Informantene hadde ulik forståelse av tidlig innsats, for noen betydde tidlig innsats å komme inn på et tidlig tidspunkt i et barns liv, mens for andre betydde det å komme tidlig inn i forhold til et etablert problem. Dette samsvarer også med Kvello (2008) sin definisjon på begrepet tidlig innsats.

Det kan se ut som at noen av informantene gir uttrykk for at SLT- arbeidet i større grad skulle tatt utgangspunkt i yngre barn, ettersom det er et ønske om å rette fokus mot å komme tidlig inn blant de yngste på landsbasis, og ikke på ungdommene som allerede har et problem. Det vises som nevnt tidligere til at effektstudier av tiltak mot barn med moderate og alvorlige atferdsvansker har størst effekt opp til barnet er 8 år gammelt, og effekten vil reduseres jo eldre barnet blir (Ogden & Hagen, 2008). På bakgrunn av dette kan man kanskje stille spørsmålet om SLT kommer for sent inn med en målgruppe på 12-18 år. Det er også en av kommunene i denne oppgaven som har valgt å utvide alderspennet i SLT. Mens andre forskere har påpekt at det er behov for å ha et særlig fokus på tidlig ungdomsalder, ettersom det er i denne alderen barn oftest viser antisosial atferd og hvor en kan forutsi kriminalitetsutvikling. Det blir videre påpekt at effektive forebyggende tiltak vil har størst virkning i denne tiden og før (Loeber & Stouthammer- Lober, 1987). På bakgrunn av dette ser det ut som SLT sin målgruppe vil være hensiktsmessig. I tillegg kan man se dette i sammenheng med utfordringene om tidlig innsats i følgende paradoks, desto tidligere man kommer inn i et problematisk forløp, desto vanskeligere er det å vite hvem som er i faresonen og hvem forebyggingen skal rettes mot. Men på en annen måte er det slik at jo senere en kommer inn i et problematisk forløp, desto vanskeligere er det å snu en negativ utvikling (Helland & Hegna, 1998).

Tidlig intervensjon har fått økt oppmerksomhet i løpet av de senere årene og er avgjørende for at barn i risiko får en normal kognitiv og emosjonell utvikling (Kvello, 2008). Det påpekes av informantene at man ofte vet hvem som er i risiko. Det er derfor nødvendig å investere i det forebyggende arbeidet, og tidlig intervensjon i SLT- arbeidet kan bidra til at man får stoppet en negativ utvikling. Noen av informantene påpeker at SLT kommer for sent inn, men gir likevel uttrykk for at det er behov for ”å komme for sent, så tidlig som mulig”. Dette kan eksempelvis forstås som at det er nødvendig å inkludere de som har begått kriminelle handlinger i SLT-

arbeidet. Noen av kommunene gjør også det, mens andre kommuner har rettet innsatsen mer bredt mot alle barn og unge. Gundhus et al. (2008) fant også at det var lite forståelse for at tiltak som iverksettes etter at lovbrudd er begått tilhører det kriminalitetsforebyggende feltet. Killen (2013) og Ogden (2010) påpeker at man ikke kan forebygge alt, dette samsvarer også med det en del informanter uttrykker. Men likevel er det behov for forebygging og tidlig innsats, på bakgrunn av at man har rikelig dokumentasjon på hva som skjer når vi ikke forebygger (Killen, 2013).

En annen faktor som anses som betydningsfull for å lykkes med det forebyggende arbeidet er samarbeid. SLT bidrar til å sette dagsorden på behovet for samarbeid. En av informantene forteller at SLT har bidratt til at man fant formen på det forebyggende arbeidet i kommunen. Galvin og Erdal (2007) legger i sin modell vekt på elleve suksesskriterier for et tverrfaglig samarbeid. Informantene trekker i stor grad frem flere av disse kriteriene som viktige i samarbeidet i SLT, deriblant opplevelse av nytte, faste deltakere med en felles plattform, kunnskap om hverandre, felles målsetting, realistiske syn på samarbeidsmuligheter, trygghet og tillit. Informantene vektlegger at SLT bidrar til at de ulike instansene som deltar i SLT- arbeidet kan få innsikt i hva andre etater kan bidra med, og man blir kjent med hverandres arbeidsmetoder, og på bakgrunn av det kontakter hverandre oftere. Samtidig påpekes det at SLT er en god arena for å dele erfaring og hva som foregår i kommunen, samt at man får en oversikt over ungdommene. Informantene forteller også at SLT fungerer som et system for hele kommunen. På denne måten kan en derfor lettere samles om planer og løsninger som er overbyggende for hele kommunen, i stedet for at hver og en etat gjør sitt. Samtidig som man kan vurdere og koordinere tiltak og tider med hverandre. Willumsen og Hallberg (2003) peker på at en av fordelene med et tverrfaglig samarbeid er nettopp det at et mangfold av synspunkter og tilnærminger kan gi ulike nyanser av det en arbeider med og at en derav har mulighet for en rekke alternative løsninger.

Det blir uttrykt av informantene at det å møtes bidrar til at man blir tryggere på å samarbeide med andre, samtidig som det bidrar til å bli kvitt negative forestillinger om hverandre. Harker et al. (2004) viser til at jo oftere man møtes, jo bedre kunnskap og kjennskap vil man få til samarbeidspartnerne, som igjen vil påvirke utfallet av samarbeidet. Bare en av informantene opplyser om at de møtes månedlig som det

anbefales av KRÅD. Knudsen (2004) påpeker at dersom samarbeidspartnerne ikke har kjennskap til hverandre kan dette påvirke tilliten til deres kompetanse og bidra til motstand og konflikt. Dette blir også påpekt av Crawford (1998), der forskning har vist til at effektivt arbeid på tvers av tjenester krever tillitsfulle relasjoner mellom samarbeidspartnerne. Et viktig element vil dermed være at samarbeidspartnerne gjør hverandre kjent med begrensningene i egen etat, slik at det ikke skapes urealistiske forventninger til hva andre skal gjøre. Walters (1996) påpeker også det at det er behov for at formålet, forventningene og ønskede resultater med det tverrfaglige samarbeidet avklares. Avklaring av mål og intervensjoner ses som de viktigste oppgavene for å lykkes med kriminalitetsforebyggende arbeidet. Dette vil bidra til at tillit kan skapes, og forhindre mistillit i samarbeidet. Misstillit er ofte et produkt av stereotyper på bakgrunn av liten kontakt med hverandre. Informantene viser til at SLT og det tverrfaglige samarbeidet har bidratt til at barnevernet har mulighet for å komme i posisjon i forhold til tidlig forebygging. Samarbeid med barnehager er en mulighet for å komme tidlig i posisjon, informantene påpeker at SLT har vært med å bidra til at det har blitt etablert et godt samarbeid med barnehagene, og som et resultat av samarbeidet er det blitt økning i antall meldinger blant de yngste. SLT kan på bakgrunn av dette være med å bidra til å øke tilliten til barnevernet blant samarbeidspartnerne.

En tredje faktor som fremkom som betydningsfull i det forebyggende arbeidet i SLT var å nyttiggjøre seg av effektforskning, samt at det i større grad er behov for evaluering av iverksatte tiltak. Kvello (2008) og Nordahl (2005) påpeker at tiltak som benyttes i dag både i barnehage, skole og hjelpeapparatet er metoder med lav, ingen eller ukjent effekt. Bruk av kunnskapsbaserte tiltak vil bidra til å styrke sannsynligheten for effektiv og mer treffsikker forebygging (Justis- og politidepartementet, 2009). Det foreligger ingen føringer om at SLT- arbeidet skal ta utgangspunkt i kunnskapsbaserte metoder og tiltak, men det er behov for at dette blir en integrert del av SLT- arbeidets praksis.

SLT- modellen er heller ikke basert på teoretisk og empirisk forskning, men snarere erfaringsbasert. KRÅD har heller ikke ansvar for å følge opp om modellen oppnår resultater i det kriminalitetsforebyggende arbeidet (Gundhus et al, 2008). Forholdsvis få evalueringer er blitt gjort til tross for den lange perioden modellen har eksistert, det

samme er gjeldene i dansk kontekst. Det pekes derfor på et behov for mer forskning og evaluering omkring SLT- modellen og iverksatte tiltak. Enkelte informanter gir uttrykk for at det er behov for å undersøke om en del av ressursene i forebyggingsarbeidet utnyttes på en effektiv måte, og om det er alternative løsninger som kunne vært mer hensiktsmessig. I SLT- håndboken fremkommer det at en del av koordineringsgruppens oppgave består av å foreslå hva som trengs å evalueres, og sikre effektiv utnyttelse av ressursene (Bugge et al., 2011).

En fjerde faktor som utkrystalliserte seg som vesentlig for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT omhandler organisatoriske forhold. Først og fremst ble det påpekt av informantene at det at SLT- modellen er politisk vedtatt i kommunene ses som vesentlig. Dette betyr at SLT er noe alle de aktuelle instansene skal prioritere, og som ikke kan velges bort. Det at det er lagt føringer for at det skal være et formalisert samarbeid i kommunen bidrar til at man lykkes påpekes av flere informanter. Ulfstad (1993) viser til det samme.

Videre ser informantene det som vesentlig at SLT er forankret på øverste til nederste nivå i kommunen. Galvin & Erdal (2007) påpeker at en solid forankring er et kriterium for å lykkes i et tverrfaglig samarbeid. Forankring kan ses som både et mål og et middel, på bakgrunn av at det kan bidra til en langvarig organisasjonsmessig forandring (Baklien, 2009). Det at samarbeidet er forankret kan bidra til at det blir mer forpliktende og enklere å følge opp (Crawford 1998, Hughes 2007). Det å ha en koordinator med det overordnede ansvaret anses som betydningsfullt for å lykkes med det forebyggende arbeidet i SLT ifølge informantene. Dette fremheves også i tidligere evalueringer av SLT (Ulfstad, 1993; Gundhus et al., 2008). Samtidig som både nasjonal og internasjonal forskning viser til behovet for en koordinator i et tverrfaglig samarbeid (Galvin & Erdal, 2007; Hughes, 2007; Crawford, 1998). KRÅD har lagt opp anbefalinger om at SLT- modellen bør organiseres som en trenivåmodell for at den skal fungere optimalt. Alle kommunene, med unntak av en har valgt å organisere SLT arbeidet på denne måten (se Tabell 1). Den kommune som tar utgangspunkt i en tonivå modell for organisering av SLT- modellen kan møte på problemer på grunn av at det mangler et naturlig mellomnivå. Resultatet av dette kan være at koordineringsnivået i modellen svekkes på bakgrunn av at det blir dårlig forankret og lite aktivt.

6.3 Barnevernets utfordringer i det forebyggende arbeidet i SLT

Selv om det gjennomgående i datamaterialet fremkommer positive erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT, pekes det også på en del utfordringer av informantene. En av de største utfordringene for barnevernets del omhandler tid og ressurser. Bronstein (2003) viser også til at antall saker, tid og ressurser kan påvirke samarbeidsprosessen. Når aktørene har mange arbeidsoppgaver og lite ressurser kan en føle at deltakelse i et tverrfaglig samarbeid som SLT, går ut over primæroppgavene. Dette kan videre føre til motstand til å inngå i samarbeid. Flere av informantene uttrykker dette, mens de aller fleste opplever SLT- arbeidet som nyttig. Informantene uttrykker at deltakelse i SLT kan på sikt gi gevinst, som også påpekes av Galvin og Erdal (2007). Dette i form av at komplekse problemer rundt barn og unge løses av flere etater og profesjoner. Man kan utnytte hverandres ressurser og derav kan man lette arbeidspresset på egen tjeneste (Bugge et al., 2011). Noen informanter påpeker at det er mye som kunne vært gjort annerledes med mer tid, penger og stillinger. Det er et ønske blant flere informanter om mer ressurser slik at det blir lettere å prioritere forebygging og samarbeid, samt at det er ønskelig med ressurser til egne forebyggende stillinger.

Alle informantene enes i at barnevernet er presset på primæroppgavene, og at oppgaver i kapittel 4 i barnevernloven (1992) må løses først. Dermed ses ikke forebygging som en av primæroppgavene, selv om kapittel 3 i barnevernloven (1992) omhandler forebyggende virksomhet. Noen av informantene påpeker at man ofte glemmer kapittel 3 i barnevernloven, og at det forebyggende arbeidet ikke ”trykker på”, men at man selv må være bevisst og holde fokuset på forebygging oppe. Utfordringene omkring presset på primæroppgavene kan dermed påvirke samarbeidet i SLT. Andre instanser i SLT- arbeidet kan oppleve at barnevernet ikke vil være med å bidra i SLT. Videre vises det til at barnevernets lovverk kan være vanskelig for andre samarbeidspartnere å forstå. Det ses derfor som vesentlig at barnvernet gir informasjon til andre samarbeidspartner om deres lovverk. SLT kan på denne måten være en viktig kommunikasjonskanal slik at andre instanser får innsikt i barnevernets rolle og mandat, og SLT- arbeidet kan være med å bidra til at tilliten til barnevernet økes blant samarbeidspartnere.

SLT- arbeidet byr på utfordringer som omhandler ulik problemforståelse, roller og

profesjonskamp. Informantene ser i stor grad ut til å enes om at det ikke foreligger en felles problemforståelse blant deltakerne i SLT. Galvin og Erdal (2007) påpeker at det å få en felles problemforståelse ses som et viktig kriterium for å lykkes i et tverrfaglig samarbeid. Når hver etat og tjeneste kommer inn i SLT- arbeidet med sin faglige kompetanse og personlige erfaring kan dette by på utfordringer. En av informantene påpeker også at det ikke er blitt laget handlingsplaner i SLT- arbeidet, og på bakgrunn av det er det heller ikke definert klare satsingsområder. En av de viktigste forutsetningene for et tverrfaglig samarbeid er å ha klare retningslinjer for hva man vil med samarbeidet og hvor innsatsen skal rettes (Crawford, 1998; Glavin & Erdal, 2007; Walters, 1996; Willumsen & Hallberg, 2003). Profesjonskamp er en annen utfordring som blir påpekt av informantene. Galvin & Erdal (2007) og Knudsen (2004) påpeker at etatene ofte har ulike oppgaver knyttet til samme målgruppe og at dette kan føre til motstridende interesser blant de ulike etatene i samarbeidet. Informanten mener at tid, kunnskap om hverandre og trygghet kan bidra til at man klarer å holde fokus på hva som er målet med samarbeidet. På denne måten blir ungdommen viktigere, enn hvem som skal gjøre hva. Videre kan uavklarte roller by på utfordringer i SLT- arbeidet, det understrekes at det er behov for å utarbeide en felles forståelse av viktige oppgaver og hvordan disse skal løses i SLT. Galvin og Erdal (2007) påpeker at det er viktig å løfte og avklare rollene underveis i samarbeidet. Selv om det er utfordringer omkring ulik problemforståelse, uavklarte roller og profesjonskamp, kan SLT bidra til å overkomme disse hindringene. Dette på bakgrunn av at SLT er et tverrfaglig samarbeid hvor faste deltakere i form av ulike etater møtes til jevnlig kontakt. Dette kan bidra til at en sammen kan komme frem til løsninger og mål for kommunen.

Det kommer også frem i datamaterialet at begrepet forebygging er noe uklart. Utvalget i denne oppgavene har ulik forståelse av begrepet forebygging, samtidig som det kan se ut som at de ulike deltakerne i SLT- arbeidet innad i kommunene har ulik forståelse av hva som legges i begrepet forebygging. Dette kan by på utfordringer. En felles forståelse av hva forebygging er vil være vesentlig for å få til et godt forebyggingsarbeid. Ut i fra det informantene uttrykker vil det være hensiktsmessig å ha en begrepsavklaring av hva som skal inngå i begrepet forebygging. Kanskje det er behov for å operasjonalisere begrepene som gjør at det enklere kan tas i bruk i tverrfaglig samarbeid. Når det gjelder ulike forebyggingsnivå bruker de aller fleste

informantene i utvalget begrepene primær, sekundær og tertiærforebygging. I SLT-arbeidet er det utviklet tilsvarende begreper selv om de ikke overlapper hverandre helt. Dette er byggende, forebyggende og kriminalitetsforebyggende. Kun en av informantene så ut til å kjenne til disse begrepene. Videre er det enkelte informanter som hevder at SLT og barnevernets forebygging omhandler det samme, at de kommer i kontakt med barn og unge når det allerede er problemer. Andre informanter påpeker at SLT og barnevernets forebygging er forskjellig, og at det er stor forskjell.

6.4 Barnevernets bidrag i SLT

Barnevernets bidrag oppleves som viktig i forhold til informantenes egne vurderinger. Flere av informantene mener at barnevernet har en viktig kompetanse når det gjelder å arbeide med vanskelige forhold rundt barn og unge. Barnevernet arbeider ofte med alvorlige saker og skal håndtere dette arbeidet (Gjertsen, 2007). Dette gjør at barnevernet besitter en form for spisskompetanse inn mot det mest alvorlige, og kan bidra med det inn i SLT-arbeidet. Videre vil barnevernet ofte ha et helhetlig bilde rundt et barn, som kanskje ikke andre deltakere i SLT-arbeidet har. Skoler vil for eksempel bare vite om situasjonen i og rundt skolen, men barnevernet vil ha kjennskap til flere forhold rundt barnet. På bakgrunn av dette ses barnevernet som en viktig aktør i SLT-arbeidet.

Ifølge informantene er en av barnevernets viktigste oppgave å gi informasjon til deltakerne i SLT-arbeidet om hvilke muligheter og begrensinger som ligger innenfor barnevernets mandat. Det å være åpen og gi informasjon om egen tjeneste ses som et sentralt mål for barnevernet. Det å bli respektert for de oppgavene som tjenesten utfører er et mål, samtidig som det å oppnå legitimitet blant samarbeidspartnere og befolkningen generelt er en viktig del av arbeidet (Barne- og familiedepartementet, 2002). SLT kan være med å bidra til at barnevernet får mulighet til å gi informasjon om egen tjeneste, og at legitimiteten blant samarbeidspartnere økes. Det å være åpen og gi informasjon ses som vesentlig på bakgrunn av at barnevernet selv ikke er en oppsøkende tjeneste, og er dermed avhengig av andre tjenester for å komme i posisjon i forhold til tidlig forebygging. Informantene gir uttrykk for at deltakelse i SLT bidrar til at barnevernet får mulighet til å gi informasjon, som igjen vil være vesentlig for at tilliten til barnevernet kan økes, og at det oppnås legitimitet blant samarbeidspartnere.

6.5 Funnenes kvalitet og overføringsverdi

Informantenes beskrivelser som ble skapt i samhandling i intervju situasjonen betraktes som gyldig kunnskap i denne studien. Det er benyttet forholdsvis mange sitater, dette fordi jeg mener det gir en god beskrivelse og et godt bilde av hvordan informantene forstod det forebyggende arbeidet i SLT. Samtidig som dette kan ha betydning for studiets pålitelighet.

Barnevernsledere som deltar i koordineringsgruppen anses som en god informantgruppe for å besvare problemstillingen som søkes i denne oppgaven. Dette bidrar til at studiets gyldighet økes. Det er likevel viktig å understreke at andre informanter fra andre steder i landet kunne belyst det forebyggende arbeidet på en annen måte. Det samme vil være gjeldene for de andre aktørene i som deltar i SLT-arbeidet, som eksempelvis skole, helse og politi. I tillegg kan kommunistørrelse påvirke hvordan det forebyggende arbeidet foregår, som eksempelvis kan vise seg i form av hva som oppfattes som kriminalitetsforebygging. Funnene i denne oppgavene har blitt diskutert i lys av relevant teori og sammenligninger med både nordisk og internasjonal forskning, som bidrar til å øke gyldigheten i oppgaven.

Opgaven i sin helhet bidrar med å belyse barnevernets synspunkter og erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Studien kan ha overføringsverdi til andre beslektede kontekster eller egne seg som rettleiding for andre kommuner som har organisert SLT- modellen. Studiet får frem utvidet og relevant kunnskap på barnevernets synspunkter på innsatsområder, hva som skal til for å lykkes med det forebyggende arbeidet og barnevernets utfordringer i SLT- arbeidet. Samt bidrar studien med kunnskaper om barnevernets bidrag inn i SLT. Denne kunnskapen kan også gi rettleiding for andre tverrfaglige samarbeid som barnevernet deltar i. Selv om det er opp til leseren å bedømme mener jeg studien har relevans og nytteverdi for SLT, samt barnevernets deltakere i SLT- arbeidet.

7. Avslutning

Formålet med denne studien har vært å få frem barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i tilknytning til SLT. Jeg vil i det følgende oppsummere de mest sentrale funnene som har fremkommet gjennom analysen og drøftingen. Samtidig som begrensninger ved denne studien vil presenteres. Avslutningsvis vil jeg kort trekke frem implikasjoner for videre forskning.

7.1 Sentrale funn

Barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT, har blitt besvart ut fra følgende forskningsspørsmål: Hva er barnevernets synspunkter på innsatsområder og arenaer?, Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet?, Hvilke utfordringer melder seg i det forebyggende arbeidet i SLT? og Hva kan barnevernet bidra med i det forebyggende arbeidet i tilknytning til SLT?

Et sentralt funn omhandler at det er ulike meninger om hvor SLT bør rette innsatsen i det forebyggende arbeidet. Noen retter innsatsen kun mot primærforebygging, andre beveger seg mellom flere av de tre forebyggingsnivåene, og et fåtall uttrykker at innsatsen skal rettes mot det tertiærforebyggende arbeidet, altså mot det rus- og kriminalitetsforebyggende. Skolen anses som en viktig arena å rette innsatsen mot i SLT- arbeidet, samtlige informanter påpeker dette. Samtidig blir det uttrykt fra informantenes side at det å følge ungdommenes trender ses som hensiktsmessig i forebyggingsarbeidet.

Fire faktorer var fremtredende når det gjelder hva som skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT. For det første pekte samtlige informanter på behovet for tidlig innsats. Enkelte uttrykte behov for å komme tidlig inn i en tidlig fase i et barns liv, mens andre mente at det var behov for å komme tidligere inn i forhold til et etablert problem. For det andre ble det lagt vekt på behovet for samarbeid for å lykkes i det forebyggende arbeidet. Videre ble behovet for å nyttiggjøre seg av effektforskning vektlagt, samtidig som en bør i større grad benytte evalueringer i forebyggingsarbeidet. Til slutt var organisatoriske forhold som det at SLT er politisk vedtatt i kommunen. Samtidig som forankring og en koordinator med det overordnede ansvaret ble pekt på som betydningsfulle faktorer for å lykkes i det forebyggende

arbeidet.

Barnevernets utfordringer i det forebyggende arbeidet omhandler, tid, ressurser og lovverk. Det pekes på at presset på primæroppgavene kan påvirke SLT- arbeidet, i form av at andre aktører i samarbeidet kan få inntrykk av at barnevernet ikke vil være med å bidra. Det fremkommer også at ulik problemforståelse, uavklarte roller og profesjonskamp by på utfordringer i et samarbeid. Noen av informantene uttrykker at det ikke foreligger en felles problemforståelse og at dette er utfordrende i arbeidet. Mens andre påpeker at SLT- arbeidet kan være med å bidra til å overkomme disse hindringene, på bakgrunn av at faste deltakere møtes til jevnlig kontakt for å komme frem til løsninger som er overbyggende for hele kommunen. Til slutt uttrykker informantene at begrepet forebygging er noe uklart, og forstås noe forskjellig. Noen mener også at forebygging i barnevernet omhandler noe annet enn forebygging i SLT, samtidig som det fremkommer at enkelte mener det er ulikt hva som legges i begrepet forebygging innad i kommunen.

Når det gjelder barnevernets bidrag i SLT- arbeidet var det to faktorer som utkrystalliserte seg. Det første omhandler det at barnevernet har en form for spisskompetanse inn mot det mest alvorlige, samtidig som barnevernet ofte har et helhetlig bilde rundt barn og unge, som gjerne andre aktører i SLT- arbeidet ikke har. For det andre ses det å gi informasjon til andre samarbeidspartnere i SLT- arbeidet om barnevernets muligheter og begrensninger som vesentlig. Dette kan være med å bidra til at barnevernets tillit økes og bidra til bedre samarbeid når det gjelder forebygging.

7.2 Begrensninger ved oppgaven

En sentral begrensning ved denne studien er at oppgaven baserer seg kun på barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Andre instanser i SLT- arbeidet som kunne bidratt med ytterligere erfaring blir utelukket. Oppgaven sier dermed ingenting om erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT fra andre instansers perspektiver. Det samme er gjeldene for barn og unge, og deres perspektiv blir heller ikke belyst. Begrensningen kan innebære at forhold som er viktig for andre instanser eller aspekter ved barn og ungdommenes erfaringer ikke vil fremkomme i denne oppgaven. Utvalget er basert på tilgjengelige informanter. Det er derav viktig å understreke at informanter i andre deler av landet kunne bidratt med andre erfaringer

med det forebyggende arbeidet i SLT.

Det forebyggende arbeidet organiseres ulikt i kommuner, alt etter hva det er behov for. En begrensning i forhold til overføringsverdi kan være hvorvidt kunnskapen er relevant for eksempelvis mindre kommuner eller storbyer, ettersom denne studien baserer seg på kommuner fra 18 000 til 70 000 innbyggere (se Tabell 1).

7.3 Implikasjoner for videre forskning

Denne oppgaven fokuserer på barnevernets erfaringer med det forebyggende arbeidet i SLT. Tidligere forskning har fokusert på organiseringen av SLT, SLT-koordinatorenes synspunkter og praksis i fem storbyer. Det kan derfor være behov for forskning som undersøker andre aktører som bidrar i SLT, som eksempelvis politi, helsetjenester og lignende. Videre kan det også være et behov for å inkludere brukerne, altså ungdommene selv i evalueringer av SLT. Målgruppen til SLT er ungdom mellom 12-18 år og jeg mener at ungdom kan bidra med nyttig erfaring og kunnskap både i forhold til evalueringer av hvordan de opplever SLT- arbeidet, men også i praksis.

Denne oppgaven kommer frem til at det er behov for å tydeligere avklare barnevernets rolle i forhold til samarbeid med andre aktører. Det ses som vesentlig å samarbeide med andre aktører når det gjelder forebygging, på bakgrunn av dette kan det være behov å tydelig avklare hva barnevernet kan bidra med i SLT arbeidet. Det er derav behov for mer forskning omkring barnevernets rolle i SLT- arbeidet.

Det er et stadig økende antall kommuner som velger å implementere SLT- modellen. Det blir påpekt i oppgaven at man bør i større omfang undersøke om iverksatte tiltak har forventede virkninger og om det er noe man kunne gjort annerledes i SLT for en bedre utnyttelse av ressursene. Det ses derfor som et behov at man i større grad evaluerer det arbeidet som gjøres i SLT, både i forhold til SLT- modellen og tiltak som settes i verk slik at man i større grad benytter kunnskapsbaserte tiltak i forebyggingsarbeidet.

Litteratur

- Andersson H. W. (2005). *Kunnskapsstatus om det samlede tjenestetilbudet for barn og unge* (SINTEF 3/05). Hentet fra: <http://ask.bibsys.no/ask/action/show?pid=102355479&kid=biblio>
- Backe-Hansen, E. & Havik, T. (1997). *Barnevern på barns premisser?*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Bakken, A. (1998). *Ungdomstid i storbyen. Om sosialkontrol og utprøvende atferd.* (NOVA Rapport 7/98). Hentet fra: http://www.nova.no/asset/4137/1/4137_1.pdf
- Baklien, B., Pape, H., Rossow, I. & Storvoll, E.E. (2007). *Regionsprosjektet – nyttig forebygging? Evaluering av pilotprosjekt om lokalbasert rusforebygging.* (SIRUS rapport 6/07). Hentet fra: http://sirius.no/filestore/Import_vedlegg/sirusrap.6.07.pdf
- Baklien, B. & Rossow, I. (2006). Umulig å tallfeste forebygging. *Rus og avhengighet, 1, 19-21*. Hentet fra: http://www.idunn.no/file/ci/2912904/rus_2006_01_umulig_a_tallfeste_forebygging.pdf
- Baklien, B. (2009). *Å sende en bekymringsmelding? Eller la det være? En kartlegging av samarbeidet mellom barnehage og barnevern.* (NOVA Notat 6/09). Hentet fra: http://www.idunn.no/file/ci/38356929/tnb_2009_04_pdf.pdf
- Barnevernloven (1992). Lov om barneverntjenester m. v. av 17. Juli 1992 nr. 100. Hentet fra: www.lovdata.no
- Barne- og familiedepartementet. (1999). *Handlingsplan for bekjempelse av kriminalitet blant barn og unge.* Stortingsmelding nr. 17 (1999-2000). Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Barne- og familiedepartementet. (2000). *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurdering, nye perspektiver og forslag til reformer.* NOU 2000:12. Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Barne- og familiedepartementet. (2002). *Om barne- og ungdomsvernet.* St. meld. Nr. 40 (2001-2002) Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Barne- og familiedepartementet. (2005). *Barnevernet og det forebyggende arbeidet for barn og unge og deres familier.* Rundskriv Q-25 (2005). Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2007). *Forebyggende innsats for barn og unge.* Rundskriv Q- 16 (2007). Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet, Kommunal og regionaldepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kunnskapsdepartementet.

- Barne- og likestillingsdepartementet. (2008). *Et åpent barnevern, kommunikasjonstrategi for barnevernet 2008-2011*. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2009a). *Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*. NOU 2009:08. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2009b). *Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. NOU 2009:22. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2011). *Barnevernsløftet, til det beste for barn og unge*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. NOU 2012:5. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.
- Befring, Edvard (2002): *Forskningsmetode, etikk og statistikk*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Boolsen, M. W. (2000). SSP-samarbeidet-udvikling og perspektiver. Hentet fra: <http://www.dkr.dk/sites/default/files/SSPsamarbeidet-udvikling.pdf>
- Brandtzæg, B.A, Håkonsen, L & Lunder, T.E. (2010) *Kostnadsutviklingen i det kommunale barnevernet*. (TF-rapport nr. 270/2010). Hentet fra: <http://www.tmforsk.no/publikasjoner/filer/1777.pdf>
- Braun, V & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research Psychology*, 3, 77-101. Doi: 10.1191/1478088706qp063oa
- Bronstein, L.R. (2003). A Model for Interdisciplinary Collaboration. *Social Work*, vol 4 nr.3. doi:10.1093/sw/48.3.297
- Brostrøm, B. S. (2002). *Forebyggende arbeid blant barn og unge – en tverrsektoriell forpliktelse: fra idé til virkelighet: en modell for koordinering av drift av det forebyggende barne- og ungdomsarbeidet*. NOVA- temahefte (Vol. 1/2002, pp. 104 s). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring.
- Bugge, S., Halvorsen, V., Harviken, M. E., Sæther, G., Skedsmo, K. og Ørslie, G. A. R. (2011). *Forebygging av rus og kriminalitet. En praktisk håndbok om SLT*. Oslo: Det kriminalitets forebyggende råd
- Bunkholdt, V. & Sandbæk, M. (2008). *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Caplan, G. (1964). *Principles of Preventive Psychiatry*. New York: Basic Books.
- Clausen, S-E. (2004). Har barn som mishandles større risiko for å bli kriminelle? *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 41,(12) 971-978.

- Clausen, S-E. & Kristoffersen, L. (2008). *Barnevernsklienter i Norge 1990-2005. En longitudinell studie* (NOVA rapport 3/08). Hentet fra: http://www.nova.no/asset/3236/1/3236_1.pdf
- Crawford, A. (1997). *The Local Governance of Crime: Appeals to Community and Partnerships*, Oxford: Clarendon Press.
- Crawford, A. (1998). *Crime Prevention and Community Safety: Politics, Policies and Practices*. London: Longman.
- Creswell, J. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: choosing among five approaches* (2 ed.). Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2006). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, jus og teologi*. Hentet fra: <http://www.etikkom.no/Forskningsetikk/Etiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>
- Det kriminalpræventive råd (DKR). (2012). *SSP – en guide til samarbeidet*. Hentet fra: <http://www.dkr.dk/sites/default/files/SSP-da-web.pdf>
- Egge, M., Barland, B., Ruud, M. E. & Haaland, T. (2008). Kriminalitetsforebygging blant barn og unge i storbyene. En evaluering av praksis i fem kommuner. (Samarbeidsrapport NIBR/Politihøgskolen 2008) Hentet fra: <http://www.nibr.no/pub968>
- Einarsson, J. H. og Sandbæk, M. (1997). *Forebyggende arbeid og hjelpetiltak i barneverntjenesten. Med vekt på en myndiggjørende praksis*. (NOVA 2/97). Hentet fra: <http://www.nova.no/id/680.0>
- Erstad, O. (1997). *Det kriminalitetsforebyggende siktemål? En meta evaluering av nasjonale og internasjonale tiltak og strategier i det kriminalitetsforebyggende arbeidet*. (PHS forskning, 1997). Oslo: Politihøgskolen
- Falck, S. (2000). Barne- og ungdomskriminalitet i Norge på nittitallet. *Tidsskrift for levekår og livsstil*, 3. 2000, 16-23. Hentet fra: <http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/barne-og-ungdomskriminalitet-i-norge-paa-1990-tallet>
- Familie og kulturkomiteen. (2003). *Om barne- og ungdomsvernet*. Innst.S. nr. 121 (2002-2003). Hentet fra: <http://www.stortinget.no/Global/pdf/Innstillinger/Stortinget/2002-2003/inns-200203-121.pdf>
- Farrington, D.P. (1978). The family background of aggressive youths. I L.A. Hersov, M. Berger & D. Schaffer (red.). *Aggression and antisocial behavior in childhood and adolescence*. Oxford: Pergamon Press.
- Fridhov, M. & Gjefsen, B. (1998). SLT- startperm. Hentet fra: [http://www.bydel-nordstrand.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20nordstrand%20\(BNS\)/Internett%20\(BNS\)/Dokumenter/SLThefte05%5B1%5D.pdf](http://www.bydel-nordstrand.oslo.kommune.no/getfile.php/bydel%20nordstrand%20(BNS)/Internett%20(BNS)/Dokumenter/SLThefte05%5B1%5D.pdf)

- Galvin, K. & Erdal, B. (2007). *Tverrfaglig samarbeid i praksis – til beste for barn og unge i Kommune- Norge*, Oslo: Kommuneforlaget.
- Gjertsen, P. Å. (red). (2007). *Forebyggende barnevern: samarbeid for barnets beste*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Goris, P. & Walters, R. (1999). Locally oriented crime prevention and the "partnership approach". Politics, practices and prospects. *International Journal of Police, Strategies & Management*, 22 (4), 633-645. Hentet fra: <http://www.heinonline.org/HOL/Page?page=633&handle=hein.journals%2Fpoli22&collection=journals>
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskaplige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Gundhus, H. I., Egge, M., Strype, J. & Myhrer T-G. (2008) Modell for forebygging av kriminalitet? Evaluering av samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak. (SLT). (PHS forskning 2008:4). Hentet fra: http://brage.bibsys.no/politihs/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_8597/1/sltrapport.pdf
- Hatch, J. A. (2002): *Doing Qualitative Research in Education Settings*. Albany: State University of New York Press
- Harker, R.M., Dobel-Ober, D., Berridge, D. & Sinclair, R. (2004). More than the sum of its parts? Inter-professional working in the education of looked after children. *Children & Society*, 18(3), 179-193. Hentet fra: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/chi.787/abstract>
- Helland, H. & Hegna, K. (1998). *Ung i Bergen. Om skoletilpasning og problematferd i veregående skole*. (NOVA Rapport 11/98). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring.
- Helland, H. & Øia, T. (2000). *Forebyggende ungdomsarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hellevik, O. (1995). *Sosiologisk metode*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Holin, C. R. (1992). *Criminal behavior: A psychological approach to explanation and prevention*. London: The Falmer Press.
- Hughes, G. (2007). *The politics of crime and community*. New York: Palgrave Macmillan.
- Håkansson, M. (1991). Kunnskaper och konkreta åtgärder, i Johnsson, K. E. (red). *Kriminalitet i storstad och brottsforebyggande åtgärder*. Stocholm: Carlssons.
- Ingerslev, H. (2012) *Å vokse opp*. Hentet fra: http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Aa_Vokse_Opp/Aa_Vokse_Opp.pdf
- Justis- og politidepartementet, (2005). *Handlingsplanen "Sammen mot barne- og ungdomskriminalitet"* (2005-2008). Oslo: Justis- og politidepartementet.

- Justis- og politidepartementet.(2006). *Alternative straffereaksjonar overfor unge lovbrytarar*. Stortingsmelding nr. 20 (2005-2006). Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Justis- og politidepartementet (2009a). *Gode krefter: Kriminalitetsforebyggende handlingsplan. 35 tiltak for økt trygghet*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Justis- og politidepartementet (2009b). *Regjeringens strategi for forebygging. Felleskap – trygghet - utjevning*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Kaufmann, A. (1991). *Kriminalitetsutvikling hos barn og unge. En sammenfatning av risikofaktorer knyttet til individet og psykososialt miljø*. Oslo: Det kriminalitetsforebyggende Råd.
- Killén, K. (2005). *Forebygging – alles ansvar – en utfordring*. (NOVA Rapport 7/05). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring.
- Killen, K. (2013). 2. Utg. *Barndommen varer i generasjoner. Forebygging er alles ansvar*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Kjeldsberg, E. & Friestad, C. (2008). Social Adversities in First-Time and Repeat Prisoners. *International Journal of Social Psychiatry*, 54(6), 514-526. doi: 10.1177/0020764008091406
- Knudsen, H. (2004). Samarbeid på tvers av organisasjonsgrenser. I Repstad, P. (Red). *Dugnadsånd og forsvarsverker. Tverretatlig samarbeid i teori og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kutchinsky, B. (1990). Kriminalitet og fire slags forebyggelse. I Kyvsgaard, B., Snare, A. & Wilhjem, P. (Red). *Forebyggelses veje og vildveje*. København: Kriminalistisk Institut
- Kvale, S., Rygge, J., Brinkmann, S., (red) (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2 ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kvello, Ø. (2008). *Oppvekst: Om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kyvsgaard, B. (1990a). *SSP og forsøg med forebyggelse af børne- og ungdomskriminalitet*, i Kyvsgaard, B., Snare, A. & Wilhjelm, P. (red). *Forebyggelses veje og vildveje*. København, Kriminalistisk institut.
- Kyvsgaard, B. (1990b). *Men det er da noget, der virker. Resultater fra forsøg med kriminalpræventive tiltak*, i Kyvsgaard, B., Snare, A. & Wilhjelm, P. (red). *Forebyggelses veje og vildveje*. København: Kriminalistisk institut.
- Lauås, K. & Lauås, P. (2004). *Tverrfaglig samarbeid: perspektiv og strategi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lie, E. M. (2011). *I forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Lober, R. & Stouthammer-Lober, M. (1987) *Prediction*. New York: Managing Editor
- Morrison, M., & Glenny, G. (2011). Collaborative inter-professional policy and practice: in search of evidence. *Journal of Education Policy*, 1-20. doi: 10.1080/02680939.2011.599043
- Mulvey, E.P, Arthur M.W. & N.D. Reppucci. (1993). The Prevention and treatment of Juvenile Delinquency: A Review of the Research, *Clinical Psychology Review*, 13(2):33-167. doi: 10.1016/0272-7358(93)90038-N
- Nordahl, T. (2005). *Skolens muligheter i møte med utsatte barn og unge*. (NOVA Rapport 7/05). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring.
- Nordahl, T., Sørli, M-A., Manger, T. Tveit, A. (2005). *Atferdsproblemer blant barn og unge. Teoretiske og praktiske tilnærminger*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ogden, T. & Hagen, K. A. (2008). Treatment Effectiveness of Parent Management Training in Norway: A randomized Controlled Trial of Children with Conduct Problems. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 76, 4, 607-621. doi: 10.1037/0022-006X.76.4.607
- Ogden, T. (2010). *Familiebasert behandling av alvorlige atferdsproblemer blant barn og ungdom: Evaluering og implementering av evidensbaserte behandlingsprogrammer i Norge* (Doktoravhandling, Universitet i Bergen). Hentet fra: https://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/4615/Dr.thesis_Terje%20Ogden.pdf?sequence=1
- Olweus, D. (1979). Stability of aggressive reaction patterns in males: A review. *Psychological Bulletin*, 86, 852-872. Hentet fra: <http://psycnet.apa.org/index.cfm?fa=buy.optionToBuy&id=1979-31203-001>
- Sandbæk, M. (1992). *Forebyggende barnevern*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Schancke. (2005). *Forebygging – fra forskning til praksis* (KoRus-Nord rapport 1/2005) Hentet fra: <http://www.forebygging.no/en/Metode/Forebygging--hva-og-hvordan/Forebygging---fra-forskning-til-praksis/?id=63>
- Silverman, D. (2011). *Interpreting qualitative data*, 4 ed. London: SAGE Publications Ltd.
- Statistisk sentralbyrå (SSB). (2007, 25 september). Barnevernsundersøkingar. Hentet fra: <http://ssb.no/barnevernund>
- Stene, R. J., Thorsen, L. R. & Lid, S. (2008). Mindre vinning og mer rus. Hentet fra: www.ssb.no/samfunnspeilet/utg/200805/11/index.html
- Thagaard, T. (2006). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thornberry, T. P., Henry, K. L., Ireland, T. O. & Smith, C. A. (2010). The Causal Impact of Childhood-Limited Maltreatment and Adolescent Maltreatment on Early Adult Adjustment. *Journal of Adolescent Health*, 46, 359-365. Hentet

fra: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1054139X09003814>

- Trost, J. (2005). *Kvalitative intervjuer* (3.opplag ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Ulfstad, L. M. (1993). *Forebygging på tvers? Organisering og arbeidsprosesser i prosjektene «Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak»*. Hentet fra: <http://www.sintefbok.no/Product.aspx?sectionId=65&productId=377&categoryId=9>
- Walters, R. (1996). The "Dream" of multi- agency crime prevention: pitfalls in policy and practice" i Homel, R. (Ed), *The politics and Practice of Situational Crime Prevention*. Crime Prevention Studies, *Criminal Justice Press*, 5, 75-96, Hentet fra: www.popcenter.org/library/crimeprevention/volume_05/04_Walters.pdf
- Willumsen, E. & Hallberg, L. (2003). Interprofessional collaboration with young people in residential care: some professional perspectives. *Journal of Interprofessional Care*, 17(4), 389-400. doi:10.1080/13561820310001608212
- Øia, T. (1998). *Oppvekst i Skien. Et forebyggende perspektiv*. (NOVA-rapport. 13/1998). Oslo: Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring.
- Ørslie, G. R. A. (2009). SLT- modellen evaluert: Klar for å spisse profilen. *Fokus – fagblad for politiets kriminalitetsforebyggende forum*, 12(1), 8-10. Hentet fra: <http://www.pkforum.no/index.php/fokusmenyen/fokusarkivet?task=document.download&id=59>

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vedlegg 3: Godkjennelse fra NSD

Vedlegg nr. 1

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med masteroppgave

Vi er to masterstudenter i barnevern ved universitetet i Bergen og holder nå på med avsluttende masteroppgaver. Temaet for oppgavene er tverrfaglig samarbeid og forebyggende arbeid i SLT. Vi er interessert i å finne ut hvilke erfaringer barnevernarbeidere, som er tilknyttet en koordineringsgruppe i SLT, har med dette arbeidet. Og hvordan SLT har påvirket barnevernets tverrfaglige samarbeid og forebyggende arbeid.

For å finne ut av dette ønsker vi å intervju 8 barnevernarbeidere som er tilknyttet en koordineringsgruppe. Vi vil bruke båndopptaker og ta notater under intervjuet. Intervjuet vil ta omtrent en time og 30 min, og vi blir sammen enige om tid og sted.

Det er frivillig å være med og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli anonymisert. Opplysningene vil bli behandlet konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige oppgaven. Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av desember 2013.

Dersom du har lyst å være med på intervjuet, er det fint om du skriver under på den vedlagte samtykkeerklæringen og sender den til oss.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe oss på 95949177/40313013, eller sende en e-post til stine.waalberg@gmail.com eller kristikaldheim@hotmail.com. Du kan også kontakte vår veileder Ragnhild Bjørknes ved HEMIL-senteret på tlf 55583228.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig

datatjeneste (NSD).

Med vennlig hilsen

Kristi Kaldheim og Stine Wålberg

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og er villig til å delta i studien.

Signatur

Telefonnummer

Vedlegg nr. 2

Intervjuguide

Vi vil starte med å gi informasjon om intervjuet. Videre vil vi fortelle at det er frivillig og delta, og at informanten kan trekke seg når de vil. All informasjon vil bli behandlet konfidensielt.

Problemstilling:

”Hvilke erfaringer har barneverntjenesten med det forebyggende arbeidet til SLT?”

1. Innledende spørsmål

- Hvor lenge har du jobbet i barnevernet?
- Når ble SLT implementert i din kommune?
- Hvordan er SLT organisert i din kommune, og hvilke aktører deltar?
- Hvor lenge har du vært involvert i SLT?
- Hvor ofte samles koordineringsgruppen?

Forebyggende arbeid:

Hvilke erfaringer har du med det forebyggende arbeidet i SLT?	<ul style="list-style-type: none">- Hva er din rolle og oppgave i SLT arbeidet?- I hvilken grad blir barnevernstjenestens vurderinger etterspurt og vektlagt i det forebyggende arbeidet i SLT?- Hva legger du i begrepet forebygging?
Hvordan og på hvilken måte har SLT påvirket det forebyggende arbeidet for barnevernet?	<ul style="list-style-type: none">- Hva kan barnevernet bidra med i SLT, og hvordan gjøres det?- Hva mener du barnevernet kunne gjort annerledes i det forebyggende arbeidet i SLT?
Hvordan opplever du at SLT virker, og i så fall på hvilken måte?	<ul style="list-style-type: none">- Hvordan synes du det forebyggende arbeidet har blitt etter implementering av SLT i din kommune?

	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke utfordringer melder seg i det forebyggende arbeidet? arbeidet i din kommune?
<p>Hva opplever du som viktig i det forebyggende arbeidet til SLT?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hva skal til for å lykkes i det forebyggende arbeidet i SLT? - Hvilken arenaer og innsatsområder mener du at SLT må rette innsatsen mot på forebyggingsfeltet? - Mener du det er enighet i de ulike etatene/profesjonene om hva som er viktige innsatsområder for det forebyggende arbeidet i SLT? - Hva mener du er viktige faktorer for å forebygge kriminalitet og rus? - Det er bred enighet om at jo tidligere en kommer inn jo større er sjansen for å hjelpe. Hvor tidlig bør en komme inn? Og hvordan kan en komme i posisjon til å gi hjelp?

Vedlegg nr. 3

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES



Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org nr. 985 321 884

Ragnhild Bjørknes
HEMIL-senteret
Universitetet i Bergen
Christiesgt. 13
5015 BERGEN

Vår dato: 02.10.2012

Vår ref:31637 / 3 / SSA

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 27.09.2012. Meldingen gjelder prosjektet:

31637	<i>Kommunalt barneverns erfaringer med forebyggende arbeid og tverrfaglig samarbeid i SLT</i>
Behandlingsansvarlig	Universitetet i Bergen, ved institusjonens øverste leder
Daglig ansvarlig	Ragnhild Bjørknes
Student	Kristi Kaldheim

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2013, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Vigdis Namtvedt Kvalheim


Sondre S. Arnesen

Sondre S. Arnesen tlf: 55 58 25 83
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Kristi Kaldheim, Jonas Reins gate 9a, 5008 BERGEN



Personvernombudet for forskning



Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 31637

Ifølge prosjektmeldingen skal det innhentes skriftlig samtykke basert på muntlig og skriftlig informasjon om prosjektet og behandling av personopplysninger. Personvernombudet finner informasjonsskrivet tilfredsstillende utformet i henhold til personopplysningslovens vilkår.

Innsamlede opplysninger registreres på privat pc. Personvernombudet legger til grunn at veileder og student setter seg inn i og etterfølger Universitetet i Bergen sine interne rutiner for datasikkerhet, spesielt med tanke på bruk av privat pc til oppbevaring av personidentifiserende data.

Prosjektet skal avsluttes 31.12.2013 og innsamlede opplysninger skal da anonymiseres og lydopptak slettes. Anonymisering innebærer at direkte personidentifiserende opplysninger som navn/koblingsnøkkel slettes, og at indirekte personidentifiserende opplysninger (sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. yrke, alder, kjønn) fjernes eller grovkategoriseres slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes i materialet.